

P. lat. @. 42^d

BIBLIOTHECA
PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHIED

2

II. BAND

ERSTES HEFT

III. DIE AMBROSIANISCHE BIBLIOTHEK IN MAILAND

42 F

WIEN, 1871.

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN

BUCHHÄNDLER DER KAIS. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

50 D

THE UNIVERSITY

EASTERN LIBRARY

LIBRARY

LIBRARY

LIBRARY

LIBRARY

LIBRARY

LIBRARY

LIBRARY

✓
BIBLIOTHECA
PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHIED

II. BAND

ERSTES HEFT

III. DIE AMBROSIANISCHE BIBLIOTHEK IN MAILAND

WIEN, 1871.

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN

BUCHHÄNDLER DER KAIS. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

Aus dem Februarhefte des Jahrganges 1871 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der
kais. Akademie der Wissenschaften (LXVII. Bd. S. 467), besonders abgedruckt.

Druck von Adolf Holzhausen in Wien
k. k. Universitäts-Buchdruckerei.

Die Ambrosiana ist reich an alten und werthvollen Handschriften der Patres Latini, von denen der bei weitem grösste Theil im Anfang des siebzehnten Jahrhunderts durch den Cardinal Friedrich Borromeo aus der Bibliothek des Klosters Bobio erworben wurde. Der Erste, welcher diese Schätze auszubeuten suchte, war L. Muratori, der *Anecdota ex Ambrosianae bibliothecae codicibus* in vier Bänden (I. II. Mediolani 1697/8, III. IV. Patavii 1713) herausgab und in den *Antiquitates Italicae medii aevi* tom. III 810 — 997 seine Untersuchungen *de litterarum statu, neglectu et cultura in Italia post barbaros in eam invecos usque ad annum Christi millesimum centesimum* hauptsächlich auf Bobienser Handschriften stützte. Leider ist Muratori wie überall so auch hier im Detail durchaus unzuverlässig. Angelo Mai, der seine glänzende Laufbahn als Entdecker an den fast ausschliesslich aus Bobio stammenden Palimpsesten der Ambrosiana begann, gab im *Spicilegium Romanum* V 244 — 250 kurze, durch Genauigkeit sich keineswegs auszeichnende Notizen *de nonnullis codicibus bibliothecae Ambrosianae Mediolanensis et primum de palimpsestis*. Zuletzt hat A. Peyron in seiner musterhaften Abhandlung über die Bibliothek von Bobio ¹,

¹ M. Tulli Ciceronis orationum pro Scauro . . . fragmenta inedita . . . edidit . . . A. Peyron . . . Idem praefatus est de bibliotheca Bobiensi, cuius inventarium anno MCCCCLXI confectum edidit atque illustravit. Stuttg. et Tub. 1824. p. 1 — XXXVIII. S. 1 — 228

deren letzte Reste ihm ihre Erhaltung verdankten, auch die Bobienser Handschriften der Ambrosiana berücksichtigt; doch gelang es ihm, trotz eines zweimonatlichen Aufenthaltes in Mailand zu diesem Zwecke, nur einen Theil derselben zu ermitteln. Wenn ich glücklicher war als Peyron, so verdanke ich dies vorzugsweise den Vorstehern der Ambrosiana Gatti und Ceriani, die mir mit grosser Liberalität die Benutzung der Cataloge und die Einsicht der Handschriften gestatteten.

AMBROSII *expositio in Lucam.*

H. 78. Sup. membr. 4. foliorum 100. sec. VII.*

f. 1 Liber sc̃ti 39. columbani de bobio *über der Zeile* | Nam¹
si consules adscribuntur tabulis | emtionise. sic | quanto magis
redemptioni | —

f. 5^b legis promittebatur uirginis partus. | et uere sc̃s quia
immaculatus. deniq² || f. 6 qua³ rationabili quodam naturae mu-
nere decorē ad usum ad aspectum uenus|tae —

f. 17^b his⁴ qui sensum ut dñm cognoscerent | consequuti
sunt. | Expl. de euangelio. sẽc. luca. lib. II. iñc. | lib. III. ||
f. 18 + de iosep et maria *über der Zeile* | Et ipse ih̃s erat inci-
piens fere annorū | xxx. qui putabatur esse filius ioseph | de ge-
nerationib. dicturi. quarum | —

f. 21^b super sedem meam.⁵ et alibi semel | iurauī in sc̃o
meo. si dauid. mentiar⁶ || f. 22 uel⁷ quia bene fecisti misericor-
diam tuā | nouissimam plus quam primam | —

f. 34^b in | plumis⁸ requirat qui solidiorem | cibum^{ad}ferre
corr. m. post. non possunt⁹ | Finit. lib. III. iñc. liber III. | Non
absurdum ut opinor¹⁰ de genera|tione dñi confecimus opus.
certe | —

f. 45^b testi|moniis scribaturarum. sed¹¹ non ut | doceat.
sed ut circumscribat et fal|lat¹² || f. 46 qui¹³ quasi serpenti-
nis spiris reuinctus. | et innodatus diaboli laqueis simula|tam —

f. 53^b tribuit hominibus | ut uiuificandi habeant potestatē ||

* Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 136 — ¹ 2, 39 XV 1566 b. Es
fehlen sechs Quaternionen und vom siebenten drei Blätter — ² 2, 56 l. c.
1572 c — ³ quae 2, 76 l. c. 1580 a. Ein Quaternio fehlt — ⁴ iis —
⁵ tuam — ⁶ 3, 8 l. c. 1592 a — ⁷ 3, 32 l. c. 1602 c. Zwei Quaternionen
fehlen — ⁸ implumes fetus — ⁹ possint — ¹⁰ om. — ¹¹ om. — ¹² 4, 26 l. c.
1619 c — ¹³ 4, 61 l. c. 1630 c. Zwei Quaternionen fehlen

f. 54 Finit in luca. lib. III. inẽ lib. v. | Et factum est cum esset in una ciuita^xtium ¹ ecce uir plenus lepra —

f. 77^b sc̃s lucas | benedictiones sit .VIII. complexus. et | quidem scimus uirtutes esse quattuor ² || f. 78 terrae ³ uellat plantariis et superflu^uis exuat ex^polians se ueterem homiⁿem —

f. 83^b non agnoscitur | per adoptionem r̃equiritur (*in mg.* ./. ul̃ adquiritur *m. s. VIII.*)⁴ || f. 84 Finit. lib. v. inẽ liber .VI. | *in mg. ead. m. s. VIII.* in alio codice iste liber non diuiditur | Et omnis populus audiens et publicani | iustificauerunt dñm. bap^bizati. bap^ttismum ⁵ —

f. 109^b ieiuna solidioris fidei corda pas^cantur; lacte inquit uos potaui | non esca; nondum enim poteratis ⁶ ||

C. 127. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 239. sec. X.

f. 1 Über der Zeile *m. s. XV* Iste liber est Monachor̃ congregationis sc̃te Justine de obseruantia ordinis sc̃i benedicti. residentiũ in | moñ. sc̃ti columbani de Bobio. script. sub nũo 32.⁷ | + In xp̃i nom̃ | incipiunt titli. expositionis sc̃i am^brosii in lucam quam ille decim | libellis distinxit | I principium luce euangelistae | II de sacerdote zacharia. & elisab^h. | III de natiuitate iohaⁿ angl̃ nuntiante | IIII de eo quod remansit mutus zacharias | V de eo qđ occultabat se elisab^h m̃sib; v. | Item tituli Libri secundi — (*lib. VIII*) XXI Aperit dñs sensum discipulorum ut intellegant scrip^turas. | Expliciunt tituli novem libro^r ⁸ || f. 1^b Liber sc̃ti columbani de bobio über der Zeile | Stilũ ⁹ ipsum | prius exponen^dum putamus. est enim | historicus. —

f. 2 adhortamur ¹⁰ euangelii. | Incipit euangelium. | I | Qm̃ inquit multi conati sunt | ordinare narrationẽ rerum | —

¹ ciuitatum — ² 5, 62 l. c. 1653 c — ³ 5, 105 l. c. 1664 c. Zwei Quaternionen fehlen. Eine Hand des xv. Jahrh. giebt hier und an andern Stellen falsche Angaben über den Umfang der Lücken — ⁴ acquiritur — ⁵ baptismo — ⁶ 6, 71 l. c. 1686 d — ⁷ Diese Nummern beziehen sich auf das von Peyron l. c. herausgegebene Inventarium der Bibliothek von Bobio vom Jahre 1461 — ⁸ Es folgen zehn Bücher, wie in den Ausgaben. Letztere haben keine Capitulationen — ⁹ XV 1527 Scripturi in euangelii librum, quem Lucas sanctus pleniore quodam modo rerum dominicarum distinctione digessit, stylum — ¹⁰ adoriamur

f. 8^b fidem generationis adsciscere.¹ | Explicit lib̃ .i. | Incipit lib̃ .ii. | 1 Eodem autē | tempore missus est angelus gabriel | —

f. 20^b qui sensum ut dñm cognoscerent. | consecuti sunt. | De euangelio | lib̃ ii. Explicit | Incipit eiusdē | liber tertius || f. 21 1 Et ipse ih̃s erat incipiens fere annorū | —

f. 29 qui solidiorem cibum ferre² non poss. ³ | De euangelio lib̃ | iii explic. incip. lib̃ iii. | Dō gratias lege fe|liter sic utere sanus | Non absurdum ut⁴ opi|nor de generatione dñi. | —

f. 37 ut uiuificandi habeant po|testatem. añ. | Explicit liber. iii. | Incip̃ liber .v. | Et factum est cum eēt in una | ciuitatū. —

f. 49 p ad|optionem acquiritur. | De euangelio li|ber .v. explic. | incip̃ eiusdem | Liber sextus | 1 | Et omnis populus audiens & | publicani —

f. 86 uitio erroris inducunt⁵ | De euangelio li|ber sextus explic̃ | Incipit eiusdē | Liber septimus | 1. | Lex⁶ et prophetae us|que * ad iohannem. —

f. 93^b quā man'. | intulisse.⁷ Explicit Lib̃. vii | 1 Incip̃. lib̃. viii | Interrogauit aut̃ | eum quidam princeps dicens. | —

f. 96 qui uita⁸ meruerint angelorū. | De euangelio lib̃. viii | expl̃. | Incip̃ eiusdem | lib̃. viii. | Et factum est cum ad|ppinquas|s&. b&hfage⁹ & b&haniam | —

f. 100 pudore confusa sed diuinae gra|tiae ditata muneribus | De euangelio lib̃ | viii. expl̃ | Incip̃ eiusdē lib̃ .x. | Dixit dñs dño meo consūma|turus p̃cepta dñs & iam p̃uiam —

f. 115^b Nihil obstat si | dicam' pauciores intra conclauē. in | montē¹⁰ conplures fuisse. Ep̃l trac|tatus sc̃i am̃b ep̃i in euañ. Luē. ||

f. 116¹¹ Reuerentissimo in xp̃o fratri & con|sacerdoti beda pr̃bo. acca perpe|tuam salutem in dño. Sepe quidem | tuae sc̃ae fraternitati & absens —

f. 116^b inlustrare dignetur. | Domino beatissi|mo et nimiū de|siderantissimo | acca episcopo be|da humilis presbi|ter in dō

¹ adscisceret — ² afferre — ³ possunt — ⁴ om. — ⁵ Schluss des siebenten Buches — ⁶ Anfang des achten — ⁷ l. c. 1784 d. Kein Buchabschnitt — ⁸ vitam — ⁹ ad Bethphage — ¹⁰ monte — ¹¹ Von hier an m. s. x. — xi.

aeter|no salutem. | Mira uere est & uera mire doc|toris egregii
sententia —

f. 117^b corroborare dignetur. | I Praefatio lucas | theophilo
euangeliū | indicat per ordinē descripturū. | —

f. 119 (xciii) ascendit in caelū. Expliẽ capitula. || f. 119^b
+ Incipit expositio in | Lucam liber primus | Betus euangelista
lucas de om|nibus quae coepit ih̃s facere | —

f. 142^b sicut labor | uiatoris hospitio. | Expositiones in
lucā | liber primus explicit. | Incipit liber secundū | Ecclesia-
stica narrat his|toria —

f. 162^b & publicani ius|tificauerunt dñm. amen. | Exposi-
tionis in lucā | liber secundus explicit | Incipit liber terti|us
lege feliciter. | Sanctissima mariae penitentis | —

f. 182^b ex isto fonte demanant. | Explicit liber tercius.
| Incipit liber iiii. | Exultans spū scō dñs ut supra | —

f. 201^b perierat & in|uentus est. expositionis | in euan-
geliū lucae xpī adiuuante | gratia liber quartus explicit | In-
cipit liber quin|tus lege felix | Postquam murmurantes De pec-
cato|rum —

f. 222 misericordia eius praeueni& me. | Explicit in lucā
expositio|nis. Beda humilis presbiteri | liber quintus. | Incipit
eiusdē lib | sextus feliciter | x̄c bohehcaonci | Cū sapientissimus
regū salomon in | figurā xpī ecclesiae —

f. 239^b in laude dī & benedic|tione conclusit. amen. ex-
posi|tionis in lucā iuuante dñō lib .vi. | explicit ||

AMBROSII *expositio in psalmum CXVIII.*

In D. 84. Inf. membr. 4. sec. X. (Missale monasterii Bo-
biensis ¹⁾) sind vorn zwei Blätter eingeklebt, die dem VI.—VII.
Jahrhundert angehören:

f. 1 suae ² conscium quomodo fructus | de terra expectent
quae nouit ingra|tos —

f. 1^b media nocte surgebam ad confitendū ³ ||

f. 2 tanta ⁴ nos praemia deuotionis in|uitent praeueniamus
orientem | — gentem eum cum corpore ulla | clausarum ualua-

¹ Auf der ersten Seite des Missale: Liber seti 38. columbani de bobio —

² Ambr. exp. in ps. cxviii 19, 15 XV 1473 — ³ 19, 18 l. c. 1474 — ⁴ 19,
30 l. c. 1478

rum repagula¹ | — quillitas || f. 2^b praeueni certe hunc quem
uides | — gratum opus orandi atque psallen|di delectauerit
tuam mentem¹ | —

ibid. t² scribturas³ ||

Von derselben alten Ambrosiushandschrift sind noch zwei
Blätter am Schluss von A. 138. Sup. (Expositio Haymonis in
epistolas Pauli ad Romanos Hebraeos Corinthios) membr. 8.
sec. XI⁴ erhalten:

f. 1 silebit⁵ cui necesse iam non sit iurga|ri cum corpore
decertari⁶ cum ua|riis —

f. 1^b spe|rat et spem adicit spei quod euiden⁷ ||

f. 2 electionem⁸ gratiae saluae factae | sunt unde ait
ecclesia noua et ue|tera frater meus —

f. 2^b ca|ritatem et flumina non inundabunt⁹ ||

AMBROSIUS *de historia Josephi.*

C 105 Inf. membr. 4. fol. 1—135. 137—139. 150. 154—157. sec. VIII—IX, fol. 136. 140—149.
151—153. 158—219. sec. VII—VIII.

f. 1 Sed¹⁰ cum adhuc conperendinari cognitionem uideret. |
in castell regressus ē. —

f. 67^b uotum extorserat dolor intra se statim¹¹ liberam ha
bebat sententiam. hanc¹² finem habuit herodis *corr.* | Egesippi
lib. primus ex̃pl. Inc̃p̃ sec̃d̃ | ambrosi epi de grego transtulit
in latinũ | Sepulto herode. libera ut in defunctos solent iudicia
populi depro|mebantur. —

f. 94 sed q̃a fidem | alienigenis potius quã suis d̃ulit.
tali dignus exitu fuit Finit Liber II || f. 94^b Inc̃. lib̃ .III. ea
postquã neroni nuntiata s̃ in achaie | partib. sito q̃ tragicor̃ —

f. 121 ius|tas & debitas p̃ flagitior̃ meritis poenas dedere |
Finit liber III Inc̃p̃ Liber III | sublimis¹³ ortus in finib. europ̃ae

¹ Von hier an ist kaum die Hälfte des Blattes erhalten — ² recenset — ³ 19,
31 l. c. 1479 — ⁴ f. 2 Liber sc̃ti .63. columbani de bobio — ⁵ 19, 19 l. c.
1475 — ⁶ decertare — ⁷ 19, 21 l. c. — ⁸ 19, 24 l. c. 1477 — ⁹ 19, 28 l. c.
— ¹⁰ XV 1975 a (I 15) f. 1 das letzte Blatt des ersten Quaternio. Es ist
palimpsest, doch scheint die untere Schrift von demselben Schreiber herzu-
rühren, wie die darüber befindliche — ¹¹ saltem — ¹² hunc — ¹³ Dasselbe
Fragment findet sich in E 147 Sup. f. 576. Siehe unten *Conciliorum acta*.
Die Varianten habe ich im Folgenden angegeben

langibardorū regale ꝑsapia rex aribertus pius | & catholicus arrianorū aboleuit heresim¹ et xp̃ianā fidem fecit crescere † | subolis item bertharith.² In solium regni suffectus imitatus. protinus exem|pla patris ad fidē 9uertere Iudeos fecit baptizandos credere q̃ rennuerūt | gladium ꝑemere † Tutor & rector amator. eccleꝑ. a fundamentis 9structos coenubii. ubi & xp̃i 9locavit famulas³ sua praefecit | germana. egregia ipsas materno amore ut reget † || f. 121^b Tertius immo napus atq:⁴ filius rex cuninc|bertus⁵ sublimatus tempore moderno rector | fortis & piissimus deuotus fidem xp̃ianā colere ecclesiarū ditator & opifex † | Elictus gente a dō ut reget langobardorū⁶ rebelles conpescuit bello prostra|uit. a lex⁷ iniquissimo semidiruta nuncupata. motina urbi⁸ pristino decore | restituit † exorta scisma iam prisco d&empore ab aqlone parte unde | pandere malum in terra uniuersam proph&a uaticinandum isaias ce|cenit⁹ ubi supbus thronum cadens. elegit † Fontis lauachrum rece|pere similem¹⁰ nobiscum simul trinitatem credere aqligenses dissi|dentes¹¹ synodum quinta qui totus concordat cum iiii. una temnen|tes¹² rei facti omnium † Fides ut ess& in tota hesperia coaduna|ta aduocari praecipit¹³ rex cunincperctus. urbi ubi resedet | ticino dicta ab anne q̃ conflu& ꝑprium gerens papia uocabolū † | Aulam ingressi orthodoxi¹⁴ pariter aduersus prauos¹⁵ ceperunt¹⁶ | contendere libros legentes sancitos a patribus pauli & pyrrī de|tegentes heresem theodori. ibae¹⁷. simulq: theodoriti † | Ast se iam uictos cognoscentes ilico petunt a rege ut iorent¹⁸ ca|tholici melius quintam recepere sinodum¹⁹ & se promittunt con|sensuros postea ac iuratuos credendos²⁰ recepere † | Namq: obantes²¹ ingressi ecclā²² iure iurandum adfirmant concor|diam adq: uniti caritatis uinculum. eucharistiam²³ concordēs²⁴ par|ticipant † Nullus d&anto gaudio potuerat catholiciq: siue de | scismaticis. se. temperare a fl&o²⁵ & lacrimis²⁶ omnib. tanta sup|pleuit conpunctio cernerent xp̃m ibi ac si patule † Vtreq: parti×× † | rex pius elegere²⁷ cunincꝑct iuuit²⁸ legatos

¹ heresem — ² berthari — ³ famolas — ⁴ nepus atq: — ⁵ cuningberctus — ⁶ langibardorum — ⁷ lexo — ⁸ urbe — ⁹ cecen& — ¹⁰ simile — ¹¹ dissidentes — ¹² tempnentes — ¹³ praecepit aquiligenses — ¹⁴ ortodoxi — ¹⁵ prabos — ¹⁶ coeperunt — ¹⁷ hibae — ¹⁸ iurent — ¹⁹ synodum — ²⁰ credendum — ²¹ ouantes — ²² ecclesia — ²³ ostias simul offerentes | dñm & eucharistiam — ²⁴ concordis — ²⁵ fl&u — ²⁶ se — lacrimis vor catholicique — ²⁷ eleger& — ²⁸ iub&

diregere sedem ad sc̃am | ubi x̃po p̃sole¹ data potestas nectere &
 soluere petro piscanti caeli ar|ceclauio² + ubi resed&³ papa
 pius sergius suos qui iussit adesse ẽpos gau|dens recepit tho-
 mam x̃pi ministr̃ theodoaldo simul legum peritis|simum ad-
 erant quoq: aquilienses p****er + (*in mg. pariter + m. al.*)⁴
 Sendenti pape ante ora | omniũ scedula datur continens preterita⁵
 quã uir excellens da|mianus⁶ pontifex pio direxit dictata effa-
 mine + Sergius papa regi | ã pollicitus sua a dō ademta⁷ faci-
 nora illud p̃phetæ ubi inquit recolit⁸ | qui peccatore ab errore
 conuertit⁹. sua a morte liberauit anima + | merito iuste pastor
 apostolicus digni quod erant secte praue | codices quos antefati
 conscripserunt auctores iussit conburi ultra | ne polluerint¹⁰ pra-
 uor̃ mentes q̃ erant de scismate + mihi ignosce | rex quaesu-
 piissime tua qui iussa nequi ut condec& pangere ore | stiloq:¹¹
 contexere recte ut ualent. edissere medrici scripsi p̃ | prosa ut
 oratiuncula¹² + gloria regi regum in p̃petuum canamus omnes |
 oremus & pariter sua ut regem cuninepto dextera p̃tecat. x̃ps |
 hic multa p̃ tempora uitam a&ernam deinceps & tribuat + ||
 f. 122 Inc̃p. lib: III | Extinctis taricheis. maxima ex parte romaⁿⁱ |
 galilaeis orbib's ac¹³ finib's. potiebantur. —

f. 135^b qui iohannem fugerat captus a simone ante mu-
 ros immolabatur¹⁴ || f. 136 citu¹⁵ uitelliⁱ primus | quoque¹⁶ id
 enim an|tonio cognomentũ. | erat quattuor milia | quingentos de
 mysi|acis militibus amisit —

f. 136^b ut in extremis solent¹⁷ | mensae sibi ultimae | da-
 pibus refarciebatur¹⁸. || f. 137 obruebat se uini poculis frequen-
 tioribus. ut sensum amitteret fu|turi. —

f. 137^b manum quae adhuc in hibernis agebat. eciam¹⁹
 hiaemis asperitas deficiebat || f. 138 Finit Liber. III Inc̃p Liber.
 v | Anno primo delati imperii uestasiani²⁰. bellis asperis iudaea
 & se|ditionib's —

f. 139^b quondam in paucis fudit babylonios persas fuga-
 uit²¹. || f. 140 deme|trium (*eme add. m. al.*) perculit. | ad pos-
 tremum in par|uulis et mulieribus | antiochi arma gla|dios —

¹ presule — ² archeclauio — ³ resedens — ⁴ pariter — ⁵ praeterita quae acta
 erant praedicto de scismate — ⁶ dammianus — ⁷ adempta — ⁸ recol& — ⁹ con-
 uert& — ¹⁰ pulluerent — ¹¹ styloq: — ¹² oratiunculam — ¹³ et — ¹⁴ l. c. 2123
 c (iv 25) — ¹⁵ l. c. 2129 a (iv 30) — ¹⁶ primusque — ¹⁷ solet — ¹⁸ l. c. 2129
 d (iv 32) — ¹⁹ et iam — ²⁰ Vespasiano — ²¹ l. c. 2134 a (v 2)

f. 149^b et purpura. non otiosa materia tantae | diuersita-
tis. sed cu¹ || f. 150. ius species misteria² rerū latentium sig-
nificaret eo quod ei's esset templū qui caelo —

f. 150^b militum & sociorum maxime³ || f. 151 ex partibus
alexan|drinae ōrbi^us strenue | repugnauissent quibus tamen —

f. 153^b insidias. sincerum⁴ se | in eo intellegere⁵ res|pondit.
aeneas tamē⁶ || f. 154 propi's murū successit. & ut aduenientem
susceperet occurrit. cui castor uocife|rans —

f. 157^b uehemen|ter adflictare (aff. *m. al.*) coeperat. ipsos
quoq⁷ et equos eorū | sitis⁸ || f. 158 uexare necessitas | prae-
termisum offi|cium reparari coegit | —

f. 219^b filii et fratres et | plurimi cum ipsis de | plebe.
nec titus | quamuis excitatus⁹ ||

AMBROSIUS *de spiritu sancto.*

D. 268. Inf. membr. 8. foliorum 36. sec. IX.¹⁰

f. 1 Liber sc̃ti 49. columbani de bobio über der Zeile |
Inc̃pt confessio sc̃i ambrosi. fidei. | + Sufficiet et¹¹ fides con-
scripta — uocem catholici semper exaegrati sunt. // Libel-
lus sc̃i ambrosi | Inc̃p. ^{libellus}regula fidei catholicae hyronimi pr̃bi contra
omnes hereses | Credimus¹² in unū uerū¹³ dñm patrem et filiū &
sp̃m sc̃m. uisibiliū & inuisibiliū | —

f. 1^b uel uulneratus fuerit¹⁴. ana|thema sit¹⁵. Exp̃ regula
fidei catholicae contra omnis heresis (hereses omnes *m. post. corr.*)
hieronimi pr̃bi | & monachi. Incipit libellus de trinitate | Pater¹⁶
d̃s. filius d̃s. sp̃s sc̃s d̃s; haec unita substantia unita uirtus.
unita natu|ra; —

f. 2 per bonam autem conuersationem. aduenit in nos
sp̃s sc̃s. amen. | Exp̃ libellus de trinitate. | Ambrosio¹⁷ religioso
sacerdoti omnipotentis d̃i gratianus augustus cupio ualde —
colimus ihū xp̃i: || f. 2^b *m. s. XIV—XV* Incipit liber sc̃ti am-

¹ l. c. 2140 d (v 9) — ² materiam — ³ l. c. 2142 b (v 10) — ⁴ nihil sincerum

⁵ in eo intelligere se — ⁶ l. c. 2144 c (v 13) — ⁷ ipsosque — ⁸ l. c. 2150 b
(v 16) — ⁹ l. c. 2195 c (v 46) — ¹⁰ Vgl. über diese Handschrift Muratori

anecd. II 224 Peyron l. c. 135 f. — ¹¹ Sufficiebat XIII 79. 1050 (Faustini
fides Theodosio imperatori oblata) — ¹² Aug. sermo app. 234 XXXIX 2175

— ¹³ om., — ¹⁴ fuerit veneratus — ¹⁵ l. c. 2176 — ¹⁶ ? — ¹⁷ XVI 875

brozii de trinitate siue de fide ad gratianū impatorē || f. 3 *über der Zeile m. rec.* S. Ambrosii Med. Ep. de Spiritu Sancto Lib. III. ad Gratianum Augustū. | Hierobaal¹ cum sub arbore ut legimus quaercu | —

f. 13^b & meretrices in lacu zezabel² | se cruore lauerunt | Expl liber primus feliciter | inc Liber secundus. | Etsi in libro primo ueteris | historiae lectione patefactum sit & | in ipsis iudiciis —

f. 23^b nam qui se impu|nem³ nescit fecit⁴ aequiualem | Expl Liber .II. incepit Liber .III. | Superiore libro euidentibus testimoniis scrib|urarum docuimus apostolos et profetas —

f. 35^b omnia spectans | & per omnia penitans spirituum intellegibilium⁵. explicit. | Incepit libellus fidei scī ambrosi episcopi. | Unus⁶ dñs sicut scitum sic est. audi isrl dñs dñs tuus : dñs unus. | —

f. 36 seruitio diuini operis. hoc est homini deputata sunt non edenda. amen. expl | Expl libellus fidei scī ambrosi epis̃ ||

f. 36^b Incp epistola de pudicitia et castitate | Ab origine⁷ mundi castitas dō placuit — pueri praetiosis capillis et uestibus decorati basternarū laterib: ad|herentes. ||

AUGUSTINI (?) *categoriae.*

B. 71. Sup. membr. 4. foliorum 67. sec. X.

Vorsetzblatt Hunc codicem ob antiquitatem 800 circiter annorum plurimi faciendum | Auenione uehendum curauimus | 1606. || f. 1 Ex lib. Joannis Amaritomis ||

f. 2^b Incipit liber euticii philoso|phi uiri eruditissimi gram̃ci de uerbo.⁸ | Cum semper nouas questiones doctoribus auditorum acutiora | — exsequit² regulas. | Explicit prologus feliciter | Incp lib̃ .I. euticis de uerbo et de coniugationibus grecoꝝ et dissimili|b: ac similib: regulis eoꝝ ac latinoꝝ | et cognitione coniugationū. ex | prima psona. et anomalis uerbis. | Tres quidem sunt apud grecos coniugationum species. Una | —

¹ l. c. 703 — ² Jezabel — ³ imparem — ⁴ facit — ⁵ ? — ⁶ ? — ⁷ ? —

⁸ Keil scheint diese Handschrift nicht gekannt zu haben

(Reifferscheid.) II.

f. 16 in sequenti tam libello contēplabimur. Finit | liber primus. Incipit liber secundus Euticis de finalitatibus. | Omnia in bo uel in bor desinentia uerba —

f. 27^b coniugationem uindicat sibi. | Explicit Secundus Liber Euticis De uerbo. || f. 28 Partes¹ orationis Secundum grammaticos .viii^{to} š. | Id est nomen. pronomen. uerbum. aduerbium. participium | —

f. 34^b casuū composita sunt haec regulariter spectari² || f. 35 Dialectica agustini *m. post.* | Aristoteles acutissim' apud grecos ut aiunt naturalium rerū discretionis | rector. — dñm significare potest. *Folgen* — f. 35^b *andere dialectische Fragen und Antworten von verschiedenen Händen* || f. 36 Incipit prolocus cathégoriarum | augt̃ quē scrip̃s alcuin ad karolū | Continet iste decē naturę uerba libellos | — munere qui tali gaudes modo mitto legendū | Incipiunt cathégoriae augt̃. | Cum³ omnis scientia disciplinaq. artiū diuersarum —

f. 67^b manifestius erudire | De cathégoriis aristotelis | explicit ab augustino translatis. | Pax legenti. uita | intellegenti. Salus. | scribenti. gloria dō | largitori. in secula seculorum regnanti ||

AUGUSTINUS *de immortalitate animae.*

M. 1. Sup. membr. 8. foliorum 47. sec. X—XI.⁴

f. 1 Liber sc̃ti columbani 18. de bobio | Incipit sẽr sc̃i aug̃ | de decē cordis | Dñs⁵ & d̃s noster misericors & miserator longanimis —

f. 8^b de mutando p̃cipere & d̃s homine subiecit | & ait. Quappter deponentes mendaciū⁶. || f. 9 ab aruspici⁷; a sortilegis. ab auguribus. | —

f. 12 hic desideramus ibi inueniamus. Amen. | *Zwischenraum* | Prima⁸ lectio quae nobis hodiae recitata | est apli iacobi. oblata nobis est ad disserendum —

¹ Consentii ars — ² 350, 3 K — ³ XXXII 1419 — ⁴ Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 127 — ⁵ sermo 9 XXXVIII 75 — ⁶ l. c. 81 — ⁷ l. c. 88. Ein Quaternio fehlt — ⁸ Aug. sermo 180 l. c. 972

f. 16^b & ñ tim& falsũ iurare p dñm suũ. fortassis¹ || f. 17
Iudica². iudica aequissimae. qm̃ quem tu dignatus es tanto
precio liberare. ipse mihi | se postmodum uoluit obligare. —

f. 31^b ab eo eius humilitas. qm̃ eam uiri sui obtin& ca-
ritas. Ipse .ẽ. | enim qui uiuit & regnat cum dō patre & cū
spū scō in se|cula seculorum amen. Incipit liber. Sci. Aug̃ |
aurelii de immortalitate animae | Post libros³ soliloquiorum. iam
de agro mediolano | —

f. 32 hoc totũ prorsus temere dictum est. Si⁴ alicubi |
est disciplina nec esse nisi in eo. qđ uiui⁵ potest & sēp est. |
Neq; quicquam in quo quid sēp est. potest esse non sēp. || —

f. 45 Non aũ ita eẽ in a|nima p sensũ de quo dictũ ẽ
pbat.² | Epistola⁶. albin. magistri. ad domnũ | cañ de sep-
tuagesima. sexagesima | et quinquagesima. | Benedict' dñs dñs
pat om̃ps qui creauit & honorauit | —

f. 46 Maxime titubat illorũ sensus qđ numerus p̃dictus |
ordini dierũ ñ conueniat. ubi dicunt septuagesimo ubi ñ s̃t lxx
dies usq; | In purificatione scē marię | Leẽ malachie proph. | hec
dicit dñs. Ecce ego mitto ange|lum —

f. 46^b Dicit dñs om̃ps. Pañ beati maroni mañ. | Eutices.
iaccinctus. uictorin' & maro. seruo | dñi ihũ xp̃i marcello ãnã
salutẽ. Sic ueneñ | litterę tuae ad scōs dñi nereio & achil'eo.
Iam transierant —

f. 47^b in qua p̃stantur beneficia dñi usq. in hodiernum
diẽ. | Iste liber est monachor̃ — sub nũo 18 (18 *in ras.*) ||

AUGUSTINUS *de psalmis* L—C.

D. 547. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 444. sec. X.

f. 1 Iste liber est monachor̃ — sub nũo 9 (9 *in ras.*) |
m. s. XV In hoc uoluẽ c̃tinet̃ *etc.* ||

f. 1^b Liber decada de psalmo | quinquagesimo usquae |
sesagesimo aurelii | agustini ep̃i | M|ultitudinis⁷ huius. nec. fre-
quen|tia fran^{gen}danda⁸ est. nec. infirmitas | —

¹ l. c. 975 — ² ? Ein Quaternio fehlt — ³ retract. 1, 5 — ⁴ XXXII 1021 —

⁵ vivit — ⁶ Von hier an jüngere Schrift und verschiedene Hände —

⁷ XXXVI 585 — ⁸ fraudanda

f. 2 *über der Zeile* Liber sc̃ti columbani de bobio
 f. 9^b d̃s de illo exigit suam. Explicit de | psalmo .L. Incipit
 de psalmo quinquagesimo .I. | Psalmus brevis est. de quo lo-
 quendum suscepimus —
 f. 80 de nobis p̃mittimus. Explicit | de eo. Incipit sen-
 tentia¹ | eiusdem. | hesternus sermo p̃tractus | —
 f. 86 d̃s m̃s miseric̃dia mea. Contuli. | Explicit de psalmo
 LVIII. | Incipit de psal̃ CVIII. | Titulus huius psalmi² ali-
 quantũ | —
 f. 96 hic saluus erit. contuli. Liber sextus. | Explicit de
 psalmo LX. trac|tatus aurelii agustini ep̃i | Liber septimus. de-
 cada septima³. | Incipit tractatus de psalmo LXI. | Delectatio
 diuinorũ eloquiorũ | —
 f. 106^b sc̃d̃ opera eius | conuersi ad dñm⁴. Et post trac-
 tatũ⁵ | cum mat^hematicus. in populo monstraretur. de psalmo
 | LXI⁶ | Tuae⁷ ecclesiae sitis. —
 f. 115 lo|quentium iniqua. | Commentum de psalmo. |
 LXII. explicit. incipit | eiusdem aurelii augus|tini. de psalmo.
 LXIII. | Passiones⁸ sc̃õrum —
 f. 122 si non fiat. | Ex̃p̃. tractatus de psalmo | LXIII. —
 f. 168 Ut ergo sit ille liberator tu | esto accusator. | De
 psalmo LXVIII comeñ. | pars prima finit. | Item eiusdem
 psalmi expo|sitio pars alia incipit. | Posterior pars psalmi —
 f. 192 erubuerint qui quẽrunt mala mihi⁹. | Finit decada
 a psalmo LXI. usq. | LXX. dõ gratias. || f. 193 Incipit expositio |
 psalmi LXXI. | In s̃olomone¹⁰ quidem | psalmi huius titulus —
 f. 200 ad terminos orbis terrae. | Ex̃pl̃ expositio psalmi.
 LXXI. in|cipit sermo habitus in cartha|gine in basilica resti^{tu}ta¹¹
 de psal̃. LXXII. | Audite. Audite dilectissima | uiscera xp̃i¹². —
 f. 209^b rapiatis regnũ caelorum. | Ex̃pl̃ sermo psalmi | LXXII.
 habitus carta|ginem —
 f. 282^b Incipit psalmus. LXXX .I. | psalmus. ipsi. asaph |
 octogesimus | primus¹³. | Psalmo h̃ic titulum sicut aliis | —

¹ Lies sequentia — ² psalmi huius — ³ Die sonst sich nicht findende Deca-
 den- und Bucheintheilung zu beachten — ⁴ c. a. d. om. — ⁵ de psalmo *add.*
 — ⁶ d. p. LXI] de eodem ipse intulit — ⁷ Illa — ⁸ passionis — ⁹ mihi
 mala — ¹⁰ Salomonem — ¹¹ habitus *etc. om.* — ¹² corporis Christi —
¹³ o. p. om.

f. 362^b ad intelligentiã uřam. | Exp̃ traç. psal. | nona-
gēs. Inç | ei'dem psalmus | sequentia | Sicut non dubito me
minisse —

f. 371 ibi erit & cor tuum. | Explicit expositio | psalmi
.xc. dō gra|tias. | Incipit de psalmo .xci | —

f. 314 populos | in ueritate sua | Explicit .xcv | sermo de
p̃sl | Incipit sermo | de psalm̃ xcvi | habitus carth¹. | Magna
spectacula d̃s prae|b& —

f. 428 ut non horres|cat² te. | Explicit sermo de p̃sl |
xcvii. | Incipit de psalmo .xcviii. | habitus carthagine³. || f. 429
Fr̃s. notum eẽ iam deb& —

f. 443 usq. ad⁴ c̃sũmationẽ schi. | Expli sermo de psalmo
xcviii. | carthagine in basilica cele|rinae⁵ | Psalmus iste cente-
simus qđ hab& in primo | —

f. 444 sed cau&e quia uenturus⁶ | est iudicium. ||

AUGUSTINUS *de beata uita, de duabus animabus.*

M. 67. Sup. membr. 4. foliorum 191. sec. X—XI.⁷

f. 1 In nōẽ dñi hemanuel | Liber sc̃ti 136. columbani de
bobio

f. 1—165 *Sextae synodi Constantinopolitanae actiones*
XVIII

f. 165^b 166 166^b leer || f. 168⁸ Incipit liber (*m. s. XIV*
add. sci aug̃.) de beata uita | Si⁹ ad philosophiae portũ e¹⁰
quo iã in beate uite regionẽ solũque | p̃ceditur uir humanissime
atq. magne (*add. m. post.*) theodore —

f. 179^b facto | disputationis fine discessimus. Explicit Li-
ber | de beata uita. Incipit aurelii | augustini de duobus ani-
mis¹¹ | Opitulante d̃i misericordia disruptis & derelictis mani-
cheorũ laqueis —

f. 191 nam huius iam quantũ arbitror moderata parci postu-
lat¹² longitudo. Expl̃ *m. post. add.* in xp̃o ihũ dñō nro | *m. al.*

¹ habitus carth. *om.* — ² ores contra — ³ h. c. *om.* — ⁴ in — ⁵ carthagine
etc. om. — ⁶ venturũ — ⁷ Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 212
— ⁸ f. 168—191 saec. xi — ⁹ XXXII 959 — ¹⁰ de — ¹¹ de duabus ani-
mabus contra Manichaeos XLII 93 — ¹² sibi postulat

Obtulit ut maneat sacrū p tēpora munus
 Supplex ac humilis abba agilulfus acris
 Xp̃e tibi magnoq. patroni nempe columbae
 Quo miserante iugi floreat auxilio
 Diuinis librū constat dogmatibus auctū
 Exerat hinc pectus quiq. dō militat
 Sedulo quē uoluens xp̃m p̃at ore modesto
 Pauendis flāmis eripiat famulū ||

BASILIVS.

C. 26. Sup. membr. 4. foliorum 50. sec. VIII—IX.¹

f. 1² Liber scti 40. columbani de bobio | Opuscula scti
 Basilii ep̃i m. s. XV. add. m. rec. per interrogationes et
 responsiones | carnis se habuisse passiones id est | quae uir-
 tuti testimonium ferrent uelud laborem —

f. 1^b germen excidit | VIII *interrogatio*³ quae est mensura |
 continentiae *responsio* quan|tum expe|tat ad uitia uel passio-
 nes | —

f. 50^b CLI *interrogatio* quae est mensura | in caritate dī
respondit ||

BOETHIVS *de institutione arithmetica, de institutione musica.*⁴

C. 128. Inf. membr. Grossquart. foliorum 94. sec. XI.

f. 1 — 1^b *arithmetischer Tractat, welcher also schliesst*
 Vides igitur quēadmodū tota quantitas sesquiquarti redacta
 est ad tres aequales t̃minos id ē tres | unitates . I . I . I . —
 reducuntur || f. 2 Domino suo patricio symmacho boetius | In
 dandis accipiendisq; munerib; —

f. 2^b & non maiore censebitur auctor merito quam | pbator. |
 I Proemium in quo diuisio mathematicę — xxxii. Demonstratio
 *quēadmodū omis inaequa|litas ab aequalitate pcesserit. | x

¹ Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 137 — ² Zu Anfang fehlen zwei
 Quinternionen — ³ Das Cursivgedruckte miniirt — ⁴ Mit Figuren, Glossen
 und Scholien

pdicamenta st. substantia quam.¹ || f. 3 Cap. i. Proemium in quo diuisio mathematicae. | Inter omnes priscae auctoritatis uiros qui pythagora duce puriore | —

f. 16^b animos detinentes ab utiliorib; ^{1^{ra}}moremur | Anicii Manlii. Seuerini Boetii. uiri claris^{simi} et inlustri^{simi} exconsule (e corr. in ari) ordinā * patricii. | institutionis arimetice liber primus explicit. | 1 Quēadmodū ad equalitatē omnis inēqualitas reducatur. Incipiunt capitularii scđi. | —

f. 17 LIII² De maxima & perfecta simphonia quę tribus | destendit² interuallis. | Expliciunt capituli libri | secundi | Incipit liber scđs. cap. i. | Quēadmodū ad equalitatem omis inaequalitas reducat. | Superioris libri disputatione digestū est. quē admodū tota inēqualitas substan²tia —

f. 40^b cyclidis³ ul sphericus appellat² ut s. v. & vi.⁴ | Explicit liber institutionis arithmethice scđs feliciter. || f. 41 Finiunt forme hui' libri de arithmetica. bene cōpositae arte dō meo grās ago. Omīū genitori xpō q anglicū | guñnat agm. septēplices candidū celi. beneuoli continatī. dō pariens desiderati ad offiū pm^{te} sumit | Incipiunt formulę primi libri. —

f. 42 hic quoque finiunt formulę pmi libri | Incipiunt formulae secundi libri | — f. 45 (*Figuren mit beigeseztem Text*)

f. 45^b 46 46^b *Figuren die verschiedenen Instrumente spielend in der Tracht der Zeit, in welche die Handschrift gehört*

f. 47 Pr^oemiū. Musicā naturalit nob ēē cūunctā. & mores | ul honestare. ul euertere^{re}. Tres qq⁵ ēē musicas i q de ui musicę narañt⁶ — qui⁷ sit musicus m. post.: Hic capitula pmi libri finiunt² | Incipiunt capitula tertii libri | aduers' aristoxenū demonstratio sup particularē pportione | diuidi in equa non posse; | — Superiu' dictor p nūos demonstratio. || f. 47^b Cap. i. Prohemium musicam naturaliter | nobis esse coniunctam. & mores ul honestare | ul euertere | Omnium quidem perceptio sensuum ita sponte | ac naturalit —

f. 59 (xxxiii corr. in xxxiiii) explicandū ē. ac de poetarū carminibus iudicandi; Explicit' de musica. est. | liber pm' boetii.

¹ x etc. om. — ² LIII ed. Friedlein — ³ cyclicus — ⁴ l. c. 30. Wie es scheint, enthält der Codex nur einen Auszug aus der Schrift de arithmetica — ⁵ om. — ⁶ om. — ⁷ Quid

Incipiunt capitula libri scđi. | 1. Proemium — xxxi de ¹ qb;
 pportionib; diapente ac | diapason c̃stent. & qm̃ diapason | sex
 tonis ñ c̃stat; | Expliciunt capitula. || f. 59^b Incipit liber scđs.
 Pro¹emium. 1. | Superius uolum̃ cuncta digessit. que ñc dili-
 gentius demonstranda eẽ pposui; | —

f. 69^b Nunc uoluminis seriẽ fastidii uitator astringam; |
 Explicit' de musica id est armonica. institutione liber | scđs;
 incipit liber tercius. Aduẽsus aristo|xenum demonst'atio super
 particularẽ | proportionem | diuidi in equa | non posse. atque
 ideo nec | tonum; 1; | Superiore uolumine demonstratum est.
 diatesseron consonan|tiã —

f. 82^b in posterioris cõmtarii disputationẽ censuim' trans-
 ferendã; | Explicit' de musica id ẽ armonica ïstitutione liber
 tcius | Incipiunt capitula libri quarti. | 1 Vocũ differentias ï
 q̃ntitate c̃sistere — xviii. Quẽadmodũ indubitant̃ musice c̃so-
 nantiae aure diiudicari possunt. | Expliciunt capitula. || f. 83
 .1. uocũ differentias in quan|titate consistere. | Etsi oĩa que
 demonstranda erant. superioris | libri tractationi (i in e) di-
 gessim'. —

f. 94 (xi) sit² integra pfectaq; descriptio diuisi p oĩa |
 monochordi regularis; || 94^b Liber est Ia. antiquarii. | Emi
 27 augusti 1501 th'ornensi uno. ||

BOETHIUS *de trinitate.*

N. 60. Sup. membr. 4. foliorum 34. sec. X.

f. 1 Liber. scđi 41. columbani de bobio | Anicii manlii. seue-
 rini boecii | exconsõlatione ord̃ patricii de sc̃a trinitate | Inuesti-
 gatam diutissime questionem quantũ nrẽ | mentis igniculum
 lux diuina dignata ẽ. formatã | —

f. 1^b ac de pposita questione hinc | sumamus initiũ. |
 Xpiane religionis reuerentiã | —

9^b quantũ imbe|cillitas subtrahit. uota supplebunt. | Anicii
 Manilii Seuerini | Boetii uẽ et illuẽ exconsul̃. ord̃ patricii ad
 iohan|nem diaconum. utrum pater et filius et sp̃s sc̃s de | diui-

¹ om. — ² fit

nitare substantialiter praedicentur. | Quaero an pater & filius
& sp̃s sc̃s de diuinitate | —

f. 11 & fidē si poterit rationemque coniunge. | Item
eiusdem ad eundem quomodo substantiae | in eo q̃d sint bone
sint cū non sint substantialia bona | Postulas ut ex ebdomadibus
nr̃is eius quēstionis obscuritatē —

f. 14 idcirco alia q̃dē iusta alia **** | ad aliud om̃a bona |
Xp̃ianam fidē noui ac ueris testamenti pandit | auctoritas —

f. 20 eritq. gaudiū sēpiternū delectatio cib; opus | laus
p̃petua creato|ris. Boetii aduersus Nestoriū et Eutichen pro
persona et natura | Dñō scō ac uenerabili patri iohanni dia-
coni (i ex o) Boetius | filius; anxie te quidē diuq. sustinui ut
de ea quē | —

f. 34^b Post resurrectionē ū talis extitit ut ita illud corp' // |
inmutarē humanū siē adē p̃t p̃uaricationis uinculū ||

CASSIODORII *expositio in psalmos.*

D. 519. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 218. sec. X—XI.

f. 1¹ Liber sc̃ti .91. columbani de bobio | Incipit pars
tertia cassio|dori senatoris. | expositio in psalmis. | Diuersas²
notas more | maiorum certis locis estimauimus | affigendas. |
Has cum explicationibus — astronomia. | Cassiodori senatoris
exigui | serui dñi iam dñō prestante | conuersi. Incipit expositio |
psalmodum. a centesimo | primo usque in finem. | Incipit psal-
mus centesimus primus. | Oratio³ pauperis cum anxius fuerit
et coram dñō | effuderit precem suam. | Quamuis aliqui pre-
sentem psal|mum dñō⁴ saluatori aptandū | —

f. 2 p̃bantur explici⁵. Diuisio psalmi. | Paup̃ iste mun-
danis diuiciis egens. sed | — a lacrimis. finiuit in gaudio. |
Dñē exaudi orationem meam. | et clamor m̃s ad te perueniat. |
Uidens p̃ph̃a aduentū⁶ dñi humanos | —

¹ *Unten* Iste liber est monachorū congregationis sc̃te Justine de obseruātia.
ordinis sancti Benedicti. residentiū | in mon^o sc̃ti Columbani de bobio.
Scriptus sub nūo .91. — ² Siehe 1 263 Rhein. Mus. N. F. xxiii 131 —

³ LXX 705 — ⁴ Domini — ⁵ expliciti — ⁶ ante aduentum

f. 9 stabili uoluntate gaudebunt. Conclusio; | Quam felicit²
anxius iste defleuit. usq¹. | — sine | dubitatione superamus. |
Explicit psalmus ci. Incipit | psalmus cii. psalmus ipsi .ā. |
Post illas beati pauperis humillimas | —

f. 218 Hactenus quę ad expositionē psal|morū pertinere
uidebaⁿtur. dñō. | largiente decursa sunt. | Nunc Salomonis
dicta uideamus | quae proprios expositores habe|re noscuntur. |
Explicit. liber | cassiodorii. | feliciter. | Amen. Dō. gratias. ||

Vorn und hinten je zwei Pergamentblätter saec. vi, ent-
haltend Fragmente Cyprianischer Briefe (41—43. 49. 54). Die
Varianten wurden seiner Zeit W. Hartel mitgetheilt.

CONCILIORUM *acta*.

E. 147. Sup. membr. 4. foliorum 226. sec. VII—VIII.²

f. 1 frui iustum est theodorus ep̃s damascenae ciuit̃. d̃ | per
nuper porrectos libellus a ur̃ p̃bo et archiman|drita eutyche per-
uidimus q̃ñm expositionis sc̃orū patrum | qui in nicea et idem
synodo quae in ac clara urbe ephe|so postea congregata est —

Von f. 22 an testimonia patrum (*in mg.* hic offerunt |
testimonia | patrum ad | confirman|da fide |)

Petrus martyr Alexandrinus *bis*

Athanasius *bis*

Juli ep̃i rom. epistule ad prosdocium

Felix ep̃i rom. et martyr ad maximianum ep̃m et
clerum Alexandriae

Theofilus ep̃s alexandria

f. 24^b Sc̃i Cypriani ep̃i et martyris ex libro de elemosina

f. 25 sc̃i ambrosii mediolanensis de libro ad gratiano

eiusdem de libro secundo

f. 25^b sc̃i et magni gregorii ep̃i nazianzeni ex epistula ad
cledonium

f. 26^b sc̃i basili ep̃i caesareae cappado|ciae primae

¹ quousque — ² Palimpsest des Fronto, Symmachus, der Ciceroscholien, go-
thischer Fragmente und der Arianischen Tractate, welche Ang. Mai
Script. vet. nova coll. III 2, 186. 208 ff. herausgegeben hat. Vat. 5750
(vgl. I 466) und der vorliegende Codex bildeten ehemals eine Hand-
schrift

sc̃i gregori ep̃i nissenī

f. 57 uisus est ad religiosae mem̃ flauianum misisse epistulam finit | Expl̃. prima cognitio calcidonensis | sc̃i concilii iñc. secunda | deo gratias || f. 57^b Sublimes¹ ortus in finibꝫ europe langibardorꝫ regale prosapia | rex haribertus — credendum recipere + || f. 58 *leer* || f. 58^b Namq: ouantes — et tribuat + || f. 59 *über der Zeile* Actio secunda | Consulatu domni ñi marchiani | pp̃ aug̃ & qui fuerit nuntiatus | sub d̃ sextu id̃ octobres | calchedona | secundum iussionem piissimi et sacratissimi | — domni ñi marchiani pp̃ aug̃. | —

f. 59^b et anatholio sc̃issimo archiep̃so magnae | constantinopolitanae ciuitatis nouae | romae et cetero sc̃o concilio | Et consedentibꝫ ante cancellos sc̃i altaris | —

f. 76^b sensus sui prauitate saluetur | expl̃ epistula leonis papae ad flauianum constantinopolitanum | Post lectionem epistulae reũui ep̃i clamauerunt | —

f. 78 quae | interloquuta sunt effectui mancipentur ep̃l | cognitio secunda chalcedonensis concilii Iñc actio tertia ||

f. 78^b *über der Zeile* actio | Consulatu piissimi et xp̃ianissimi impe|ratoris ñi marchiani et qui fuerat nuntiatus | sub die tertio id̃ octobrꝫ in calchedonensi ciui|tate bytinae proũ — reũu ep̃is | Aetius archidiãc regiae constantinupolitanae | —

f. 87^b hos libellos | optuli. | Et post lectionem —

f. 88 notarius legit | et postquam lectus est — monumētis | libellus sc̃i scyrioni diãc | sanctissimo —

f. 120 probans eum alienum esse ab episcopatus dignitate | *Zeile leer* | Pascasinus ep̃s lylybeo et uicarius beatissimi atq. —

f. 124 helpidius pb̃ agureũ antonii ep̃i ciũ amissu sub̃s | Piissimis et fidelissimis et xp̃i|anissimis imperatoribus ac triumphatoribus | —

f. 125^b subscrib|| f. 126 tione huic relationi sociauius. | Expl̃ actio tertia | Iñc actio quarta | Consulatu domni nostri marchiani pp̃ aug̃ et qui fuerit nuntiatus | sub d̃ sextu decimu kld̃ nouembrꝫ | calchedona —

f. 126^b collectum est pascasino et lucensio reũu ep̃is | —

¹ Siehe oben *Ambrosius de historia Iosephi* C. 105. Inf. f. 121 sq.

f. 127 seleuco | amasiae et reliqua sc̃a synodo | Et residen-
tibus omnibus —

f. 133 iulianus p̃b continens locum calendionis | ep̃i ala-
carnassi sm̃l magñf. et g̃gl iudices et | —

f. 145^b ephesenae aliquid aliud non dico mag̃f | et g̃gl iu-
dices et amplissimus. senatus d̃d | a sc̃a synodo forma detur. |
Expl̃ actio quarta | Inc̃p̃ actio quinta | Consulatu domni ñi
marchiani pissimi sic | auḡ et qui fuerit nuntiatus sub | die
undecimu kal̃d nouembrium in | calchedona —

f. 150 martyris euphemiae | definiuit subter adnexa | Dñs
noster et saluator ihs xp̃s scientiã | —

f. 153 et omnibus placuerunt manifesta fient | diuo uer-
tici expl̃ actio quinta | iñc̃ actio sexta || f. 153^b Consulatu domni
ñi marchiani p̃p auḡ | et qui fuerit nuntiatus octabu kal̃d | no-
uembres in calchedona —

f. 157 aurelio afro eustatio gentis saracenorum et | resti-
tutiano afro | *Zeile leer* | Adueniens in eadem sc̃issima eccle-
sia | —

f. 160 definiuit subter | adnexa | *Zeile leer* | Dñs noster et
saluator | xp̃s notitiam fidei con|firmans —

f. 160^b trecentorum decem octo || f. 161 Credimus in unum
dm̃ patrem omnipotentẽ | — apostolica ecclesia | item symbolum
centum quinquaginta | Credimus in unum dm̃ patrem omni-
potentem | —

f. 161^b uitam | futuri saeculi amen | *Zeile leer* | Sufficeret
quidem ad plenam cognitionem | —

f. 163^b si uero monaci aut laici fuerint | anathematizari :
Pascasinus ep̃s uicarius | domni mei beatissimi —

f. 168^b cosma marianopolis consentiens subsc. | Sacratissi-
mus et piissimus noster | dominus ad sc̃am synodum d̃ | dicat
sc̃a synodus —

f. 170 capitula | ita relegit. | i capitulus eos qui uere et
sincere solita|riam —

f. 171 ex om|nibus proferuntur a sc̃o concilio | discedat |
Expl̃ actio sexta | Iñc̃ actio septima | Consulatu domni //// ciani
p̃p au// | septimu kalendas nouembres | calchedona —

f. 173^b insuper | et a multa quae in eis huius rei causa
nos|citur contineri | Expl̃ actio septima | Iñc̃ actio octaua | Con-

sulatu domni n̄i marchiani pp̄ auḡ | et qui fuerit nuntiatus
sub d̄ sextu | kal̄ nouembres calchedona —

f. 176^b tempus est omnes serua|re concordiam legi legi-
mus legi | Expl̄. actio octaua | In̄c̄ actio nona || f. 177 Consu-
latu domni n̄i marciiani pp̄ auḡ | sub d̄ septimu kalendas no-
uem̄b. in calchedona —

f. 179^b suam sententiā s̄c̄a sinodus | efficiat manifesta.
Expl̄. actio nona | In̄c̄p̄. actio decema sinodi calchedonensis |
Similiter septimo kalendarum | nouēbriū eodē consulatu in eadē
s̄c̄issima eccle|sia s̄c̄ae martyris euphymiae —

f. 196 ut nullum haec lateat et subs|cribtiones. fecidas p̄b
feci hanc pos|tulationem cum sociis —

f. 196^b theophilus lector sm̄l et subscriptio syra | *Zeile*
leer | theophilus diāc̄ d̄ depraecor —

f. 200^b propriam fortitudinem | retinebunt. | Expl̄ actio
decima | In̄c̄ actio undecima | Consulatu domni n̄i marciiani pp̄
auḡ et | qui fuerit nuntiatus quartu kalendas | nouembres in
calchedona —

f. 208^b episcopatus ecclesiae unde si uidetur | cras hoc
perfectius disponatur | Expl̄ actio undecima | In̄c̄ actio duo-
decima || f. 209 Similiter tertiu kal̄d̄ nouembres | eodem con-
sulatu in eadem s̄c̄issima | eclesia residentibus —

f. 211 uel causa | lesiones fuerunt restituitur | Expl̄ actio
duodecima | In̄c̄ actio tertia decima || f. 211^b Consulatu domni
n̄i marciiani pp̄ auḡ et | qui fuerit nunciatus tertiu kl̄d̄ no|uem̄b
calchedona —

f. 216 optinentibus utique regulis ḡgl̄ iudi|ces d̄d̄ quae
dixisti conscribta sunt | Expl̄ actio tertia decima | In̄c̄ actio
quarta decima | Consulatu // domni n̄i marciiani pp̄ auḡ | et
qui fuerit nuntiatus. pridie kl̄d̄ | nouembres calchedona —

f. 226^b Maras ep̄s d̄ haec eadē | et ego consentio et alienū
eū esse decerno honore ep̄iscopatus athanasiū qui pirrae fuit
ep̄s qm̄ saepe euocatus non | obaudiuit et supplico ut uelociter
in perrinorum | ecclesia ordinetur ep̄s. Pompeianus ep̄s emesse
d̄ | his quae regulariter ecclesiastice definita | sunt a s̄c̄issimis
et dō amantissimis et metro ||

S. 33. Sup. membr. 8. foliorum 322. sec. X.¹

f. 1 Liber scti 42. columbani de bobio | Infrascripti *V*sus agunt de festiuitatibz occurrētibz | singlis mēsibz p² circulū āni | De Januario. | Prima dies iani est. | qua circūcidit agnus | —

f. 2^b Octauis dñs natus | de uirgine casta | Iste est liber monachor² etc. sub nūō .42. || f. 3 Liber scti columbani de bobio | Incipit ordo de celebrando concilio | hora die prima ante solis ortum ** eiciantur | —

f. 5 ecclesiastica negotia terminentur. | De tumultu concilii. diffinitio patrum. | In loco benedictionis considentes dñi sacerdotes. | nullis. | —

f. 5^b excommunicationis sententiā pferat. | Incipit de quattuor synodis principalibus. | Canon grece. latine regula nuncupatur. | Regula aū | —

f. 6^b sic concilium a societate multorū in unum. | Item ratio de canonibus ap̃lorum et de | sex synodis principalibus. ||

f. 7 Apostolorum canones qui per clementē romanū pontificē | —

f. 7^b .viii. capitula interius annexa. | Item breuis annotatio. de reliquis synodis. | Prima annotatio anquiritanę synodi quę ante nicenā fert. | —

f. 9 Uicesima quarta. Item lugduñ. in qua patres xx. statuer. | cañ. quorū auctor maxime item priscus lugduñ. ep̃s extitit. | Item annotatio de decretalibus apostolicor². | Silvester papa a petro xxxiiii. congregatis cum con|silio constantini augusti. in urbe roma. cclxxvii | —

f. 10 Gregorius secundus. a p̃ro | xci. scripsit capitula xvii omni ecclesię seruanda cū patrib. | xxxiii. eaq. sub anathematis uinculo alligauit. | In sind. Tolotano. | Ep̃o pr̃bo diaç gradū suū — quae cū ordinarent². | perceperant. ||

f. 11 In hoc corpore continent² | canones. ecclesiastici. diuersorū scōrū | conciliorum. id est | —

i Beatorū apostolorum. p clementē prolatae. Regulae numero .L. | ii Concilii niceni. Regulae numero .xx. | iii Con-

¹ f. 1—10. 291—314 saec. xi, f. 315—322 saec. xii. Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 137 ff.

cilii anquiritani. Regulae numero .xxiiii. | iiii concilii neocae-
sariensis. Regulae numero .xiiii. | v Concilii sardicensis. Re-
gulae numero .xxi. | vi Concilii gangrensis. Regulae numero
.xx. | vii Concilii antiocheni. Regulae numero .xxv. | viii Con-
cilii laudociae frygiae. Regulae num̃. lviii. | viiii Concilii con-
stantinopolitani. | Regulae numero .vi. | x Concilii ephesini.
Regulae numero .viii. Sed primū xii cap̃ beati cyrilli¹. | xi
Concilii calcedonensis. Regulae numero .xxvii. | xii² Conciliorū
diuersorū africanorū sub uno redactę. Regulae numero. cxxxviii.
Incipit praefatio: | Domino uenerando mihi patri stephano
archiepo | Dionysius exiguus in dñō salutem. Quamuis | carissim'
frater ñr Laurentius assidua et familiari cohortatione —

f. 12 aliquod attulisse uideamur. Explicit pr̃f. | Incipit ca-
pitulares canonū s̃cor̃ apostolor̃ | i De ordinatione ep̃i etc.

f. 21³ Incipiunt tituli canonum concilii | congregati apud
chartaginē ** || f. 21^b numero. xxxiiii*. et in eadē prouincia |
africana. numero .cv. ***** | ***** et fiunt simul tituli
numero. | cxxxviii. | etc.

— | f. 26 cxxxviii Epistola totius concilii africana ad papam |
celestinum urbis romae ep̃m. | Expliciunt capitula canonum
diuersorum | conciliorum. | Incipiunt regulae aecclesiasticae
s̃corum ap̃lorū. | prolatae; per clementem. romanae. aeccl̃ae.
pontificem. | De ordinatione ep̃i. | i Ep̃s a duob; aut trib;
ep̃is ordinetur. | —

f. 66^b Incipit ephesenum concilium. | Inprimis duodecim
capitula syno|dica beati cyrilli. | i. Si quis non confitetur dñm
esse secundum ueri|tatem —

f. 68^b (xii) & uiuificus | ut d̃s. anath̃ sit. Expl̃. cap̃.
synodica. s̃ci cyrilli. Incip̃. regulę | epheseni. concil. numer̃
viii. De ep̃is qui in s̃cō c̃cil. minime fuerint. et | de his qui
destitert. et se hereticis applicuerunt. | Qm̃ oportet &iam ab-
sentes —

¹ Sed ū. s. w. Zusatz derselben Hand — ² Eine Hand des 11. Jahrhunderts, dieselbe, von welcher f. 1—10, 291—314 herrühren, hat eine grosse Anzahl von Correcturen und Zusätzen zwischen den Zeilen und am Rande angebracht; so fügt sie hier hinzu: xii concilii constantinopolitani. regulę numero xiiii. It̃ xiiii. concilii constantinopolitani regulę numero .viii. —

³ Zusatz der Hand des 11. Jahrhunderts: hic int̃s cap̃. xiiii. constan-
tinopolitana | Sub iustiniano imperatore | Habita a patribus .cl.

f. 71 si autem laici eos sine communione eē. | *etc.*

f. 77 (*Chalced. XXVII.*) ut si quidem clerici | sunt decidant gradu p̄prio. Si uero laici anathematizentur. Subscriptio | Bonifatius pr̄br scē ecl̄ae romanē. statuit & subscripsit & c̄eri ep̄i diuersarū puinciarū uel ciuitatū subscripserunt. Versus | Pontificū ueneranda cohors pro dogmate uero | Conueniens scō induere spiramine plena. | Militibus sacris praefixit iura salutis. | Incip̄ capitula XIII. scōrum patrum sub | iustiniano imperatore habita in constantinopoli congregatorum centum quinquaginta | i. Si quis n̄. confit̄² patris & filii & sp̄s scī unā naturā —

f. 81^b Si aut̄ monachus & laicus sit anathematizabitur | Et subscripserunt om̄s. | Expliciunt cap̄. XIII. scōrū patrum. CL || f. 82 Incip̄ regulae concilii totius africanae prouinciae. | numero .CXXXVIII. id est carthaginensis numero .XXXIII. *etc.*

f. 135^b (CXXXVIII) Orantem pro nobis custodiat. | domine frater. Expliciunt canones diuersorum conciliorū africanae prouinciae numerum. CVI. | Incip̄ constitutio et fides calcedonensis concilii. | Dñs & saluator n̄r ih̄s xp̄s notitiā fidei confirmans | —

f. 136 & apostolicę nr̄e fidei. Symbolum fidei concilii constantinopolitani. CL patrum. | Credimus in unum dñm patrē | om̄ipotentē factorem celi & terre uisibilium omnium | —

f. 136^b uitā | futuri saeculi. amen; | Sufficer̄ quidem ad plenā cognitionē pīetatis. & c̄firmationē. —

f. 138 si uero monachi aut laici | fuerint. anathematizari. | Incipit praefatio de concordia canonū. | Domino uere scō sempq. beato pontifici libe|rino. cresconius xp̄i famulorum exiguus. | aeternā in dñō salutē. Ūri sacerdotii incō|parabile decus. quo fidei puritate ac uite p̄bitate | —

f. 139^b pontifex dō digne. Explic̄ praef̄. | Incipiunt cap̄ de concordia canonum. | i. De ordinatione ep̄i. in canonib. apłoz. tit̄. i. concilio niceno tit̄ | —

f. 149^b ccc. Ut ep̄i & clerici. non ordinent̄. nisi om̄s suos fecerint xp̄ianos | conc̄ affrīc. titulo .III. Finit dō gratias. añ. ||

f. 150 Incip̄ ep̄la scī hieronimi pr̄bri ad damasū | papā urbis romae de tribus hypostasis. | Qm̄ uetusto oriens int̄ se populorū furore collisus. in|discissam —

f. 152 tres ypostasis cū antiquo sensu praedicent. Explicat ep̄la hieronimi ad damasum papam romanū. Incip̄ rescriptū

sc̃i | damasi papae ad petitũ hieronimi ad paulinũ | episcopum
urbis anthiocenae. | Dilectissimo fr̃i paulino. Damasus. Et p
ipsũ filiũ. | meũ uitalẽ. ad te scripta direxerã. ut tuę uolun
tati —

f. 154^b liberã suscipiendi tribuat facultatem. | Explicat
ep̃la sc̃i papae damasi urbis romae. || f. 155 Praefatio *über der*
Seite | Domino uenerabili mihi iuliano pr̃bro tituli sc̃ae anasta
sie | Dionisius exiguus. sc̃titatis ur̃ae piis exi**tatus stu|diis —

f. 156 *über der Zeile* Liber sc̃ti columbani de bobio | uo
cabitur in regno caelorum. | Incipiunt tituli decretorum papae
syricii ad hiemerium episcopum tarraconensem directã. nu
merum .xv. | I De arrianis non rebaptizandis. —

f. 156^b (xv) non promoueantur. | Incipiunt tituli decretorũ
papae innocentii num̃ LVII | I De pacis osculo dando post con
fecta mysteria | —

f. 158 (LVII) fotini | rescidit. | Incipiunt tituli decretorum
papae Zosimi num̃. III. | I Qđ monachi & laici —

f. 158^b (III) tempora sint pr̃fixa. | Incipiunt tituli decre
torũ papae bonifatii. num̃. III. | I Supplicatio eiusdem papae
— (III) metropoli|tano ep̃o ordinetur. | Incipiunt tituli decre
torum papae caelestini. num̃. XXII. | I De prospero & helario —

f. 159^b (XXII) non sequendõs. | Incipiunt tituli decretorũ
papae leonis. num̃. XLVIII. | I Ut nullus ep̃s seruum —

f. 161^b (XLVIII) sola sc̃i sp̃s inuocatione | firmentur | Inci
piunt tituli decretorum papae gelasii. num̃. XXVIII. | I De con
stitutis aecclasticis pro temporis (is *in ras.*) qualitate mode
randis. | —

f. 163 (XXVIII) si haec om̃ia aeccl̃e | noscenda tacuerit. |
Incipiunt tituli decretorũ papae anastasii. num̃. VIII. || f. 163^b
I Qđ pro xp̃o fungatur — (VIII) nec aeccl̃ae sacramenta com
maculent. | Incipiunt tituli decretorũ papae symma|chi. nu
mero .III. | Constitutũ synodale. — (III) nullus loqui pr̃sumat. |
Expliciunt tituli decretorũ. sic || f. 164 Incipiunt epistolae
decretorũ in primis | sc̃i papae siricii urbis romae. Siricius.
heme|rio ep̃o tarraconensi salutẽ. | Directa ad decessorem
nr̃m sc̃ae recordatio|nis damas*um. etc.

f. 272^b Nota quia hormisda diaconus non subscripsit. |
Incĩp decretum gregorii papae ad clerum in basilica | beati

petri apostoli. | 1 Regnante in pp&uum dñō nrō ihū xpō tem-
poribus | piissimix & sincerissimix domni mauricii. tiberii. & | —

f. 274^b appetit seruitutē Finit decretū incipit | subscriptiones
epōrum *etc.* Subscriptiones prb̄rorum | —

f. 275 Itē scripta gregorii papae ad | augustinum ep̄m
quē in saxoniā direxerat et | brittaniā. | Per dilectissimos filios
meos Laurentiū —

f. 285 (x) certum deserere. & incerta uenerari. | Explicit
ep̄la sc̄i gregorii papae. Incipit ep̄l | bonifatii. papae di-
recta * de roma ad archiep̄m | arlaten̄s. in prouincia ubi gene-
sius martyr iacet. | Reuerentissimo *etc.* Multum frater k̄me
sinceri || f. 285^b tatis —

f. 288 indictione prima. Itē eiusdem bonifatii papae. |
Domino *etc.* || f. 288^b Theodorico *etc.* Scripta excellentiae ur̄e.
cum ea qua de|cuit dulcedine —

f. 289 custodiat domine fili. *m. post. add.* Qa liceat mo-
nachis cū saēdotali officio ubi ubi ministrare | Sunt nonnulli
fulti nullo dogmate —

f. 290 tanto & | is potentior. Dicta beati gregorii pape. |
Episcopus debet missas agere. —

f. 290^b Ita c̄stituērt sc̄i patres. ||

f. 291 Incip̄ regulae papae hilarii flauio basilisco et her-
minrico. ũū c̄c. | Sub die xvi. k̄hrū decembriū. residente uiro
uenerabili | hilario papa —

f. 297 basilisco & herminrico. ũū c̄c. Exp̄lc. | Incipiunt
constituta papae simplici. | Simplicius ep̄s. Iohanni ep̄o rauen-
nati. Si quis ēē. —

f. 298 Seuerino. ũū. cons̄. II | Simplicius ep̄s. florentio
equitio et seuerio ep̄is | Relatio nos ur̄e dilectionis —

f. 298^b leonis augusti. Exp̄. c̄stit̄ pp̄. simplici. | Incipiunt
constituta papae felicis. Exem|plaria gestorū quib. allegata.
s̄. p̄cepta. pp̄. fel̄c. | Flauio bo&io. ũū cons̄. sub die .iii. iduū
marciarū —

f. 301^b dinamio & sibidio. ũū | c̄c. cons̄s. Exp̄lic papae
felicis. | Iustinus auḡ. hormisdæ papae. | Quo fuim' semp &
quo sumus studio —

f. 303 Accepta prid̄ k̄l dec̄br cons̄. s̄s. Exemplar precum. |
Dō amabili ac piissimo imp̄ri ex dō auḡ. —

f. 304^b reipublicę disciplinã. | Hormisda iustino aug̃. | Interea quę ad unitatē ecclę —

f. 307^b ualerio. uē. cons̃. | Item Hormisdæ ad archimandritas. | Hormisda pr̃bris diã & archimandritis scđę syrię | Lectis litteris — considerans. pph&a. || f. 308 Incipiunt constituta papa gregorii minor̃ | In nomine dñi dī saluatoris nr̃i ih̃u xp̃i. imperante | dom̃ piissimo aug̃ leone —

f. 310^b indiē iii^{ta} | Expl̃ c̃stit̃. pp̃. gg̃. sub anathemate int̃dicta | Iñc conciliū habitū sub papa eugenio. | I Ep̃s bono opere approbatus ordinetur. —

f. 312^b (xxxviii) ut sacerdos loci consideraueŕit. | Indictione xii. imperante adargasto | eiusque filio nicifero zacharias ter | beatissimus papa in concilio ait. | Non est silendū fr̃s —

f. 313^b praecepta direximus. | i. Ut ep̃i cū mulierib. omnino non habitent. | — (xiii) sup|pleantur missarum sollempnia. | Obtulit ut maneat sacrū p tēpora munus. | — Pauendis flamis eripiat famulum. || f. 314 manus missio¹ sine qua ex familia nemo | propria ad sacros ordines pro|mouere (e ex i) ualet. | Auctoritas ecclesiastica —

f. 315 rogauimus. Item alia | manumissio ex beati gregorii sumpta | registro. quā ore idem proprio dic|tauit. Gregorius montana et thome | Cum redemptor nr̃ —

f. 316 in|dictione nona. || f. 316^b Principiū translationis historie. | Postquā beati nicholai substantia incorporea | —

f. 320 am|plius pseq tantū nephas. ||

f. 320^b Excōmunicatio. | Canonica instituta —

f. 321 satisfecerint. | Reconciliacio excōmunicati|onis | Cum aliq̃s excomunicatos —

f. 322 sine consensu uł conscien|cia pp̃i ep̃i. ||

EUCHERIUS.

I. 101. Sup. membr. fol. foliorum 75. sec. VIII.²

f. 1 Liber sc̃ti 96. columbani de bobio | Ioh̃is grisostomi m. s. XIV | descendit³ super montem sion item in aliam —

¹ Herausgegeben von Muratori anecd. II 187 — ² Vgl. über diese Handschrift Muratori ant. Ital. med. aevi III 851 ff., Peyron l. c. 193 — ³ Ein Quaternio fehlt. Eucherius form. spirit. intelleg. 4 l. c. 742 (Excerpt)

f. 4^b intellectus in psalmo et uolabo et requiescam | in
Exp̃ de t̃¹ inc̃p de añbs² | Alae. duo testamenta in eczeziel |
unum quoque duabus alis uelabat cor|pus suum —

f. 8^b in canticis canticorum soror mea sponsa mea | Exp̃
de anim̃tis inc̃p de inomin³ | Uir et uxor. xp̃s et ecclesia intel-
lec|tus —

f. 9^b uobis diuitibus in euangelio⁴ || f. 10⁵ quibus⁶ tamen
interfuit et ita posuit | tertio euangelii librum secūdo lucan |
Lucas iste medicus post a^scensum xp̃i | —

¹ Ueber der Seite als Titel de terrenis — ² Seitentitel de animantibus — ³ Sei-
tentitel de variis nominum — ⁴ 7 l. c. 756 c — ⁵ Sieben Quaternionen fehlen
vorher — ⁶ Zuerst von Muratori l. c. 853 f. unter dem Titel 'fragmentum
acephalum Caji, ut videtur, Romani Presbyteri, qui circiter Annum Christi
196. floruit, de Canone sacrarum Scripturarum' herausgegeben. Da auch
die jüngsten Vergleichen dieses hochwichtigen Fragmentes nicht voll-
ständig genau sind, so will ich dasselbe nach meiner eigenen Abschrift
hieher setzen: f. 10 quibus tamen interfuit et ita posuit. | Tertio euan-
gelii librum secūdo Lucan | Lucas iste medicus post a^scensum xp̃i |
cum eo paulus quasi ut iuris studiosum | secundum adsumsisset numeni
suo | ex opinione concri^bset dñm tamen nec ipse | dūdit in carne Et idē
pro^{ut} asequi potuit. | ita et ad natiuitate iohannis incipet dicere | quarti
euangeliorum. iohannis ex decipolis | cohortantibus condiscipulis
et ep̃s suis | dixit conieiunate mihi. odie triduo et quid | cuique fuerit
reuelatum alterutrum | nobis enarremus eadem nocte reue|latum andreae
(reae in ras. m. al.) ex apostolis ut recognis|centibus cunctis iohannis suo
nomine | cun^cta (corr. m. al. ut vid.) describ^eret et ideo licit uaria sin|culis
euangeliorum libris principia | doceantur nihil tamen differt creden|tium
fēdei cum uno ac principali spū de|clarata sint in omnibus omnia de nati-
ui|tate de passione de resurrectione | de conue^rsatione cum decipulis suis |
ac de gemino eius aduentu

Primo in humilitate dispectus quod fō|it secundum pote^state regali***
pre|clarum quod foturum est. quid ergo | mirum si iohannes tam constan-
ter | sincula etiā in epistulis suis proferat sic | dicens in semeipsu quē uidi-
mus oculis | nostris et auribus audiuius et manus | nostrae palpauerunt
haec scripsimus uobis || f. 10^b sic enim non solum uisurem sed[&] auditorem. |
sed et scriptorē omnium mirabiliū dñi (i ex s) per ordi|nem profetetur Acta
autē omniū apostolorum sub uno (o ex u) libro scribta sunt Lucas obtime
theofi|le conprindit quia sub praesentia eius singula | gerebantur sicuti (ti
ex te) et semote passionē petri | euidenter declarat sed[&] profectionē pauli
ab (ex ad) urbes (s eras.) ad spaniā proficiscentis (cis ex ces) Epistulae
autem | pauli quae a quo loco uel qua ex causa directe | sint uolentibus
(ex uoluntatibus) intellegere Ipse declarant | primū omnium corintheis scysmē
heresis in|terdicens deinceps b calla^ctis circumcissione | Romanis autē orni-

f. 11 conscripserunt una cum basilide assianum catafry-
cum constitutorem | Abraham¹ numeravit seruos suos uer-
nulus —

ibid. sacrificat patrē nostris repropitiavit dilectis | Incipit
de expositionem diuersarū rerū² | In primis³ mandragora in
genesi genus | pumi simillimum paruo peponis speci-
em⁴ uel odore —

f. 19 tropologia moralis intelligentiae parabules simili-
tudo⁵ finit | Incipit de matheo euāgē | Orate⁶ autem ne fiat
fuga uestra hieme uel sabbato —

f. 20^b et licet ab inuitis qui uincuntur tormentis adoretur

dine (ni eras.) scripturarum sed.. (in ras. m. al. et) | principium earum
sed (vom Schreiber ausgewischt) esse xpm intimans

prolexius scripsit de quibus sincolis necesse est ad nobis desputari Cum
ipse beatus | apostolus (to ex tu) paulus sequens prodecessuris | sui iohannis
ordinē nonnisi nomenati (no ex do) semptē (tē ex taē) ecclesiis (ii ex e) scribat
ordine tali a corenthios | prima ad efesios secunda ad philippinsis (es ex is)
tertia ad colosensis quarta ad calatas quinta ad tensaolenecinsis sexta
ad romanos | septima Uerum corintheis (ri ex re) et t^h esaolecen-
sibus Licet (et ex it) pro correptione (c ex r) iteretur Una | tamen per omnem orbem
terrae ecclesia | deffusa esse denoscitur et iohannis enī in apocalipsy licet
septē (ē ex ī) ecclesieis scribat | tamen omnibus dicit uerū ad filemonem
unā | et at titū una et ad tymotheū duas pro affecto et dilectione in ho-
nore tamen ecclesiae catholice in ordinatione ecclesiastica || f. 11 Über der
Seite I | discipline (di ex de) scificate sunt. fertur etiam ad laudecenses
alia ad alexandrinos pauli nomine fincte ad heresem marcionis et alia
plura quae in catholicam ecclesiam recepi non | potest fel enim cum melle
misceri non con-
cruit. epistola sane iude et superscriptio | iohannis duas
in catholica habentur et sapientia ab amicis salomonis in honorē ipsius |
scripta apocalapse etiam iohannis et petri tantum recipimus (pi ex pe)
quam quidam ex nostris legi in ecclesia nolunt pastorem uero | nuperrim
et (t eras.) temporibus nostris in urbe | roma herma conscripsit sedente
cathedra urbis romae ecclesiae pio ep̄s fratre (ex frater) eius et ideo legi
eum quidē Oportet se publicare uero in ecclesia populo Neque inter | pro-
festas (prius s eras.) completum numero Neque (q ex n) inter | apostolos in
finē temporum potest.

arsinoi autem seu ualentini. uel mitiadis (ex metiades) | nihil in totum
recipemus. qui etiam nouū | psalmorum librum marcioni conscripserunt
una cum basilide assianum (u in a oder o) catafrycum constitutorem

Alle Correcturen rühren von derselben oder einer gleich alten Hand her.
Das Gesperrtgedruckte ist in der Handschrift miniirt.

¹ ? — ² Eucherius instruct. 2, 3 l. c. 815 — ³ om. — ⁴ peponi specie — ⁵ Pa-
rabole similitudo. Anacephalaeosis recapitulatio — ⁶ ?

Sed saluator ad munimenta seruo|rum¹ & Omnia haec futura ad seducen|dum praedixit et monuit || —

f. 25 et in apokalypsi factum est regnum orbis | terrarum dñi nři et xpi eius et regnauit | in secula seculorum | Qvmodo² ergo mille annos cupiditatē | edendi habebunt quibus regnauit saluator —

f. 28 cognitū erit de dō. dñm esse xpm ut sub uno | numine | régnēt pater et filius in saecula saeculo | Epł de auentum dñi xpi Quoniam³ ergo aduentum suum | dñs ad ultionem iustorum —

f. 29^b solleciti et parati essem debemus amen | Epł. de diae et hora | Incipit de tribus mensuris. | Mulieri⁴ accipienti fermentum | et abscondit illud in farina —

f. 30 panem | tribuit salutare || f. 30^b Interea⁵ comprehensus (u in o) salbato|re petrus gladium quem habe|re —

f. 31^b et ligatum sequitur in fidē codices. || f. 32 Exp de petro apostolo | Incipit de reparationem lapsi | Quis⁶ dabit capiti meo aquam | et oculis meis fontem lacrimarum —

f. 71^b quodsi haec libenter legas alia ultra medicamenta non quaeris | epł de reparatione lapsi | Ante⁷ hostium sedebat abra^ham sedebat meri|diae quando aues requiescebant. Iste ospitum | —

f. 72 de iniquo mamuna qui uos recipiant in aeterna | tabernacula sua. eidem de abraham.⁸ | Sollicitus⁹ auditur omnium fidelium princepē | cerne et quo ordine dō placuerit ex ipsa storia | narratione condisce —

f. 73^b in imagine gesta in ueritate et perficeret | ipsi gloria et imperium in saecula saeculoꝝ am̃. | Incipit fides sc̃i ambrosi episcopi | Nos¹⁰ patrē et filium et spū sc̃m confite|mur — tres itaq. formae sed una subs|tantia || f. 74 Itē expositio fidei chatolice | Cre^{di}mus¹¹ unum dñm secundum secundum sic scripturas | esse credendū non sicut iudei aut heretici solitariū | —

f. 75 fidem alienus est aduersus ueritatē repellis expł | Incipit fidei sc̃i luciferi episcopi | Nos¹² patre credimus qui non

¹ Das Gesperrtgedruckte miniirt — ² ? — ³ ? — ⁴ ? — ⁵ ? — ⁶ Angeblich von Chrysostomus — ⁷ ? — ⁸ Seitentitel f. 11^b—72: de abraa. de diuersarū rerum. de gentib; de soleñ. de idolis. de uestib; de ponderib; et mensuris. de grecis nominib; de mathuum sic. orate ne fiat fuga uestra. hieme uel sabbato. de auentu dñi xpi. de diem et ora nemo scit. de tribus mensuris. de petro apostolo. de reparatione lapsi. de abraam — ⁹ ? — ¹⁰ ? — ¹¹ ? — ¹² XIII 1049. Nach dieser Handschrift herausgegeben

sit filius sed habeat | filium de se sine inicio non ad se factum. et filiū | — sicuti eiusdem deitatis ep̃l | Incipit fides quae ex niceno consilio processit | Credimus unum dñm patrem omnipotentem sic | omnium uisibilium et inuisibilium factorem | —

f. 75^b catholica et apostolica aeclisia ep̃l | Incipit fides beati athanasi | Fidis ¹ unius substantiae trinitatis ² patris et fili et sp̃s sc̃i | — testis non est caelū non terra ³ ||

EUGYPPIUS.

C. 73. Inf. membr. Grossquart. foliorum 76. sec. VII.⁴

f. 1 quam ⁵ consilium meum. quod maius est uinculum ad perpetuitatem uestram quam illa quib. estis conligati. —

f. 72^b Ergo quia in ⁶ forma dñ accipit ⁷ corr. formam serui utrumq. dñ ⁸ utrūq. homo sed utrumq. dñ propter accipientem | dñ utrumq. autem homo propter acceptū | hominem neq. enim illa susceptione alterū | eorum ⁱⁿ alterum conuersum atq. mutatum est | nec diuinitas in creatura ⁹ mutata est ut desisteret esse diuinitas. nec creatura in diuinitate ¹⁰ ut disisteret esse creatura | CCXXVIII ex eodem libro primo ¹¹ ||

f. 73—76 s. VI—VII *Fragment des Evangelium, secundū lucanum*

f. 73 *untē* In hoc uolumē ifra sc̃pta cōtinēt vz | Augⁱ. consultatio ad hyeronimū de origine aīe | Ei'dē liber p̃m' de unita deitate trinitatis | Ei'dēz de prop̃is noībz et unito noīe trinitatis | Eiusdem libellus. VII de p̃fessioē regle catholice cū | increpatione | Eiusdem libellus. III aduersus nouellam heresem | Eiusdem libellus IIII. de singulis nominibus | Eiusdem v. de una et sempit'na substātia | tñitatis | Eiusdē. VI. de beatitudine filii dei. ¹² ||

¹ Vgl. Vigil. Taps. de trinitate VIII init. LXII 285 — ² trinitatis haec est —

³ l. c. 286 — ⁴ Palimpsest des von Ang. Mai script. vet. nova coll. III 2, 186. 191 ff. herausgegebenen Lucascommentars. Ausserdem enthält die Handschrift einen biblischen Palimpsest, den Ceriani edirt hat. Vgl. ausserdem Peyron l. c. 131 ff. — ⁵ LXII 811 a (cap. CLXII). Vorher fehlen eilf Quaternionen — ⁶ om. — ⁷ accepit — ⁸ et add. — ⁹ quippe in creaturam

¹⁰ diuinitatem — ¹¹ cap. CCXXXVI. De subiectione qua filius subiiciendus dicitur patri, ex eodem libro — ¹² In O. 210. Sup.

EXCERPTA BOBIENSIA.

F. 60. Sup. membr. foliorum 77. sec. VIII—IX.¹

Diese Handschrift enthält in bunter Reihe Excerpte aus Hieronymus, Augustinus, Gregorius Magnus, Cassianus, Isidorus, Ambrosius, Iunilius, Eucherius, Origenes, Paulinus, Pomerius, Philippus u. s. w. Die Namen der Autoren stehen an der Seite. Muratori ant. Ital. med. aevi III 844 ff.² theilt Proben mit, unter anderen ein Fragment des Lactantius(?), das ich nach der Handschrift hieher setze, da der Abdruck bei Muratori nicht genau ist:

f. 26^b lactantius de motibz animi. | Timor. amor. hodiū. letitia. tristitia. | libido. concupiscentia. ira. misse ratio; hii motus | affectus (in mg. zēlus admiratio) | ad dnō ab initio hominis existunt con|diti. & naturae humanae utiliter | et salubriter st̃ inserti. Ut per eos | ordinate et rationabiliter | regendos homo uirtutes bonas uiri|liter agendo exercere posset. per | quas a dnō p'petuā accipe uitam | iuste meruisset. hii nāq; animi mo|tus intra fines p̃pos coortati h; ~ | in bona parte possiti in p̃senti | uirtutes bonas et in futuro etna | p̃mia parant. extra metas uero | suas affluentes hz ~ in malā par|tem declinantes uitia et iniquita|tes existunt et aeternas poenas | pari nt,

f. 61 findet sich folgendes von Montfaucon diar. Ital. p. 18 erwähnte, ursprünglich aus den Zeiten Genserichs stammende höchst merkwürdige Document:

haec st̃ nōa q:. habet antecristus in .g̃.
cū suis littis et numeris. ī una quaq;
litta cum int̃ptationib: eañ: ~

^I ^L ^{CCC} ^U ^{XL} ^{LXX} ^{CC} ^{rius: -}
Φ N T E)-(O C³ : — Id honori 00

^{CCC} ^X ^U ^{CCC} ^I ^L
T I E T Φ N⁴ . id sol : —

^I ^C ^L ^{LXX} ^{CCCC} ^{XL}
Φ P N O Y)-(E⁵ :: id nego

^{III} ^U ^L ^{CC} ^U ^C ^{XX} ^{LXX} ^{CC}
Γ E N C E P I K O C

*

*

¹ Blätter und Lagen von verschiedenem Format, meist in Quart und 2 col.

f. 1 Liber sc̃ti 196. columbani de bobio — ² Vgl. ausserdem Peyron l. c.

174 — ³ Antemos (Anthemius) — ⁴ Tietan (Titan) — ⁵ arnoume (ἀρνοῦμαι)

GENNADIUS *de ecclesiasticis dogmatibus.*O. 212. Sup. membr. 8. foliorum 18. sec. VIII. ¹

f. 1. *m. s. XIV* 98 In hoc uolumē ifra sc̃pta cōtinēt vz |
Dogmatis liber fidei | Bachiarīi fides | Smo de ascensione dñi |
Hyeronimi fides | *Von anderer Hand hinzugefügt, dann aber
wieder durchgestrichen:*² Ambrosii confessio fidei | hyeronim̃
regl'a catholice fidei | Libellus de trinitate | Ambrosii de trini-
tate. liber .III. | Eiusdez libellus fidei || f. 1^b In nomine trini-
tatis sc̃ae dogmatis liber incipit | Credimus³ unum esse dñm
patrem et filium et | sp̃m sc̃m patrem eo quod habeat filium⁴.
filium | eo quod habeat patrem⁵. sp̃m sc̃m eo quod sit ex | pa-
tre⁶ procedens patri et filio coaeternus | principium *in mg.* |
pater ergo ~ (*sup. vers.*)⁷ principale nomen⁸ dietatis. —

f. 8 .L. propter nouellos legislatores | qui ideo animam
tantum ad imaginem dī creatam di|cunt ut quia dñs incorporeus
recte creditur etiam | anima incorporea⁹ esse credatur libere
confitemur ima|ginem in aeternitate similitudinem in morib;
inueniri. Finit. | in nomine item ñ. sc̃ae trinitatis bachiarīi in-
cipit fides. | Omne¹⁰ quod fuit ipsum quod erit et non est omne
recens | sub sole —

f. 14 excubent suffragia orationum tuarum ad ih̃m xp̃m
dñm | nostrum cui gloria in saecula saeculorum. finit amen dō
gratia | Quicumq.¹¹ uult esse saluus ante omnia opus est ut | —

f. 15 et decus uirginitatis non abstulit natus, incipit de
ascensione | dñi. n. ih̃u xp̃i sermo dicendus. | Dñi¹² ñ. ih̃u xp̃i
aduentus ac discensio multas frac̃ar. nobis | praestitit festiui-
tates —

f. 17 fides plus sentit quam disputari queat. | hieronimi
incipit fides | Credimus¹³ in unum dñm patrem om̃nipotentem

¹ f. 2 über der Zeile: Liber sc̃ti 58 columbani de bobio. Von Peyron vergeb-
lich gesucht; vergl. l. c. 172 f. — ² Die folgenden Schriften in *Ambrosius de
spiritu sancto* D. 268. Inf. — ³ Gennadius de eccles. dogmatibus LVIII 979 —

⁴ filium habeat — ⁵ patrem habeat — ⁶ patre et filio — ⁷ om. — ⁸ prin-
cipium — ⁹ incorporea anima — ¹⁰ XX 1019. Nach dieser Handschrift heraus-
gegeben von Muratori anecd. II 9 — ¹¹ Herausgegeben von Muratori nach

dieser Handschrift l. c. 225 — ¹² ? — ¹³ Hieronymus ed. Vall. xi 145

et in unum dñm nostrũ | ih̃m xp̃m filium dī et sp̃m sc̃m dñm.
non | tres deos sed patrem et filium et sp̃m | sc̃m unum colimus
et confitemur —

f. 18 sub iugo a xp̃o dñō et uitam consequeris et | prae-
mium. ||

GREGORII MAGNI *dialogi.*

B. 159. Sup. membr. 4. foliorum 242. sec. VIII.¹

f. 1² Liber sc̃ti 77. columbani de bobio | * Incipiunt ca-
pitula lib̃ dialogorũ beati | gregorii papae | I De honorato abbate
monasterio fundensis | — XII De seuero presbitero puintiae
cuius supra | Explicit capitula libri primi. | Incipiunt capit̃.
libri secundi | de uita et miracula uenerabilis | benedicti abbatis
monasterio | quod appellatur arcis prouintiae campaniae. ||

f. 1^b *Zwei Zeilen ausradirt* | I De capisterio fracto et soli-
dato | —

f. 2^b xxxviii De insana muliere p̃ eius specũ sanata. | ex-
plic̃. capit̃. libri. ii. | It̃. capit̃. libri. tertii. Incipit. | I De
paulino nolane ciuit̃ ẽpo. | —

f. 3^b xxxviii De uisione redempti fereⁿtine ciũ ẽpi | expl̃.
cap̃. libri. iii. libri. quarti Incip̃nt. | I Quod aeterna spiritalia
ideo a carⁿalibus minus credantur quia ea || f. 4 Quae audiunt
per experimentũ minime no^uerunt. | —

f. 6 lxi De relaxandis culpis alienis ut nostrae la^xentur. ||
f. 6^b Expliciunt. capitula. li^bri .iiii. dialogorum | gregorii.
pape. urbis. ro^mae. libri. numero. quat^uor. de miraculis.
patrũ. | italicorum. Incipit. liber | primus. | Quadã³ die nimis
quorundam saecularium tumultibus depræ^ssus. —

f. 48 liberius itaque haec lo^quimur⁴ si aliud exordium
sumamus. | Expl̃. lib̃. primus. incip̃. lib̃. | secundus. de uita.
et miracu^lis. uenerabilis. benedicti. | conditoris. uel abbatis |
monasterii. quod appella^l f. 48^b tur. arcis. prouinciae. cam^pa-
niae. | I | Fuit uir uitae uenerabilis gratia bene^dictus nomine⁵.
ab ipso pueritiae | suae⁶ tempore cor gerens senile. —

¹ Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 178 f. — ² Die erste Seite von einer
Hand des x. — xi. Jahrhunderts auf Rasur geschrieben — ³ LXXVII 149

— ⁴ loquemur — ⁵ et nomine — ⁶ suae pueritiae

f. 91^b ut si ad aliorū | miracula enarranda tendimus. | lo-
quen|di uiris (*corr. m. post.*) interim per silentium reparemus. |
Explt. lib. secundus. de ui|ta. et miraculis. uenerabi|lis. uiri
benedicti. abba|tis. monasterio. quod. | appellatur. arcis. pro
uiⁿciae. campaniae. dño | adiubante. incipit. lib. | tertius. ||
f. 92 Dum uicinis ualde patribus inten|do maiorum facta reli-
queram. ita | ut paulini —

f. 162 subsequen|ti hoc quarto uolumine demonstrabo. |
Explt. liber. tertius. | dño. adiuuante. incipit. liber. quartus. |
Postquam de paradisi gaudiis | culpa exigente pulsus¹ est | pri-
mus humani generis pa|rens —

f. 241 quia saluari | hostia post mortem non indigibimus.
si ante mortem dō hostia ipsi² fuerimus. || f. 241^b Expliciunt.
dialogorum. gregorii. papae. urbis. ro|mae. libri. numero.
III. | dō. fauente. anastasio. | abbate. iouente. georgi|one. pecca-
tore. scriuen|te. legentibus. aperiat. dñ. sensum. scriptori. tri-
buat. indulgentiam. rogo | ut. qui. legerit. non. me. esti|met
adolatorem. sed. oret. || f. 242 pro me. peccatore. sicut. nau|ta.
desiderat. adpropinqua|re. ad prosperum. portum. | ita. scriptor.
ad. ultimum. | uersum. ||

GREGORII MAGNI *homiliae in Ezechielem.*

S. 36. Sup. membr. 4. foliorum 102. sec. VIII.³

f. 1 Sibi⁴ placabilem fecerat ut per eum quae|que uen-
tura⁵ praedicerit et afflicti popu|li mentem consolari dignaretur.
consi|deremus ergo si possumus. quanta est dis|pensatio —

f. 2^b uerbum quod pro nobis. incarnatum uiuet *corr.* | et regnat
cum patre in unitate spū scī | dñ per omnia saecula saeculorum
amen | Explecit omilia. prima dō gratias || f. 3 Item omilia.
secunda | Usus pro^feticae locutionis est ut prius | personam
tempus locumque describat (*discrepat m. post.*) et | postmodum
dicere misteria prophetiae in|cipiat. quatinus —

f. 20^b habemus adiutorem. qui uiuit et reg|nat cum patre
in unitate spū scī dñ per om | saecula saeculorum exple⁵ humil.

¹ expulsus — ² ipsi hostia — ³ Ulfilaspalimpsest — ⁴ LXXVI 794 b. Zwei Qua-
ternionen fehlen — ⁵ ventura quaeque

II. | Incipit humilia tertia | Sc̃a quattuor animalia quae pro-
phe|tae sp̃u¹ futura prouidentur subtili | narratione describuntur
cum | dicitur —

f. 36 sit laus aeternae sapi|entiae qui uiuet et regnat
cum patre in uni|tate sp̃m sc̃i per omnia saecula saeculorum. |
amen. Expl̃ homilia III Inc̃p̃ III | Per sc̃m prophetiae sp̃m
pinnata | animalia subtiliter describun|tur. ut haec² euangelista-
rum sig|nificare³ personas ipsa nobis subtilitas | descriptionis
aperiat —

f. 47 ambolemus habentes adiutoriū⁴ | unicum patres ih̃m
x̃pm dño nos|trum. Qui cum eo uiuit et regnat in unitate |
sp̃u sc̃i d̃s per omnia saecula saeculorum amen expl̃ humilia III ||

f. 47^b Item humilia quinta | O quam mira⁵ profunditas | aeloquio-
rum dī libet huic⁶ | libet eius intima gratitia sic duce penetrare —

f. 59 demus ei gloriam. demus | laudem. qui uiuit.
cū patre in unitate sp̃u | sc̃i d̃s per omnia saecula saeculorum.
amen. | Expl̃ omilia quinta. inc̃p̃ omilia sexta | Tenebro^{sa} aqua
in nubibus aeris | quia obscura est scientia in prophe|tis sed
salomonis uoce atestante de|dicimus —

f. 70^b aliud exhibit dum inter se positum dī | mediatorem
et hominem⁷ uident⁸ || f. 71 et⁹ totum corpus plenum oculis
in circui|tu ipsorum quattuor qui enim non | ipsarum sed ipso-
rum dixit pro|fecto —

f. 94^b non ergo in fletib|us non in actibus nostris sed in
aduo|cati nostri allegatione confidamus qui uiuit et regnat cum
patre in unitate sp̃s sc̃i | d̃s per omnia saecula saeculorum
amen Expl̃ | omilia septima dō gratias amen | Ora pro scripture
si x̃po habeas adiuturs scripsi | ut potui non sicut uolui ||

f. 95 incipit expositio de benedictionibus | quas iacob
filios suos benedixit | his¹⁰ completis uocauit iacob filios suos |
ut benediceret eos. mistico ordine lo|quens uere tamquam futu-
rorum con|scijs. dixitque eis quae temporibus nouissi|mis —

f. 102^b extollitur indignitatibus mundi qui | retro cadere
dicitur. et non in faciem | sicut saulus cecidisse momoratur.
in facie | enim cadere est in hac uita suas unumquē|que culpas
agnoscere easque paenitendo | deflere retro uero quod non uiditur ||

¹ per prophetiae spiritum — ² per haec — ³ significari — ⁴ adiutorem —

⁵ est *add.* — ⁶ huic intendere — ⁷ mediatorem dei et hominum — ⁸ l. c.

836 a — ⁹ l. c. 841 a. Ein Quaternio fehlt — ¹⁰ ?

HIERONYMI *epistulae*.

I. 6. Sup. membr. 8. foliorum 112. sec. X—XI.

f. 1 Liber Scti 90 columbani de bobio | *m. s. XIV* Epl'a
scti hyeroniⁱ. psbri de auctoribz psalmoꝝ | extractaz de origene |
In hebraeo ¹ libro psalmorum ci tra numeri adfectionem descrip ti
sunt —

f. 7^b & de manu saul; | Nudius terti^{us} cum centiessi mo
octauo decimo psalmo ³ | —

f. 13^b sa tanan sub pedib; nris uelocit. | Quae ⁴ acceperis
reddenda ⁵ cū | fenore —

f. 17^b scientiã nescientiã ⁶. ex plicit. | *m. s. XIV* Sermo.
scti. augustini. de decẽ. cordis. Dñs ⁷ et dñ noster miseri cors &
miserator longa nimis —

f. 58^b qđ hic desideramus ibi inueniamus amen. | ex p l
sermo scti augus tini de decem chordis | feliciter utere || f. 59
In nomine dñi sūmi. incipit | Liber hieronimi. ad hydiuiã ⁸. | In
cipiunt capitula libri huius | i Quomodo pfectus. eẽ. quis ⁹
posit. & quo modo uiuere ¹⁰ debeat uidua quae sine | liberis
derelicta est. —

f. 60 (xii) in aduentũ dñi nri iħu xp̃i seruetur. || f. 60^b
Expliciunt capitula | libri huius incipit | liber hieronimi | ad
hydiuiam | Ignota uultu. fidei | mihi scribere notissimes sic ¹¹ |
et de extremis galliae finib; —

f. 112^b quae nos tra uel uirtute uel uitio. & ac cenduntur.
& extinguuntur | in nobis; *m. s. XIV* explicit liber scti | hyero
nimi ad hydiuiam. ||

HIERONYMUS *in Isaiam*.S. 45. Sup. membr. 4. foliorum 78. sec. VII.¹²

f. 1^b unten: ¶ de arca domno atalani | Incp̃: in isaia com
mentari orum lib. xii | Nullus ¹³ tam inperitus scribtor est qui

¹ XXVI 1299 — ² Hier. ep. 30 XXII 441 — ³ centesimum octavum deci
mum — ⁴ Hier. ep. 28 l. c. 433 — ⁵ reddenda sunt — ⁶ nescientium —

⁷ Aug. sermo 9 XXXVIII 75 — ⁸ Hedibiam — Hier. ep. 120 XXII 980 —

⁹ quis esse — ¹⁰ deo vivere — ¹¹ mihi ardore notissima es — ¹² Ulfilas
palimpsest. Sehr viele Blätter durch Wurmfrass beschädigt — ¹³ XXIV 409

lectorem non | inueniat similem sui. multoq: pars maior est milisias et ¹ fabellas reuoluentium —

f. 2 *Über der Seite* Liber scti columbani 87 de bobio | hoc habebit exordium. | Quare dicis iacob et loqueris isrl abscondita est uia mea —

f. 19 prior lucē faciat secundus tenebras ille pacem hic malū cum utrumq. pro diuersitate | meritorū unus dñs idemq: condiderit. amen ². | Explicit in isaiam. commentario|rum liber duodecimus incipit libē III.X | Multi casus opprimunt nauigantes. si uehementior | flauerit uentus tempestas formidini est si aura moderatior sūma ia|centis elimenti terga crispauerit piratarū insidias pertremiscunt ³ | — lectoris | iudicio reseruetur. Rorate caeli desuper et nubes | —

f. 34^b ut dicamus omnes esse sub peccato | et sc̃s quosq. ⁴ indigere misericordia dī. | Explicit com̃ in isaiam lib̃ tertius decimus inc̃pt quartus decimus liber. | Dñs qui respicet terram et facit eam tremere qui tangit montes et fumabunt ⁵ qui loquitur in deutonomii canticum ⁶ — quod testimonium quarti et decimi in isaiam libri quem nunc | deserere ⁷ cupio principium est. Dñs dedit mihi linguā eruditam || f. 35 ut sciam sustentare eum qui lassus —

f. 49 tantaequae clementiae fuit ut pro transgressoribus immo ⁸ persecutoribus suis rogaret in cruce et diceret pater ignosce eis ⁹ quod enim faciunt nesciunt | Explicit commentariorum in isam | liber XIII incipit liber xv | Crebro eustochium dixisse me noui apostolus et euangelistas ubicum|que — quintus post decimum in isaiam liber incipit. Lauda sterilis quae non paries ¹⁰ decanta laudem et hinni quae non pariebas ¹¹ —

f. 61 quod de passione sc̃orum in epistola ad hebreos ponitur serrati sunt ad isaiae referunt pa|ssionem. amen. | Expl̃ in isam liber xv. Incipit xvi | Egregia dissertissimi oratores (e in i m. ead.) sententia est felices essent artes si de illis soli artifices iudicare|nt. —

f. 61^b quae graue KONN ¹² dicitur | et ¹³ toto orbe diuersa est sed iam tempus est ut coepto incumbamus operi et ¹⁴ reliqua

¹ om. — ² om. — ³ pertimescunt — ⁴ quoque — ⁵ fumigabunt — ⁶ deuteronomii cantico — ⁷ disserere — ⁸ pro add. — ⁹ illis — ¹⁰ paris — ¹¹ par-turiebas — ¹² κοινῇ — ¹³ et in — ¹⁴ om.

persequamur. Uos autem accedite huc filii augura^{triciis} semen adulteri et fornicariae sup | quem lusistis —

f. 75^b et hierusalem non generaliter ad omnes iudaeos sed specialiter ad eos dici intelligamus qui in apostolis et per apostolos electi sunt ex isrl. | Expl in isaia lib^o xvi || f. 76 — 78 leer ||

HIERONYMI (?) *expositio super psalterium inedita.*

C. 301. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 146. sec. VIII. — IX.¹

f. 1 *Gälische Verse*²

ibid. m. s. XV In hoc uolumē cōtinet | hyeronimi presbiteri | Expositio sup psalt'iuz | nō tamē a pmo psalmo pus sz | quosdā alios īdirecte prius exponē uidet. deīde ad psalmoz | ordinē. ⁊ . a primo īcipiēs. ⁊ demū | subsequē² pcedens usqz ad finē psalt'ii ||

f. 2 Liber sc̃ti columbani 89 de bobio | incipit p̃fatio (hieronymi *add.* m. s. XV) psalmorum in xp̃o ih̃u dñō nō | Psalterium³ romae | dudum possitus | emendaueram⁴ et | iuxta lxxa interpretes licet cursim magna tñ⁵ illud | ex parte conrexeram — quam de purissimo fonte potare | explicit plogus hirunimi | Incipit plogus psalmōr | Daud⁶ filius iessae cum eēt | in regno suo .iiii. elegit uiros —

f. 2^b canticum graduum xv. | incipit plogus hiruni^{mi} ad suffronium. Eusebius hirunimus suffronio suo salutem dicit. psalteriū | cio sic quosdam putare⁷ | eē diuissum in v. libros⁸ | —

f. 3 uel uituperationem tecū | eē commonem⁹. finit. amen. | Incipit p̃fatio psalmorum | laus psalterii. hirunimus dt. | Omnis¹⁰ script'a diuinitus inspirata utilis —

f. 4 ipsa psalmi indicent¹¹ initia. finit amen finit. | *Über der Zeile* in nōē ih̃u et sc̃ae brigiddae | Oculos¹² suos statuent² — de terra reppmissionis ieciant. | Incipit xvii psal | hunc¹³ septimum sic psal uidemus secundi | regum libri —

¹ Vgl. über diese Handschrift Muratori ant. Ital. med. aevi III 857 ff., Peyron l. c. 188 ff. — ² In der Handschrift überall Gälische Glossen — ³ XXIX 117 — ⁴ emendaram — ⁵ om. — ⁶ ? — ⁷ Scio quosdam putare psalterium — ⁸ in quinque libros esse divisum — ⁹ Valere etc. *add.* — ¹⁰ Basilii praefatio ex interpr. Rufini XXXVI 63 — ¹¹ psalmorum indicent — ¹² ? — ¹³ ?

f. 13^b puras om̃b ami|citas exhibere || f. 14¹ Primum² psalmum quidã | in ioas regem dictum eẽ | —

f. 15^b digna | suscipiet. explicit psalmz .i. Incipit sus | In secundo psalmo beatus dñs pfetans narrat —

f. 18^b beati omnes qui ðfidunt in eo. Expli psalmz .ii. incipit .iii. | psalmus hic ppum ⁊ specialem het̃ titulum —

f. 19^b desiderant. tribz habuer̃t. explicit psalmus .iii. Incipit .iiii. | In p̃senti psalmo beatus dñs uincit | —

f. 21 aliqd | dubitationis admitterem. expli. psal. .iiii. Inci. v. p̃i | pfetat ex persona popi q' in babillonem | ductus —

f. 22^b ictib; scutis ui oppositione defendere | Expli. v. incipit .vi. | De peccato beatus dñs p̃po ðfitet' —

f. 23 incumbere. Expli. .vi. Incipit .vii. | Psalmus hic conuenienti tulo p̃notat'. —

f. 24^b uindicauit. Expli. .vii. psal. Incipi .viii. | In psalmo beatus dñs pfetali repletus | —

f. 26 clusit dicendo | Explicit psalm; .viii. Incipit .viiii. | Dñe dñs noster. —

f. 29^b magna ñ positi(?) Expli psalm; .viii. incipit .x. psalmz. | Cum beatum ih̃ p̃secutio saulis | —

f. 30^b debet' singulis ñ motare. expli psal. x. incipit xi. | Deplorat in h' psalmo —

f. 32 adminiculis eminere. expli | psal xi. Incipit .xii. | A peccato q̃ bersabę forma —

f. 33 omni studio p̃parabor. expli | psal xii. Incipit .xiii. | Sub ezechia rege iude sennacerib —

f. 35 in suis expositionib; adtulleĩ. expli psal xiii. Incipit .xiiii. | Hic psalmus p̃cedenti ñ sđ ordi|ne q̃ subiectus —

f. 36 indicat tempz. expli psal | xiiii. Incipit .xv. | psalmus p̃sens —

f. 146^b Laudate dñm in sc̃is ⁊ usq; ⁊ qđ oco|lida sic firmaq; coepistis. | laudate deuote studioseq; magnificũ | o uos iudei q̃ estis electi p̃ electis | a commixtione et uilitate gentium separatis // | Laudate eũ in potentatibz ⁊ usqz magnitudinis ⁊ s̃ beneficioĩ ⁊

¹ Vorher mehrere Blätter ausgeschnitten — ² XXVI 815

ꝑconioꝛ adhibite | laudẽ mensurã — instrumenta psallendi ꝑ
omnes | tonos in laudem dñi resonent | Finit amen + diarmiit +
scripsit | ora ꝑ me pecc/////||

HOMILIARII antiquissimi fragmenta.

O. 136. Sup.

Die ersten sechzehn Blätter dieser aus Avignon stammenden Horazhandschrift (sec. X. 8) sind palimpsest und enthalten Fragmente eines Homiliars: Proben nat. Ang. Mai script. vet. nova coll. III 2 S. 240 ff. (vergl. S. 190) mitgetheilt; den Palimpsest ganz zu entziffern, gebrach es ihm bei seinem Weggang von Mailand an Zeit. Er ist sehr gut zu lesen, so dass die Arbeit Mai's sich leicht vervollständigen lässt. Die Homilienhandschrift gehört dem VI.—VII. Jahrhundert an. Die einzelnen Stücke sind numerirt; ein Verfasser ist nicht angegeben.

HYMNUS S. Patricii.

C. 5. Inf. membr. 4. foliorum 36. sec. VIII.¹

f. 1 In nomine dñi summi | canticum moysi. | Audite caeli
quae loquor. audiat. | —

f. 3 terrae populi sui in saecula | saeculorum | ymnũ sc̃i
hilari. | de xp̃o | Ymnum² dicat turba fr³ —

f. 4^b simul cum sc̃o spiritu | in sempiterna saecula. | —

f. 10⁴ uisitauit nos oriens ex alto. | — ostensionis suae
& isrl. | ymnũ in die dominica. —

f. 13 ymnũ sc̃i patrici. magister scotoꝝ | Audite⁵ omnes
amantes | dñm sc̃a mereta | uiri in xp̃o beati | patrici epis-
cupi | —

f. 30 uersiculi. familiae benchuir | benchuir bona regula |
recta atq. diuina | stricta sc̃a sedula | summa iusta ac mira | —

f. 33 ad uesperũ et ad matutinam | Gloria in excelsis dō —

¹ Vgl. über diese Handschrift (hymnarium Bechorense) Muratori anecd. iv 121 ff., Peyron l. c. 224 ff. — ² ? — ³ Die ersten vier Blätter sehr beschädigt —

⁴ Vorher mehrere Blätter ausgeschnitten — ⁵ LIII 837

f. 33^b sae|cula saeculorum. amen. || f. 34 ad ho|ras diei | oratio | commo|nis. | In te dñe speraui etc.

f. 34^b ad horam nonam. | Conuenientes fr̃s etc.

f. 35 post laudate pueri dñm in dominicorum die | Te pa-
trẽ adoramus. | — de martiribus | Sc̃i et gloriosae etc.

f. 35^b Item alia post laũ | Te patrem adoram̃s etc. | It
alia sup laũ. | Te pater rerũ etc.

f. 36 ad cerea benedicere. | In nocte tu fuisti columpna
— qui regnas in saecula —

f. 36^b memoriã abbatum nostrorum | sc̃a sc̃orum opera —
regnantem in saecula. ||

IOSEPHI *antiquitas Iudaica*.

Sotto vetro. papyr. fol. foliorum 92. sec. VII.¹

f. 1 booz² et hereditatem et uxorem cessit cum cognatus
esset et ipse de|functi qui et uxorem iam se habere dixit et
filios — mulieris filios circa matrem suam descend || f. 1^b et
eo quod non haberet filios et solitudine gemescebat — tamen eo
dicente certiore[m] magis habuit || f. 2 leuiter hoc israhelitis feren-
tibus — iuueniculum beniamiten qui interfuerat bello || f. 2^b ex
domo ithamar. qui fuit socius filiorum aaron — ex domo eleazari

¹ Vorn die Bemerkung: Flauii Iosephi | de antiquitate iudaica | libri | Ad-
uersus consumptricem rerum uetustatem | plurimum roboris in diligenti cu-
stodia positum | esse praesens codex testetur, qui nactus prouidas cus-
todis manus, sic aevi dentes acutos retudit, ut ab iis leuiter | fortasse morderi,
nullo tamen modo potuerit absumi. Ergo | gloriosissimum triumphatorem, qui
in hac Ambrosiana biblio|theca, tanquam in Romano Capitolio, reportatum
de remotis|sima antiquitate trophaeum suspendit, par est honestiori lo|co
haberi, omnium oculis conspici, omnibus uocibus | salutari. | Ruffini Pres-
biteri Aquileiensis ἀπολόγητον esse commu|nis habet opinio, eumque religio-
sissimi Patres Coenobii S. Am|brosii Mediol. Illmo et R.^{mo} Card. Federico
Borrhomaeo B. Ca|roli patrueli, et Bibliothecae, nec non Scholae Ambro-
sianae fun|datore humanissime tradiderunt Anno 1605. | Antonio Olgiato |
eiusdem bibliothecae, quam primus omnium | tractauit | praefecto || Viele
Blätter dieser Papyrushandschrift sehr beschädigt und zerfetzt. Auf f. 17
die Quaternionennummer XI, auf f. 28 XII mit beigefügtem *contuli*. —
Vgl. über diese Handschrift Muratori ant. Ital. med. aevi III 919 ff. —

² v 11. Am Rande Capitelzahlen und Indices von einer Hand des zehnten
Jahrhunderts

denuo receperunt | Fl. Ioseppi iudaicae antiquitatis haec insunt
in sexto libro | eritus palestinorum et terrae eorum — tempus
annorum trigint || f. 3 Tenentes igitur palestini captiuam
suorum hostium arcam | —

f. 12^b misit igitur saul ad patrem¹ || f. 13 et² iniuriam
ei fecit. quasi qui non arma gerens hominum pugnaturus ue-
niret —

f. 25 alios duos qui huius modi habita conuersatione de-
functus est. | Flau. Ioseppi. antiquitatis Iudaicae | explicit
liber sextus Incip lib. septimus || f. 25^b haec sunt in libro
septimo Iosephpi historiarum antiquitatis iudaicae | I Quomodo
dauid quidem super unam tribum in hebron ciuitate regnauit
et super aliam multitudinem filius saul | — XII finis dauid et
quomodo reliquerit filio //// materiam argenti et | auri lapidum-
que praetiosorum ad aedificium templi | Continet hic liber
tempus anorum sic quadraginta | Praedictum itaque proelium ge-
stum est die qua dauid uictus | —

f. 47 sed de his quidem | haec nos indicasse sufficiat ex-
plici | flauii ioseppi Iudaicae antiquitatis | liber septimus | haec
sunt in octauo libro Ioseppi historiarum Iudaicae | antiquitatis |
I Quomodo salomon suscepto regno peremit inimicos | — f. 47^b
XII quomodo achab contra suros pugnando uictus est et ipse
disperiit. | Continet hic liber tempus annorum centum sexa-
ginta | trium | De dauid itaque eiusque uirtute quantorumque
bonorum | —

f. 69^b respiciendum miceam qui nihil dicere³ || f. 70 ciui-
tatibus⁴ eos consulerent cum maximo studio eis & iustis
sime —

f. 84 sed et transmigratos et alienigenas semetipsos
edicunt et de his quidem | oportunius edicemus explicit. |
Flauii Ioseppi iudaicae antiquitatis lib VIII | haec insunt in
decimo libro Ioseppi historiarum | Iudaicae antiquitatis | I bellum
regis assyriorum sennacherib contra hierosolyma | et hezechiae
regis opressio | — f. 84^b XII quaecumque illo tempore iudaeis
per babylonios prouenerunt | Continet hic liber tempus annorum
centum | octoginta duo mensum sex dierum decem | liber deci-
mus | I | Cum hezechias duarum tribuum rex quartum iam et

¹ VI 9 — ² VI 10. Ein Blatt ausgeschnitten — ³ VIII 11 — ⁴ IX 1

decimum | annum haberet — non enim minus pro illis quam
pro nobis ipsis | —

f. 92^b uitae terminu/////bente multatis sollicitus eram
dum¹ /// ||

ISIDORI *differentiae*.

B. 31. Sup. membr. 12. foliorum 215. sec. X.

f. 1 Liber sc̃ti 100 columbani de bobio | Incip̃ lib.
differentiarum prius isido|ri spalensis ep̃i | Inter² dñm & dñm ita
quidam de|finierunt ut in dī appellatione pa|trem in dñm³
filium intellegerent. | scribtura aũ sacra —

f. 48 It̃ supbiam dep̃mit | m̃us diabolicae ruinae. atque |
exemplũ humilitatis xp̃i⁴. explic̃ | lib̃ pri differentiarum ysidori.
spalensis ep̃i; || f. 48^b Incip̃ lib̃ secundus | Inter⁵ absconditum.
& absconsũ. | absconditũ rationis ẽ. absconsũ | uero consuetu-
dinis. Inter abiec|tum & p̃iectum; —

f. 109^b Inter uulne|ratũ & sauciatum. uulneratus est. qui
in altum. demissam habet plagã. sauciatu in sũ|mã partem
corporis. hab& ictus plaga. | nã & fatigatus potest dici saucia-
tus; || f. 110 + Incip̃i orthografia | Ara⁶ p̃. a. sola scriben-
dum⁷. harena. p̃ h & a. | scribenda; ⁸ aurit. p̃ a. & u. scriben-
dum; ⁹ | —

f. 114^b est enim zeta grega litera duplex; ¹⁰ ||

f. 115^b + Prepositionis quae. accusatiuis | casibus. prepo-
nentur. | prepositiones inde dictę —

f. 116 supra petram | It̃. prepositionis casus abla|tiui.
idẽ sermonũ ũ nomi|num. qui fiunt. in .a. in .e. | in .i. in
.o. in .u. in .is. in bus. | a domo — clã delatoribus. | It̃ pre-
positionis quae | casu seruiunt. | idẽ in .a. as — quando
praesens. & futurum significa^{nt}. in as. | in es. in os. in m. ||

f. 117 liber sc̃ti columbani de bobio | Incip̃. glosa | Alle-
goria¹¹. spiritalia. acolothin. | eccl̃asten. ambrosia. diuina. | —

¹ x 12 — ² LXXXIII 69 (Differentiarum liber secundus) — ³ domino — ⁴ Iam
superbiam deprimit exemplum humilitatis Christi atque diabolicae metus
ruinae. Qui dum vult esse quod non erat et ipsum quod erat perdidit et
Tartari inferna promeruit — ⁵ ? — ⁶ LXXXII 732 — ⁷ solam scribitur —

⁸ om. — ⁹ om. — ¹⁰ ? — ¹¹ ?

f. 211 zebedeus. donatus. siue fluens iste | zardas alienatus ualde | Infans uagit; ouis balat; asinus. | ragit; — Lepos. suncat. | sorices strident || f. 211^b * Expos de quat euuāg. | matheus in iudea sicut | in ordine primus —

f. 213^b apud dñm & dñs erat uerbū | *m. s. XV* Iste libellus est monachorū congregatiōis | sc̃te Iustine de obsuantia ordinis sc̃ti | Benedicti residentiū in mon^o sc̃ti | Columbani de Bobio. | Scriptus sub nūo. 100. ||

f. 214—215 *Gebete*

f. 215—215^b *sec. XI—XII* Inpsonale aū hanc habet differentiā *etc.*

ISIDORI *etymologiae*.

L. 99. Sup. membr. 8. foliorum 128. sec. VIII—IX.¹

f. 1 Liber sc̃ti 103. columbani de bobio | Ysidori ethimologiae libri .x. *m. s. XV* | Ut ualeas eas quę requiris. cito in hoc corpore | inuenire. hęc tibi lector pagina monstrat | de quib; reb; in libris singulis conditor | huius codicis dispotauit id ~ in libro primo. | I de grammatica & partib; eius. | —

f. 1^b xx de mensis. et escis. et potis. et uasculis eorū. De uasis uinariis. et oleariis. coq̃r pistorū et luminariorū de lectis sellis et uehiculis. rusticis et ortorū siue instrumentis eorū | Domino² meo et dñi seruo braulioni ep̃o; | Isidorus. Omni desiderio desiderauī — beatissime | et prẽs³ | Domino⁴ uere domino xp̃iq; electo Isidoro ep̃o; sūmo: braulio seruus inutilis seruorū⁵ dñi | O pie domine —

f. 2^b marcens⁶ | isidorus *in mg.* | Domino⁷ et dñi seruo. braulioni ep̃o quia te incolomem — beatissime domne | Domino⁸ meo et uere dñō xp̃iq; elicto. isidoro episcoporū | summo. braulio. | seruus inutilis sc̃orū dñi. solet repleri laetitiam homo —

f. 5 inlustrari meretur⁹ | Domino¹⁰ meo et dñi seruo braulioni ep̃o. Isydorus. Τυε πεαετο sic¹¹ | epistule — Ora p nobis

¹ Palimpsest eines griechischen Autors über Mechanik. Vgl. Peyron l. c.

203 f. — ² LXXXIII 908. Ep. Isidori Braulioni episcopo — ³ domine et frater —

⁴ (ep. Braulionis episcopi Isidoro) meo *add.* — ⁵ sanctorum — ⁶ marcescens —

⁷ (ep. Isidori Braulioni episcopo) meo *add.* — ⁸ (ep. Braulionis episcopi Isidoro) —

⁹ mereamur — ¹⁰ (ep. Isidori Braulioni episcopo) — ¹¹ sanctitatis

beatissime domine Υπερ¹ | Incipiunt libri isydori iunioris spa-
lensis epi. ad bralio|nē caesaragustanū epm; Scripti. en. tibi
sicut pol|licitus sū — stilo maior. || f. 5^b Domino et filio sise-
buto Isidorus². En³ tibi. sicut pollicitus sū. | — stilo maior.
Capitula sequentis libri | I De disciplina et arte — xxvi⁴ de
historia | Liber primus de liberalib; artibus; | De disciplina &
arte; | * I | Disciplina a discendo nomen accepit. unde | —

f. 31 (xxvii sic)⁵ quia contra naturam sunt. | Liber secun-
dus incipit | I De rethorica — xxii De figuris uerbor; & sen|ten-
tiar; || f. 31^b I. De rethorica⁶. | Rethorica ~ bene dicendi
sententia⁷ —

f. 38 (xxi) in oratione autē libere⁸. finit. | xxii De dia-
lectica. I⁹. dialectica. | — x de conpositis¹⁰. || f. 38^b .I. Dia-
lectica ~ disciplina ad disserendas¹¹ rerū causas | —

f. 45 (x) Tertiū nē¹² habet. Incipit liber terti|us. Praefatio
de quattuor sequentibus disciplinis. de mathematica. | Mathe-
matica latine dī doctrinalis — possint ostendi. | I De arith-
metica¹³ — xi Quot numeri infiniti existunt. | .I. Arithmetica
~ disciplina numeroŕ. —

f. 48 infiniti s. I. De inuentorib; geometricae et uoca-
bulo¹⁴. | Geometrica¹⁵ disciplina primū ab egiptiis —

f. 48^b (iiii) tantūdem faciunt .I. De musica¹⁶. (*in mg. s.*
XII explē | lib. iii | incip̃ | lib. iiii.) — x de numeris | musicis¹⁷.
I. Musica ~ peritia mudulationis sono cantuq; osis|tens —

f. 56^b¹⁸ contemplatione conlocaret¹⁹. | Incip̃ liber secundus.
hic de ~ Liber .iiii. m. ead. de medicina | De legib;²⁰ .I. De
auctorib; legū. — xxvii De poenis in lege constitutis | Moyses
gentis²¹ hebraicae p̃m. omniū —

f. 63 p̃ natura²² concessū ~ .I.²³ De temporib; — xiii.
De discretione tempor;. | .I. Cronica grece dī q. latine tempoŕ
series —

¹ et egregie frater — ² Domino meo et dei servo Braulioni episcopo Isidorus —

³ LXXXII 73 — ⁴ xli — ⁵ xliv — ⁶ eiusque nomine *add.* — ⁷ scientia — ⁸ ?

— ⁹ Fortlaufende Capitelzahl — ¹⁰ oppositis — ¹¹ discernendas — ¹² nihil —

¹³ De vocabulo arithmeticae disciplinae — ¹⁴ De inventoribus geometricae et

disciplina — ¹⁵ Geometriae — ¹⁶ de musica et eius nomine — ¹⁷ musicis nu-

meris — ¹⁸ f. 57. 59. 60. 62. 65. 70. 72. 79. 95. 98. 99. 118. 121. 125. 126

palimpsest — ¹⁹ l. iii c. 71 — ²⁰ Liber quintus. De legibus et temporibus

— ²¹ genti — ²² per naturam — ²³ Fortlaufende Capitelzahl

f. 67^b residuū sextae aetatis tempus¹ dō soli² ~ cogni-
tūm sic | Zeile leer | ³ I De nouo ⁊ ueteri⁴ testamento — VIII⁵
De officiis. Vetus testamentū ideo dī quia ueniente | —

f. 80 de reb. execrandorū fiebant expl liber septimus.
Incipiunt | tituli libri octau⁶ .i. De dō — De reliquis no-
minib⁷ | De dō. Beatissimus hieronimus uir eruditissimus et
multa⁸ lingua⁸ | —

f. 92^b Prosilitus id est aduena et circumc⁹isus | Qui misce-
bitur⁹ populo dī | grecum est. Liber .VIII. Finit. || f. 93¹⁰ xv
De ecclā et sinagoga. Ecclesia grecū¹¹ | q in latinū uertit¹².
conuocatio —

f. 105 apricarā¹³ le¹⁴nis incedas. Incēp. Liber nonus .i.
Lingua¹⁵ diuersitas exor¹⁶ta ~ in aedificatione turris —

f. 118^b in tutela consistere | Zeile leer¹⁴ | Id ~ unde
ueniant n̄¹⁵ omnib¹⁶ patet proinde quaedā noscendi gratia huic¹⁶
operi interiecimus¹⁷ | Licet origo nominū unde uenit¹⁸ a phi-
losofis —

f. 128 uestigatores indicadores¹⁹ alatores pre²⁰sores sicut
portus oportunus nauigantibus ita uersus nouissimus scriben-
ti²¹bus amen finit pax haec legentibus. ||

IUNILII instituta regularia.

I. 1. Sup. membr. 4. 2 col. foliorum 58. sec. X.

f. 1^b In his duo²bus libellis | quantum stu³diose trac⁴tauimus
in⁵uenimus | quod de re⁶bus tantum⁷modo quat⁸tuor dispu⁹tatur |
hoc est in | primo de | partibus | diuinae le¹⁰gis et dō | in se-
cundo | de presen¹¹ti seculo et | de futuro | Scā trinitas | esto coo-
peratrix; — || f. 2 Liber sc¹²tī 98. columbani de bobio | Domino²⁰
sō ac be¹³atissimo e¹⁴pō pri¹⁵masio. Iunilius²¹ | Scis²² ipse uenera-
bi¹⁶lis pater prima¹⁷si. quia uitae | meae & p¹⁸positi consci¹⁹us —

¹ sextae in aetatis — ² soli deo — ³ Liber sextus. De libris et officiis ecclesia-
sticis — ⁴ de veteri et novo — ⁵ XIX — ⁶ Liber septimus. De deo angelis et
fidelium ordinibus — ⁷ XIV de ceteris fidelibus — ⁸ linguarum multarum —

⁹ miscebatur — ¹⁰ Liber octavus. De ecclesia et sectis diversis — ¹¹ est add. —

¹² vertitur — ¹³ aprica rura — ¹⁴ Liber decimus — ¹⁵ non paene — ¹⁶ om. — ¹⁷ l.

c. 367 Anm. a — ¹⁸ veniat — ¹⁹ indagatores — ²⁰ LXVIII 15 Domino om. —

²¹ salutem add. — ²² Scis

f. 3^b ego | tam̃ quia totũ dedi. | plus obtuli:¹ | Expli p̃fatio
incipi | Tituli libri primi | instructionũ. | I De partib; diuine
legis² | — xx q̃t³ modis ex collatione ad creaturas | d̃s signi-
ficat'. ñ p̃sona | significatur⁴; | Iunilii. insti|tuta. regularia.
libri. | primi; || f. 4 i. De partib; diuine legis Δ In quot
primas | partes legis diuinae scientia diuidit | m in duas. qua-
rum | una ad ipsam spe|ciem⁵ dictionis p̃pe | —

f. 16 (xx) m quae in eo summa st̃ & singularia | ut in-
genitus. sempi|ternus. sine initio. | & his⁶ similia; | Expli liber |
iunilii insti|tuta et bre|uiaria; | Incipit lib̃ | secundus. | I Quid
de p̃senti saeculo | scriptura significat⁷; | —

f. 16^b xxx Ubi sit fides religionis⁸ | necessaria; | I Quid
de p̃senti | saeculo scriptura | significet; | Δ Qm̃ satis dictũ
ẽ | q̃t modis de d̃o | scriptura loquitur (i ex a)⁹. | nunc requiro
quae de | praesenti saeculo | loquens scriptura | significat; | m
quaedam quinque. | —

f. 45 (xxx) quae u^o¹⁰ consequi | ad plenũ ñ potest. | fidei
prudencia | confitemur; | Iunilii in|stituta | regularia. | liber se-
cun|dus explici. | spes p̃mii. sola|cium sit | laboris. || f. 45^b
hec insunt libelli. | duo. instituta. diuinae legis. instruc|tionum.
iunilii. | ad primasium. ẽpm; || f. 46^b Incip̃ de proprietate |
nominũ. uel rerum. | Int̃¹¹ polliceri. & p̃mit|tere. hoc it̃ẽ.
quod | p̃mittimus. rogati; | pollicemur ultro; | —

f. 58^b Int̃ homines. & | bestias h. it̃ẽ: | q̃ bestias¹².
uentri | seruiunt: | homi|nes autem¹³. rationi: | Finit. ||

MAXIMUS TAURINENSIS.

C. 98. Inf. membr. 4. foliorum 145. sec. VIII—IX. ¹⁴

f. 1 Liber sc̃ti columbani de bobio | ///// exanimem¹⁵ iam
et frigidum hominem sese calor — illis autem dies p̃secutionis
est reserata | II Exultandum¹⁶ nobis est ff̃ in hac die quam
fecit dñs | —

¹ Vale *add.* — ² d. p. d. l. *om.* — ³ Quibus — ⁴ n. p. s. *om.* — ⁵ super-
ficiem — ⁶ *om.* — ⁷ significet — ⁸ religioni — ⁹ loquatur — ¹⁰ Verum quod
— ¹¹ LXXXIII 1319 — ¹² bestiae — ¹³ *om.* — ¹⁴ Vgl. über diese Hand-
schrift Mabillon. *mus. Ital.* i 2 praef., Muratori *anecd.* iv 3 ff., Peyron
l. c. 213 — ¹⁵ ? — ¹⁶ Max. Taur. sermo xxix LVII 590

f. 4^b inluminat om|nem hominem uenientem in hunc mun-
dum. Seq^uentia | iii Non¹ minus etiam nunc laetari debemus f̃f
quam hes|terno laetati sumus; —

f. 6 discipulus ma|gistrum electus prodit auctorem. In
pascha. iii | Ueneranda² passio saluatoris nostri atque ab in-
feris eius mirabilis reditus —

f. 10 sequamur in omnibus | uolunta|tem. qui uiuit et
regnat in saecula saeculorū amen. | v In paschali³ festiuitate
fratres karissimi qua | dñm nostrum rediisse ab inferis exul-
tamus. —

f. 11 &⁴ non displicere uiuendo. Ipso prestante | qui
cum patre. Iustissime⁵ f̃f generali hodie | vi | gaudio mundus
exultat —

f. 13 resurrectionis de|siderabile consortium promereri.
vii | Annua⁶ quidem nobis f̃f carissimi dñicae resurrec|tionis
festiuitas redit. —

f. 15 nos quoque non discredere fide et | operibus adpro-
bamus. viii | Prophetarum⁷ praecipuus beatissimus eseias⁸ qui
myste|ria natiuitatis resurrectionisque⁹ —

f. 16^b resurrectionis gloria et spes aeter|nitatis adridet.
viii Redemptionis¹⁰ nostrae myste|rium f̃f karissimi quod de
caelo ueniens salutem no|bis operatur —

f. 19 ut mortuos uita mortui¹¹ liberaret. x | Supernae¹²
uoluntatis ac dispositionis profunda f̃f | karissimi. nisi fide¹³
sequamur. —

f. 22 omni devotione uiuorum mortuo|rumque uenturo
iudici seruiamus. qui cum patre et spū scō. | humilia scī ma-
ximi taurinatis epī de nata|le scōrum martirum. Sicut¹⁴ scimus f̃f
uo|ta semper dñi subsequitur festiuitas seruulorum | —

f. 23 hosti|as ergo secum suas saluator suscitāt. cum re-
surgit. | de ascensione xii Religiosis¹⁵ admodum gaudiis | deuo-
taque laetitia f̃f carissimi hodierni mysterii | nobis est celebranda
festiuitas —

f. 25 iugum et xpī captiuitas suauitatem. qui cum patre

¹ xxxvi l. c. 605 — ² xxxvii l. c. 609 — ³ xxxviii l. c. 612 — ⁴ ei —

⁵ xxxix l. c. 613 — ⁶ xl l. c. 615 — ⁷ xli l. c. 617 — ⁸ Isaias —

⁹ resurrectionis — ¹⁰ xlii l. c. 619 — ¹¹ uita mortui] a mortuis — ¹² xliii

l. c. 621 — ¹³ de fide — ¹⁴ ? — ¹⁵ xliiv l. c. 623

et¹. | *in mg.* eiusd̃ | xiii Hodierni² diei festiuitatem fratres carissimi myste|rium nobis dominicae ascensionis instituit —

f. 26 sed sa|lutaris ac simplicis bonitatis inhabitat plenitudo. | *in mg.* unde supra | xiiii Quantus³ et quam inuestigabilis sit in operibus | suis unigenitus —

f. 27^b omnis ubique habeat crea|tura praesentiam. Cui honor et gloria in saecula | saeculorum. amen. de pentecosten | xv Quanta⁴ sit omnipotentis dī cura de salute morta|lium —

f. 30^b sanitate fidei et actuum nos|trorum conuersione mereamur. | *in mg.* eiusd̃ | xvi Post⁵ festiuitatem dominicae ascensionis ff̃ ka|rissimi s̃ca penticostis hodie mysteria —

f. 32 noua lo|quendi miracula confirmareⁿt. unde supra⁶. | Manifestum⁷ est ff̃ cunctisque perspicu|um. quanta omnipotenti dō patri de | uniuersis —

f. 34^b nostra quoque benignissimus dī s̃ps corda inlumi|nare dignetur. eiusdem. | xviii Quanta⁸ pro salute mortalium ff̃ karissimi | omnipotenti cura sit dō quoue dignationis | —

f. 35^b humili|| f. 36 tatem confitentis absoluit. de ipso pentecosten. | xviii | Ab initio⁹ saeculorum ff̃ carissimi per patriar|chas ac prophetas filium dī —

f. 37 in|tellegere debita ueneratione possitis. | xx | Inaestimatae¹⁰ bonitatis est gratia ff̃ carissimi *in mg.* eiusd̃ || f. 37^b quam nobis d̃s¹¹ omnipotens —

f. 40 et terrenis loqui diuina | concessit. Cui honor et gloria in saecula saeculorum amen. | De v.¹² panibus. et duobus piscibus. xxi | De feriarum uotiuā sollemnitate solet dulcius esse | —

f. 41 et pos|sit esurientes¹³ alteros saturare. xxii eund̃ sic | Quantorum¹⁴ mirabilium operator sit dñs ihs xp̃s. in|tellegere possumus —

f. 44 pro actibus enim | nostris dñs nobis aut¹⁵ dormit¹⁶. aut uigilat. | * In natale sc̃i iohannis babtistae. | i Sollemnitates¹⁷ nobis diuersorum martirum ff̃ | carissimi uitae praesentis —

¹ et spiritu sancto etc. — ² XLV l. c. 625 — ³ XLVI l. c. — ⁴ XLVIII l. c. 629 — ⁵ XLIX l. c. 631 — ⁶ Die Titel, wie es scheint, stets von anderer, aber nicht viel jüngerer Hand — ⁷ L l. c. 633 — ⁸ LI l. c. 635 — ⁹ LII l. c. 637 — ¹⁰ LIII l. c. — ¹¹ om. — ¹² CVI l. c. 741 — ¹³ esurientis — ¹⁴ XCIV l. c. 719 — ¹⁵ om. — ¹⁶ obdormit — ¹⁷ homilia LXV l. c. 383 — solemnitatem

f. 46^b gau|demus. Ita de dī nostri reconciliatione laetemur.
cui honor et glā. | II Cunctorum ¹ quidem prophetarum ff̃ ka-
rissimi ueneran|da recordatio est. beatus autem ² iohannes —

f. 48 qui manifestare uenerat ueritatis ³ auctorem. | III
Festiuitatem ⁴ praesentis diei ff̃ karissimi ueneran|di iohannis
baptistae genuina natiuitas —

f. 49^b stupenti | mundo testis fidelissimus reuelauit. | IIII
Religionis ⁵ deuotionisque nostrae ratio exigit ff̃ ut ho|die —

f. 50^b et ante omnes agnouit | et primus ostendit. V
Multis ⁶ magnisque uirtutibus ff̃ karissimi dñs ac | dñs noster
concurrentium —

f. 51 *bis* et immi|nentis eius remedia prophetauit .VI. | Con-
ceptio ⁷ atque natiuitas uenerandi iohannis bab|tistae —

f. 53^b et caput se suum | recepturum nouerit ⁸ et salutem.
VII. | Scī ⁹ iohannis baptistae natalem hodie prosecuturus | tacere
uelim —

f. 55^b ex|tra ueritatem uideretur esse condicionis humanae |
VIII | Diximus ¹⁰ superiore ¹¹ dñica. Cum silentii nostri ueni|am
peteremus —

f. 56^b de|formitatem eius in se ¹² gestaret. zona uero
pellicia ¹³ || f. 57 autem ¹⁴ quaeritur tale coniugium de quo
susceptus | filius —

f. 57^b si uis eum per | omnia ¹⁵ esse mansuetum. de natale *m.*
al. add. eidem *sic* | VIII scī iohannis baptiste. | In scī ¹⁶ ac beatissimi
iohannis baptiste laudibus | cuius natalem hodie celebramus. —

f. 58^b anicula procreauerit. quod quidem factum myste ¹⁷ ||
f. 59 sum ¹⁸ uia ueritas et uita. eadem ergo die Iohannis cele-
bramus natalem. — granum tritici cadens in terram morietur
ipsum so|lum manet et rel. De natale apostolorum petri et
pauli. | I Gloriosissimos ¹⁹ xp̃ianae fidei principes annuis | sol-
lemnitatibus honorantes ff̃ carissimi | —

¹ hom. LXVI l. c. 387 — ² om. — ³ om. — ⁴ hom. LXV l. c. 389 — ⁵ sermo
LVII l. c. 647 — ⁶ LVIII l. c. 648 — ⁷ LXII l. c. 658 — ⁸ noverat —

⁹ Ambrosii sermo LI XVII 708 Augustini sermo Mai PNB I 2 355 —

¹⁰ Ambrosii sermo LII l. c. 709 — ¹¹ superiori — ¹² in se] ipse — ¹³ l. c.
711 a — ¹⁴ l. c. 711 d, ein Blatt fehlt — ergo — ¹⁵ per omnia om. —

¹⁶ Ambrosii sermo L l. c. 706 Max. Taur. sermo app. XLVII 863 —

¹⁷ l. c. 707 b 864 c — ¹⁸ l. c. 864 d. Der dem Ambrosius zugeschriebene
Sermo hat einen andern Ausgang — ¹⁹ Max. Taur. hom. LXVII LVII

391 Fausti Rheg. sermo VI LXVIII 880

f. 64 ubi mundus caput habebat impe|rii. ibi regni sui principes collocaret | II Apostolici¹ natalis gaudio ff carissimi petri et | pauli quorum hodie beatissimis passionibus | iucundamur —

f. 65^b suum dnō ac dō nostro effusione deuoti sanguinis conse|crarunt. III. Beatissimorum² apostolorum pe|tri et pauli inseparabilem fidem passionemque germa|nam —

f. 67 peculiari deuota patrociniū gloriatur. III. | Beatissimorum³ apostolorum passio ff quorū | hodie natalem sollemniter celebramus | —

f. 68 et pii san|guinis effusione fundarunt. v. | Necessarie⁴ ff karissimi de uenerabilium apostolorū | passionibus atque obitu patrum nostrorum —

f. 70^b una u|trumque deuotio populorum omnium plena confes|sione ueneratur. VI | Exultemus⁵ ff et gloriemur in dnō dō nostro quia | apostolorum natalis ecclesiae est nutri-mentū. | —

f. 74 sed illam men|tem quam mors superare non possit. VII. | Natalem⁶ beatissimorum petri⁷ et pauli hodie celebran|tes⁸ diuersis epulis nos reficere debemus; —

f. 76 de illa deliciosa uidua. haec autem uiuens mor|tua est. It de natale scōr petri et pauli. VIII | Notum⁹ omnibus uobis¹⁰ est ff. et uniuerso mundo notissimum. quod beatissimorum petri et pauli natalis est hodie. —

f. 78 regni caelestis substantia transformatur.¹¹ Cum¹² | omnes beati apostoli parem gratiam apud dn̄m sc̄itatis obti- neant —

f. 79^b omnem humiliat superbiam. uniuersam de|icit uani- tatem. In natale sc̄i lau|renti leuīte et martyris. | Beatissimi¹³ laurentii martyris cuius natalem | hodie celebramus passionem nosse uos credo | —

¹ Max. Taur. hom. LXIX LVII 396 — ² LXX I. c. 397 — ³ LXXI l. c. 399

— ⁴ sermo LXVI l. c. 663 — ⁵ LXVII l. c. 665 — ⁶ LXVIII l. c. 669 —

— ⁷ apostolorum petri — ⁸ fratres carissimi *add.* — ⁹ LXIX l. c. 671 Aug.

— sermo app. 201 XXXIX 2119 — ¹⁰ vobis omnibus — ¹¹ der Schluss

Ideo etc. fehlt auch in dieser Handschrift — ¹² Max. Taur. hom. LXXII

l. c. 401 Aug. sermo app. 202 l. c. 2120 — ¹³ Max. Taur. sermo LXX

l. c. 675 Aug. sermo app. 206 l. c. 2127

f. 81^b gehennae incendia superare. & amore xp̃i diem iudicii non timere.¹ II. Sc̃m² est f̃f ac d̃o placitum ut na|talem beati laurentii praecipua deuotione ueneremur. | —

f. 82^b cum suis ignibus confusa turpes|ceret.³ III. Sicut⁴ patrum nostrorum f̃f karissimi | non incerta relatione didicimus. Cum uenerabilis || f. 83 todiuit⁵ pacem uerbis suasit. pacem corde seruauit. om|niaque uitia sc̃o ore respuit. mente sc̃iore damnauit. sic | —

f. 83^b quia ad omnem illam gloriam. uita locuples. lingua ditissima et mors praetiosa sublimat. In xp̃o ih̃u d̃no ño qui | III | In martyrio⁶ beatissimi cypriani f̃f karissimi⁷ uersa no|biscum exultat ecclesia —

f. 84^b doctrina profecit. III Non⁸ inmerito f̃f karissimi speciali qua|dam celebritate —

f. 85^b sedem quam merito indeptus est uenerandi cruo|ris munere decorauit. V | Quanti⁹ meriti f̃f karissimi beatus cyprianus quantae|que sit gloriae —

f. 86^b perfectione diuinae uirtutis opus et adseruit et impleuit. VI. Quanta¹⁰ sit f̃f¹¹ xp̃ianae fidei mag|nitudo quaeue fiducia —

f. 88^b & pro d̃o mori non solum sermone docuit sed & opere confirmauit. | VII Ante dies¹² cum beatissimi martyris —

f. 89^b nam propterea ait scrip|tura. de terra nostra spinas et tribulos germinabit tibi. | VIII Sc̃i¹³ cypriani festiuitatem sicut omnibus notum est | hodie celebramus et natali sicut dicunt iam¹⁴ im|minente uindemia —

f. 90^b post se relinquit tanto¹⁵ eum iste directo curso festinat | attingere VIII || f. 91 VIII In sc̃i cypriani de lapsis | Ecce¹⁶ eorum qui negauerunt quae supplicia conspici|mus. —

f. 92^b plus debeat quam sibi d̃s iudici censuram seruabit. | X | De natale sc̃orum. praecipue in sc̃i Cypriani | Quotiescum-

¹ Schluss nos vero etc. fehlt — ² Max. Taur. hom. LXXIV l. c. 407 —

³ torpesceret — ⁴ LXXV l. c. 409 — ⁵ Fragment eines sermo l. c. 684.

— Ein Quaternio fehlt — ⁶ LXXX l. c. 425 — ⁷ f. c. om. — ⁸ sermo LXXIV

l. c. 683 — ⁹ LXXV l. c. — ¹⁰ LXXVI l. c. 685 — ¹¹ om. — ¹² LXXVII

l. c. 686 Ambrosii sermo LVIII XVII 722 — ¹³ Max. Taur. hom. LXXIX

l. c. 423 — ¹⁴ om. — ¹⁵ tantum — ¹⁶ ?

que ¹ ff̃ s̃corum martyria celebramus toti|ens laudes saluatoris edicimus ² —

f. 94 ante ³ iudicium praemi|is caelestibus honorantur. ⁴ in s̃ci alexandri. I | Cum ⁵ omnes beatos martyres quos nobis tradit antiq^{vi}|tas ⁶ honorificentia digna miremur —

f. 95^b nunc illic plurimi^s ⁷ xp̃ianorum exultet ⁸ | in populis. ⁹ II Ante dies ¹⁰ cum s̃corum alexandri mar|tyrii et sisini ¹¹ natalem festiuissim^e curaremus. hoc | —

f. 96^b aeter|na mercede damnabitur. ¹² humilia s̃ci maximi || f. 97 de s̃co eusebio martire uercellensi | I Ad s̃ci ¹³ martyris eusebii laudem aliquid addere uelle ¹⁴ | —

f. 98^b eadem pateretur ac sic ¹⁵ frequentem interrogationem | frequens ¹⁶ huiusmodi supplicium fuerit subsecutum ¹⁷. || f. 99 fidem ¹⁸ karissimi a patribus nostris arriana est confu|tata perfidia qui utique arrius beati iohannis euan|gelio contradicens —

f. 99^b quia perpetuam non | dubitamus eos uitam meruisse post mortem. | Item dictum Uercellis VI | Dum ¹⁹ ad obsequia uenerandae recordationis | communis patris nostri eusebi (i *add. m. post.*) confession^{is} | —

f. 102^b beatissimo obitu semper dō fidelis euse|bius consecrauit. It. de s̃co eusebio et de macchabeis q^{uo}d primo dictū est uercellis. | VII | Licet ²⁰ me ff̃ debitum karitati uestrae exhibere sermo|nem imperitia pudorque reuocet —

f. 105^b et noui euange|lii propugnator adsumptus est. | It de s̃co confes | VIII sore eusebio et macchabaeos | Ad celebri|tatem ²¹ praesentis diei ff̃ karissimi omni nos | cum alacritate —

f. 108^b ²² hic | igitur ut relatio paterna nos instruit. hac

¹ Max. Taur. sermo LXXVII l. c. 689 Aug. sermo app. 221 XXXIX 2154 — ² dicimus — ³ post — ⁴ In der Ausgabe des Augustin folgt noch ein längerer Abschnitt — ⁵ Max. Taur. sermo LXXXI l. c. 695 Aug. sermo app. 207 l. c. 2128 — ⁶ antiquitas tradit Aug. — ⁷ plurimi Aug. — ⁸ exsultant Aug. — ⁹ Auch hier folgt in der Ausgabe des Augustin noch ein längerer Abschnitt — ¹⁰ LXXXII l. c. — ¹¹ Sisinnii — ¹² donabitur — ¹³ Ambrosii sermo LVI XVII 719 Max. Taur. sermo app. xx LVII 885 — ¹⁴ om. Max. — ¹⁵ om. Ambr. Max. — ¹⁶ frequenter Ambr. Max. — ¹⁷ l. c. 721 a l. c. 888 b — ¹⁸ ? Ein Quaternio fehlt — ¹⁹ Max. Taur. sermo app. XXI l. c. 887 — ²⁰ sermo app. XXII l. c. 889 — ²¹ sermo LXXXIII l. c. 697 — ²² Am Rande von etwas jüngerer Hand: Nota quod iste uercellinus est ubi beatus eusebius in scithopo•lim in exilio missus est

nos|tra raptus ex urbe scithopolim ducitur. ibique truci|dandus traditur arrianis. —

f. 109 tam magni|ficum sacerdotem tam mirabilem confessorum urbi huic | et dedit et reddidit.¹ viii Quamquam² dilectissimi | ff beati patris nostri. summi sacerdotis et confessoris | —

f. 111^b tempus quidem diuersū sed fides³ eadem. et | dies⁴ una prouexit. | x | Quid⁵ primum karissimi de machabaeis fratribus quorum | hodie natalis est adgrediar praedicare. —

f. 113 et sola acrius senserit quidquid | singuli pertulerunt. | Unum⁶ esse spm noui ac ueteris testamenti etiam | macchabeorum fratrum⁷ magnanimitas —

f. 114^b trium|phantium paruulorum praemia numerabat aeterna. post quorum occasum inter dulcissima corpora⁸ || f. 115 quae⁹ et dñm suscitauit. nam sicut uiam passionis eius ex|perti sunt. ita experientur et uitae. scriptū est enim in | psalmo notas mihi fecisti uias uitae. —

f. 115^b martyres reuelent. quanta in ipsa morte. refrigeria o|peratus sit in defunctis. de natale scōrū. octauī || f. 116 aduenti. et solutoris q. taurinis passi sunt. | Cum¹⁰ omnium scōrum martyrum festiuitatem ff deuotissime¹¹ celebrare debeamus. tum praecipue | eorum sollemnitas tota nobis ueneratione curan|da est. —

f. 117 sepa|rari poterimus. si sociemur illis. tam religione quam cor.¹² | De barbaris non timendis q. dñm timet et de scō he|xx liseo. | Saepe¹³ dixisse me memini. quod hos tumultus | bellicos timere minime debeamus. nec quamlibet | —

f. 119 ubi sic aduersarius uincitur. ut de uincentibus nemo | laedatur. Sequentia. Mirum¹⁴ forsitan uide|atur.¹⁵ quod ante dies scī helisei gratiam describentes —

f. 122 ablata sterilitate uitiorum. prolem incipiant germi|nare uirtutum. De tumultibus bellicis. xxii | Mouet¹⁶ fortasse uos

¹ Stimmt nicht — ² sermo app. xxiii l. c. 891. Am Rande von derselben Hand wie oben: Nota quod uercellinus est iste — ³ dies — ⁴ fides — ⁵ sermo LXXIX l. c. 691 — ⁶ sermo LXXX l. c. 693 — ⁷ om. — ⁸ l. c. 694 d — ⁹ ? drei Quaternionen fehlen — ¹⁰ hom. LXXXI l. c. 427 — ¹¹ fratres deuotissime natalem — ¹² corpore — ¹³ xcii l. c. 463 — ¹⁴ xcii l. c. 467 — ¹⁵ uidetur — ¹⁶ LXXXVI l. c. 449

ff. quod tumultus bellorum. | & incursiones praeliorum. fieri audimus assidue. —

f. 122^b defendatur.¹ et ad plenam tuitionem urbium portas principum² || f. 123 recte³ autem moysen et prophetas micas possumus nomina|re qñm integer panis ipse saluator est iuxta quod idem | de se dicit. — quicumque panis eius micas sump|serit famem non sentiet sempiternam. De kał xxviii | gentilium. Bene⁴ quodammodo dō providente | dispositum est ut inter medias gentilium festiuita|tes xp̃s dñs oriretur. —

f. 124^b non intellegentes miseri quod onusti quidem redeunt. | non sarcina muneris. sed cumulo peccatorum. | De defectione lunae. xxx || f. 125 Et⁵ ipsi uidetis fratres quod mea non cessat humilitas om|ni circa uos sollicitudine laborare. —

f. 126^b si|cut luna perfecta⁶ in aeternum. et testis in caelo fi|delis. Sequentia de eadem re xxxi || f. 127 Ante dies⁷ pro|secuti sumus ff̃ aduersus illos qui pu|tarent lunam de caelo magorum carminibus posse de|duci. —

f. 129 comminuit. ut qui sibi regna caelestia promittebat terre|nae mortis duritia deperiret.⁸ de idolis auferendis | de propriis possessionibus. xxxii | Ante dies⁹ commonueram cari|tatem uestram ff̃ ut | tamquam religiosi et sc̃i idolorum omnem pullutionem —

f. 130 gladiatores isti xp̃ia|nitatis obseruatione de pro|priis domiciliis auferantur. | Non¹⁰ parum tractatu dominicae superioris | eiusd̃ xxxiii *in mg.* | profecisse uos credimus siqui|dem praedicatio¹¹ || f. 130^b nostra — pro ipsa puritate mentis | dñs. possidere dignatur. sicut ait propheta ex persona sc̃or̃ || f. 131 suscipit.¹² sed alios excutit in profundum. alios subli|mat ad caelum. aliis lapsum tribuit ad ruinam. aliis re|surrec|tionem — sine offendicu|lo quia recto fidei tramite graditur ad salutem. | De speculatore posito filiis israhel. xxxviii | Inter|dum¹³ ff̃ cum praedicamus plerisque sermo noster ui|detur asperior et ea quae secundum regulam prosequi|mur —

f. 132^b dum his non uteris ut | dominus. sed ea recondita

¹ defenditur — ² l. c. 450 — ³ ? Zwei Quaternionen fehlen — ⁴ hom. ciii l. c. 491 — ⁵ hom. c l. c. 483 — ⁶ om. — ⁷ ci l. c. 487 — ⁸ periret — ⁹ sermo ci l. c. 733 — ¹⁰ cii l. c. — ¹¹ praedicatione — ¹² ? Ein Quaternio fehlt — ¹³ ciii l. c. 735

custodis ut seruus. | Eiusd̃ | xxxviii | Cum ¹ semper ff̃ non ces-
sauerim uos paterna pietate corri|pere. miror nihil uos tot meis
commonitionibus profecis|se —

f. 133^b neminem | nomino conscientia sua unumquemque
conueniat. | xl | Amari² fortasse fuerit ff̃ praedicatio mea
superiore dñi|ca. quod plerosque de uestris acius magisteriis et
ueri|tate conuenerim. —

f. 135 sic ueniet quemadmodum uidistis euntem | eum ³
in caelo. De unitate caritatis. xli | Legimus ⁴ in libro qui apo-
stolorum actibus adscribitur ⁵ tan|tum ⁶ sub memoratis uiris de-
uotionem plebis fuisse —

f. 137 ne dicatur et uobis | quod annaniae dictum est.
non | mentiti estis hominibus sed dō. | Retinet ⁷ sc̃itas uestra ff̃
ante dies cum plebis eius quae | sub beatissimis apostolis fuit
fidem unimitatemque sic prae|dicaremus —

f. 138^b nostrorum esse uel cium sic facit ergo ut
xp̃ianus et ciues | qui ideo emit ut reddat. || f. 139 git ⁸ et
commendat. nam pro illa tantum aqua daturum | se praetii
spondit sic quam seruulis eius qui utique in hoc saeculo minime
reputantur manus religiosa porrexerit. —

f. 140^b quatenus plenum perfectūque | speremus dñō retri-
buente mercedem. de eo quod scriptū | est omnia mihi tradita
sunt a patre meo | lxviii | et uenite ad me omnes q̃i laboratis
et one|rati estis. et ref. Cum ⁹ omnipotentis dī unigenitus q̃is |
quantusue esset manifestare hominibus uellet et bonitatis | —
sicut euangelicus | sermo testatur tradita sibi uniuersa professus
est. neq: || f. 141 de dolosis ¹⁰ simplices. de iracundis. placi-
dos. humiles. de superbis. | reficit ergo immo refacit ^{nos} xp̃s
cum aut seuerioribus. monitis | —

f. 141^b ut uere bonus et ut uere mitis eruere et | liberare
dignetur. De eo quod scriptū est | lxx | intrate per angustam
portam. | Cum ¹¹ multis magnisque praeceptis dñs et saluator ||
f. 142 noster audientum se turbarum corda supplesset ait
illis | —

¹ ? — ² hom. cxiii l. c. 515 — ³ eum euntem — ⁴ xcv l. c. 473
Aug. sermo app. 100 — ⁵ inscribitur *Max.* — ⁶ tantam — ⁷ ? — ⁸ ? Sechs
Quaternionen fehlen — ⁹ sermo cxiii l. c. 755 — ¹⁰ Ein Blatt fehlt
— ¹¹ ?

f. 143 in retribu|tione caelesti delectabile cum pauperibus
xpi habere consor|tium. De eo quod in euangelio scriptū est
LXXI | uos estis sal terrae. Caelestis ¹ prudentiae dñs | redemptor
hominum filius dī. qui sapientiā saeculi in stulti|tiam repu-
tat. —

f. 144 et noctem perfidiae declinantes filii lucis et diei
effici mereamur. Item de | LXXII | eadem de re. Cum ² redemp-
tor humani generis xps dī filius. | ipse perfecta sapientia. et
ipse sit lumen uerum. discipulos ta|men —

f. 145^b ius|tis operibus et et sic uera fide inter stulta
sapere et inter obscu|^{ra}*****^{fulg}ere. de eadem re. Naturalis ³ doctri-
nae ma|gister et uerae sapientiae incomparabilis doctor — qui
inco|las mundi dudum uitiis et corruptionibus uanescentes ||

ORIGENIS *tractatus in epistulam ad Romanos.*

A. 135. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 237. sec. IX—X.⁴

f. 1 Iste lib' ē monasterij scī colūban id bobio | 112. | Incipit
tracta|tus origenis. in e|pistulam ad ro|manos. *Lib̃ primus* ⁵ | Uo-
lentem me paruo subuectū | nauigio oram tranquilli lito|ris
stringere —

f. 2^b conpendiis exse|quemur; Paulus | seruus ihū xpi de
paulo iam diximus. | —

f. 12 sed nos iam in his continen|tiam primi uoluminis
concluda|mus. In epistola pauli ad | romanos explanationum. |
Finit Liber primus. | Incipit liber II | Scimus autem qm̃ iudi-
cium | dī est secundum ueritatem | in eos qui talia agunt. —

f. 30 lec|toris fastidio consulentes mag|nopere seruare
cuperemus. | Finit liber. II. | Incipit liber. III. | Si autem iniusti|tia
nostra dī iustitiam com|mendat. —

f. 43^b cumque praedi|cata fuerant monstrantur im|plēa. |
Explicit lib̃. III. | Incipit liber. IIII. | Quid ergo dicemus | inue-
nisse abraham | patrem nostrum secundum carnem —

f. 49 emen|datior est. fututuræ sic quod aeterna est. |
In epistulam pauli | ad romanos expla|nationum finit | liber IIII.

¹ ? — ² ? — ³ ? — ⁴ Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 112 f. —

⁵ Das Cursivgedruckte von späterer Hand hinzugefügt

Incipit | liber quintus || f. 49^b Propter ea si|cut per unum homi-
nem pec|catum in hunc mundum intrauit. | —

f. 65^b qđ nemo uiuat dō. nisi in | xpō ihū. | Finit liber v |
Incipit liber vi || f. 66 Incipit liber vi | Non ergo regnet | pec-
catum in uestro mortali | corpore

f. 80^b morti tradidisse credendi sunt. | Explicit liber sex-
tus. | Incipit liber septimus | Sicut diuersas cōmemorari le|ges
in hac aepistula —

f. 98 credens in eū | non erubescer&. exp̃ lib. vii. | Incip̃.
liber. viii | Fratres uolun|tas quidem cordis mei & ob|secratio
apud dñm pro illis | in salutem. Testimonium enim | —

f. 112^b in apocalypsi haec dicit qui est | amen Explicit.
Lib̃ viii. | Incipi liber. viii. | Cum per omnem textum | epistulae
in superioribus | docuiss& apostolōs *corr. m. post.* —

f. 127 decimi eiusdemq; ultimi | adgrediemus sic exordium. |
Explicit liber viii | Incipit liber x. | Non blasphem&ur ergo bonū |
uestrum non enim regnū | dī est esca & potus. —

f. 139^b aepistolisque possumus dñō | dirigente dictemus. |
Explicit lib̃ | explanatio|nū oregonis | in aepīs pauli apostoli.
ad | romanos. | —

f. 140 Liber scti columbani de bobio | Incipit cōm̃ta-
rium iohannis | ep̃i. constan|tinopolitani | in aepistola beati |
pauli apostoli ad | hebreos. Incipit | primus sermo | Multifariae
& multis mo|dis. Olim dś locutus est | patribus ñris in pphe-
tis | —

f. 142^b continguat adeptis|ci *corr.* gratia & clementia
dñi ñri ihu xp̃i etc. Amen. | Explicit primus. | sermo. incip̃
secund. | Qui est splendor gloriae & | character —

f. 146^b continguat uniuersos gratia etc. Amen. | Explicit
secundus | sermo. Incip̃t t̃tius | Et cum iterum introducit | pri-
mogenitum —

f. 151^b uniuersos contin|gat accipere gratia etc. am̃. | Ex-
plicit. ter|tius sermo | incipit quartus | Non enim angelis sub-
didit orbem futurū | —

f. 155^b pmisit dś diligentib; eum in xpō ihu dñō ñrō. etc.
amen. | Explicit iii. | sermo. incipit. | quintus. | Non enim quem-
quam | angelorum adprehen|dit sed semen abrahā || —

f. 159 corona indui in xpō etc. amen. | Explicit. v. sermo |

Incipit sextus | Quapropter sicut dicit sp̃s | sc̃s hodie si uocem
eius au|d'eritis. —

f. 162 mereamur bona a&erna | in xp̃o *etc.* amen. | Expli-
cit. vi ser|mo. incipit | septimus | Festinemus igitur intrare in
re|quiem. —

f. 165 contingant gratia et misericordia dñi | *etc.* amen. |
Explicit. vii. | sermo. Inci|pit octauus | Omnis quippe ponti|fex
ex hominibus as|sumtus. —

f. 168^b facere meli|ores in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. viii. |
Incipit. viii. | sermo. || f. 169 Quapropter intermit|tentes inc^hoa-
tionis xp̃i | sermonem ad perfec|tionem feramus. —

f. 172 ut inueniamus gratiã | & misericordiam in xp̃o ihũ
etc. amen. | Explicit. viii | Incip̃. x. sermo | Terra enim ueni-
entẽ sup se bibens inbrem —

f. 174^b expectemus. gra|tiã dñi *etc.* amen. | Explicit. x.
ser|mo. incipit | undecimus. | Abrahae namq; promittens | dñ.
qm̃ neminem habens | —

f. 177^b contingant adipisci | gratiã & misericordia dñi *etc.*
amen | Explicit. unde|cimus sermo | incipit duo|decimus | hinc
enim melchisedech rex | salem sacerdos (*in ras. m. al.*) dñi sum-
mi | —

f. 180 omnes dignos effici in xp̃o | *etc.* amen. | Explicit.
xii. ser|mo incip̃. xiii | Si ergo consumatio sa|cerdotium leuiticum
erat | populus —

f. 182^b adipiscamur in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. xiii.
mus sermo | incipit. xiiii. mus | Capitulum autem | in his que
dicuntur | talem habemus pontifi|cem —

f. 186 continguant | percipere. In xp̃o — amen. | Explicit.
ser|mo. xiiii. mus | incipit xv^m | Habuit quidem & pri|us iustifi-
cationes culturae | & sc̃m saeculare —

f. 188^b om̃s dignos effici in xp̃o *etc.* am̃. | Explicit. xv |
sermo. in|cipit. xvi | Et propterea tes|tamenti noui. mediator |
est ut mortefacta —

f. 190^b continguat adeptisci. | In xp̃o *etc.* am̃ | Explicit.
xvi | sermo. in|cipit xvii | Non enim in ma|nu facta sc̃a intrauit |
xp̃s exemplaria uero|rum —

f. 193 continguat | perfrui. In xp̃o *etc.* amen. | Explicit.
xvii. | Sermo. in|cipit. octauus. | Supradicens quia sacrifici|um
& oblationem & holo|caustomata —

f. 195 ut coheredes eius efficiamur. In xp̃o etc. amen. | Explicit. xviii | sermo. incipit xviii | Habentes ergo ff̃ fiduciam in introitu —

f. 197 adeptisci corr. gratia & misericordia dñi | etc. amen. | Explicit. xviii | sermo. incipit uicesimus | Sponte namque peccanti|b; nobis postquam accepimus | —

f. 199 nos omnes participari in xp̃o | etc. amen. | Explicit uicesim'. | sermo. incipit. uicesimus. i. | Rememoramini in pristi|nos dies in quib; inlumina|ti. —

f. 201 adeptisci gratia & misericordia dñi etc. añ. | Explicit. sermo xxi. incipit. xxii | Fide intelligimus | perfecta esse saecula uerbo dñi. —

f. 204 bona q; promissa | sunt in xp̃o etc. amen. | Explicit. sermo. xxii. incipit xxiii. | Fide noe oraculo ac|cepto de his q; adhuc non ui|debuntur —

f. 206^b excedunt humanã mentem in xp̃o | etc. amen. | Explicit. xxiii | sermo. incipit | xxiii | Iuxta fidẽ de|functi s̃ om̃s isti non acceptis rep|missionibus. —

f. 209 percipere gratia & clemtia | dñi etc. amen. | Explicit. sermo. xxiii | incipit. xxv. | Fide obtulit. abraham isa*c | cum temptar&ur. —

f. 211^b contingat omnes percipere. in xp̃o | — añ | Explicit. xxv | sermo. incipit. xxvi | Fide ^{de} futuris benedi|xit isa*c iacob & esau. —

f. 214^b percipere mereamur | in xp̃o etc. amen. | Explicit. sermo | xxvi. incipit. xxvii | Fide celebrauit pascha | & sanguinis effusionem —

f. 217 futura bona adeptisci. | in xp̃o etc. amen | Explicit. sermo | xxvii. incipit. xxviii. | Circuerunt in melotis in pelli|b; caprinis aegentes tribulati | adflicti —

f. 222 adeptisci gratia & clementia dñi nr̃i | etc. añ | Explicit. xxviii | sermo. incipit xxviii | Nondũ sangui|nẽ restitistis aduersus pec|catum —

f. 224^b adeptisci bona que repmissa sunt in xp̃o | etc. añ. | Explicit. xxviii. | sermo. incipit xxx || f. 225 Omnis autem disciplina | in praesenti uidetur —

f. 226^b ut adeptiscamur bona que re|pmissa sunt. in xp̃o etc. | amen | Explicit. xxx | sermo. incipit. xxxi | Pacem secta|mini cum om|nibus & sc̃imoniam —

f. 229 con|tinguat adaepisci. In xp̃o etc. amen. || f. 229^b
Explicit. ser|mo. xxxi. in|cipit. xxxii | Non enim accessis|tis ad
tractabilem & ad|cessibilem ignem turbinē | & caliginem —

f. 232 omnes contingat adeptisci. In | xp̃o etc. amen. | Expl
sermo. xxxii | incipit. xxxiii. | Propterea regnum inconcussi|bile
suscipientes —

f. 234^b contingat adaepisci In xp̃o. | etc. amen | Explicit
sermo | xxxiii. in|cipit xxxiiii | Obaudite prepositis ur̃s | subditi
estote ipsi enim uigilant *corr.* | —

f. 236^b Igit² | quippe cuncta consumit. hoc itaq; igne | cir-
cumsaepiamur exhortor gloriam offe|rentes. dñō nr̃o ih̃u xp̃o.
Cum quo patri | gloria una cum sp̃u sc̃o. Imperium honor |
nunc & semper & in sc̃la sc̃lorū amen. | Expl cōmtariū | iohannis
ep̃i | constantinopo|litani in epistolā pauli | ad ebraeos ex notis
aeditum | post ei' obitū a constantino | pr̃bt antiocheno & trans-
latū de greco | in latinū a mutiano scolastico dō | gratias ãm. ||
f. 237 *m. post.* Sc̃e columba tibi scotto tuus incola dungal | Tra-
didit hunc librum quo fr̃m corda beentur | Qui legis ergo d̃s
pretiū sit muneris ora | *m. s. XV* Iste liber est monachor̃ —
sub nūō 112 (112 *in ras.*) ||

OROSII *chronica.*

D. 23. Sup. membr. 8. foliorum 48. sec. VIII. ¹

f. 1^b liber Orosii

f. 2 *oben* Liber sc̃i columbani de bobio | in nomine d̃i
uiui prologus occipit. *m. s. XV add.:* i. cronica orosii | Precep-
tis² tuis pa|rui beatissime pater agustine ad|q: utinam tam
efficaciter —

f. 5 similes misserias pertulisse³. ormestae | inc̃p uolu-
men priūm de trium partium terrae indicio | Dicturus igitur
ab orbe condito us|que ad urbem conditam dehinc | —

f. 33 quippe ad nequitiam adq: eru|ditiorib; nominib; con-
tinebit. | ormistae explicit uolumen primum *in mg. links* Ormestae

¹ Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 168 — ² XXXI 663 — ³ l. c. 671.
In der Handschrift wird der grösste Theil des ersten Capitels zum Prolog
gezogen

rechts Orosii | de trium partium terrae indicio | incipit eiusdem
secundum | de mundi erumpnis | Neminem iam esse hominum
arbi|tror quem latere posset ¹ quia ² ho|minem —

f. 48^b qua populus necessitatis atroci|tate permotus et
periculo libertatis admo|nitus montem auentinum occupauit ar-
ma|tus. ³ ||

PAULINI NOLANI *natales*.

C. 74. Sup. membr. 8. 2 col. foliorum 141. sec. X.⁴

f. 1 Liber sc̃ti 66 columbani de bobio

f. 1—63 *Venantius Fortunatus*

f. 63 *m. post.*: Tēporib̃ uigilii papae obsessa ~ urbs roma
aggoc̃tis et longobardis | in qua erat arator subdiacon' q̃ h' op'
p̃posuit q̃ capt' ab ostib' duct' est at aulã | regis q̃ p̃dictã urbẽ
obsidebat ad seruiendũ in isa autẽ catinacione | tale uotũ fẽc
beatis apostol̃ ut si eũ liberarent metrico carmine eoꝝ | act'
cõponere Quod uotũ liberat' p̃pleuit Et hec autẽ libro fẽc ar-
guũto floriano abato ut eũ sua uirtute corboraret | Qui ⁵ me-
ritis ⁶ florẽ maturis sensib; ortũ | —

f. 63^b C c dedies *sic* ⁷ operi quod pia causa iuuat ⁸ | Moenib; ⁹
undosis bellorũ incendia cernens | — si quid ab ore plac& laus
monitoris erit | *m. s. XIV—XV* Incipit liber actuuz apl'oꝝ sed'm
aratorẽ | ùsificatorem subdiaconuz ecclesie romane. | Incipiũt
capitula. ¹⁰ | de ascensione dñi nñi ihũ xp̃i ¹¹ | — de eo ubi nocte
beatus p̃rus ab angelo so|lutis uinculis est p̃ductus ¹² | *Zwischen-*
raum | de eo ubi saulus qui & paulus ap̃ p̃consule paulo | p̃di-
care coepit in phapho ¹³ | — f. 64 de eo ubi paulus apls ¹⁴ a
mil&e ¹⁵ insula in | qua signa fecerat sanitatũ ¹⁶ nauigans | roma-
nusque peruenit ¹⁷ | *m. s. XIV* distat iñt triũphũ & tropheũ
triũphus | dñr exultacio de iñfectis hostib; | tropheus de fu-

¹ possit — ² quod — ³ 2, 13 l. c. 777 — ⁴ Vgl. über diese Handschrift

Muratori anecd. tom. I und II 208 sqq., Peyron l. c. 174 ff. — ⁵ LXVIII

65 epistola ad Florianum — ⁶ meriti — ⁷ Cede dies — ⁸ iuuat — ⁹ l. c.

73 epistola ad Vigilium — ¹⁰ l. c. 58 — ¹¹ nostri *etc. om.* — ¹² nocte

angelus Petrum solvens e carcere perduxit — ¹³ apud consulem Paulum

praedicavit in Pasa — ¹⁴ *om.* — ¹⁵ Milite — ¹⁶ ubi sanitates fecit —

¹⁷ Romam usque pervenit, Caesarem appellavit

gatis. *andere differentiae in mg.* | Ut¹ sceleris iudea sui pol-
luta cruore — Claudit it̃ bellis q̃ portā pandit in astris | Sp̃s
accensā uerbo radiante lucernā | —

f. 76 & ten& a&rñam socialis gratia palmam | Explic̃ lib̃
aratorī subdiacō || f. 77 *m. rec.* Paulini petrecordie | Natales
xiii | Qui² dñm ih̃m ñ uincta uoce pfessus | — Claudere p-
meritā defesso corpore uitā | Qui³ merito reddit alma dies q̃
te sibi sūmas | — In te compositę mihi fixa sit anchora uitae |
Uenit⁴ festa dies caelo celeberrima tr̃is | —

f. 78 Munifico pecori laudatisq; adgreg& agnis | Annua⁵
uota m̃ remeant simul annua lingę | —

f. 79^b Perp&uisq; opib; q̃s & modo cernim' auxit | Corpora⁶
tēporib; subeunt abit & uenit a&as —

f. 81 Mutauitque pię ñ clausit saecula uitae | Lex⁷ m̃
iure pio posita hunc celebrare q̃t annis | —

f. 83^b La&a sequebat² gemini uictoria uoti | Uer⁸ auibus
uoces aperit mea lingua suū uer | —

f. 85 Ut modo felicitis de munere⁹ lum̃ haberē | Ecce¹⁰
dies nob̃ anno reuoluta peracto | —

f. 87^b Nec cruor hęc uiol& q̃ flāma l̃ unda refugit | Fñ
septim̃ Incip̃. octauus. | Nascere¹¹ quae tarde¹² sēp̃ m̃ redderis
ortu | —

f. 91 Culmina & exstructis habitator m̃tib; adsis. | Ex-
plicit octauus Incp̃ nonus. | In u&eri¹³ nob̃ noua res adnascit̃
actu. | —

f. 92^b Idem & in a&no¹⁴ ñ inmutabit̃ a se | Expl̃ nonus In-
c̃p̃. decimus. | Sidera¹⁵ si caelo poss̃ si¹⁶ gramina tr̃is. | —

f. 96 In cruce nixa¹⁷ fidem &¹⁸ de cruce nancta coronā |
Explicit decim; Incipit undecim' | Saepe¹⁹ boni dñi caris famu-
lant̃ alūnis | —

f. 98^b Non taceant homines quē signis muta loquunt̃. |
Explicit undecim' Incp̃ duodecim; Candida²⁰ pax grata²¹ uice
temporis annum | —

¹ l. c. 83 — ² ? — ³ ? — ⁴ Paulini Nolani poem. 14 LXI 464 — ⁵ 15 l. c. 468
— ⁶ l. c. 476 Tempora — ⁷ 18 l. c. 490 — ⁸ 23 l. c. 608 — ⁹ lumine —
¹⁰ 26 l. c. 638 — ¹¹ 27 l. c. 648 — ¹² tardo — ¹³ 28 l. c. 663 — ¹⁴ aeter-
num — ¹⁵ 19 l. c. 509. Von Muratori nach dieser Handschrift herausge-
geben, ebenso die drei folgenden Gedichte — ¹⁶ si possunt — ¹⁷ fixa —
¹⁸ vel — ¹⁹ 20 l. c. 551 — ²⁰ 21 l. c. 571 — ²¹ grata nobis

f. 102^b Nominis obtineat felices uiuere felix | Explicit
lib̃ XII^{mus}; | Discussi¹ fateor sectas antonius omnes | —

f. 104 Añnique dī pi&tas aña manebit | Incipit opus pau-
li|ni petrecordiae de uita | scī martini epī uersib; | Sparserat²
in toto lumen uenerabile mūdo; —

f. 106 Atq; honestis³ spoliū credentis gaudia plebis. |
Finit in xpō lib̃ primus ha|bens uersus. CCCLXXXV.⁴ | Incipit lib̃
secundus. | Panditur ecce nouū pelagus fluctusq;⁵ benigni | —

f. 107 Prodidit & meritū quia si⁶ meruisse negauit. | Finit
in xpō lib̃ secundus | habens uersus dccxxii | Incipit lib̃ tercius.
paulini. | Quo rursus sterilis calamus⁷ & sibila ruptis⁸ | —

f. 108^b Spirans fallacis mendatia uerba latronis | Iamq;
adeo plures c̃fictis credere uerbis.⁹ || f. 109¹⁰ Incipiunt epigrā-
mata prosperi uiri | eruditissimi agusti|ni deflorata. | Dū¹¹ sacris
mentē plac& exer|cere loquellis (*unum l eras.*). | — Uenerit hoc
promat carmine la&a fides. | De uera innocentia¹² | Innocentia
uera. e. quē nec sibi nec alteri noc& — peccat. | Epigrammata.¹³ |
Perfecte bonus. e. & uere dicitur insons | —

f. 117 (de querendo perseueranter dō epigrammata) | Cre-
scereⁿ cupiens p̃dit adepta tepens | Explicit epigrammata |
prosperi. | *m. al.* hec¹⁴ augustini ex sacris epigrammata dictis | —
Sidereū celi cupiunt qui scandere regnū || f. 117^b Incip̃ exor-
tatio eiusdē ad uxorē | Age¹⁵ iā p̃cor mearū comes inremota
rerū | — Sorte patrū occiduū iussus transcurrere | mundū¹⁶. ||
f. 118 hec hic sunt euangeli|a iii uersibus. G. uetti. | aquilini
iuuenci uc | prespiteri | Inmortale¹⁷ nihil mundi conpage
ten&tur | — Dulcis iordanis ut xpō digna loquamur | Explicit
prefatio | Rex fuit herodes iudea in gente cruentus —

f. 122 Sana ministeriū p̃bebat femina m̃sis. | G. Uetti.
Iuuenci presbiteri eu|angelioꝝ liber primus explic̃. | Incipit Liber
secundus. | Iāq; dies p̃no decedens lumine pontū. | —

f. 126 Inde domū rep̃it serus turbasq. reliquit. | G. Uetti
aquilini siue iuuenci. | uē prer̃bri euangelioꝝ lib̃ secū | expli.

¹ Paulini Nol. carmen l. c. 691 Antonii V 261 — ² LXI 1009 — ³ hostis

— ⁴ die stichometrischen Angaben fehlen in den Ausgaben — ⁵ flatusque

— ⁶ se — ⁷ steriles calamos — ⁸ rupti — ⁹ l. c. 1034 d — ¹⁰ Von hier

an m. s. x — xi — ¹¹ LI 497 — ¹² Quae sit v. i. — ¹³ om. — ¹⁴ Mai

class. auct. v 386 — ¹⁵ LI 611 — ¹⁶ Vers 105 l. c. 614 b — ¹⁷ XIX 57

Incip̃ liber tertius | Fuderat in ~tras roseũ iubar ignicomus
sol | —

f. 130 Paucoꝝ felix hominũ selectio fi&. | G. Uetti aq̃lini
siue iuueni p̃bri | euangelioꝝ lib̃. explicit. Incp̃. Liber quartus |
Talia dicentẽ confestĩ factio frendens | —

f. 134 p̃ dñm lucis xp̃m qui in secula regnat am. | G
Uetti aquilini siue | iuueni p̃bri euan|geliorum Liber .iiii.^{or} |
explicit feliciter | amen ãm amen. | Incp̃ lib̃ catonis prim'. |
Si deus. ẽ. anim' nõb ut carmina dicunt. | —

f. 134^b Dũ fueris felix sēp̃ t̃ⁱ p̃xim' esto. | Incipit lib̃ se-
cundũ | Telluris si forte uelis cognoscere cult' | —

f. 135 dũ uigila^s petat p̃ somnũ cernit id ipsũ | Incp̃ Liber
tertius. | hoc quicũq; uoles. carm̃ cognõre^{sce} lector. | — Nec matrẽ
offendas dum uis bõn esse parenti. | Incip̃ Liber quartus | Se-
curã quicũq; cupis ^{de}ducere uitã | —

f. 140^b litore in hoc teneat anchora iacta ratem. | *m. al.*
Carmina si fuerint te indice digna fauore | reddat̃ titulus pur-
pureusque nitor | Sin min' aestiuas poteris conuoluere sardẽs |
aut piper au caluas hinc cooperire nuces. | dic illi in fl&u cordis
aspice ad infelicẽ pi&as | immensa respice crudelẽ misericordia |
puplica uulneratus ad medicũ curro. | serua pi&atẽ consuetudinis
qui tam | diu suspendisti gladiũ ultionis. dele | numerositatẽ cri-
minũ multitudine miserationũ: *m. s. XI*: Ysydori spalen|sis ep̃i
extant uersus titulis bibliothecae.¹ | St̃² hic plura sacra st̃ hic
mun|dialia plura. | —

f. 141 Pigm̃ta gerim' pocula nulla damus.³ ||

PETRUS CHRYSOLOGUS (SEVERIANUS?).

C. 77. Sup. membr. 4. fol. 1 — 156 sec. VII — VIII, fol. 157 — 249 sec. VII.⁴

f. 1 Liber sc̃ti columbani de bobio | ✥ Incp̃t: liber. sc̃i.
esidori. ep̃i. spalensis⁵ | capitula libri. primi. | I Quod d̃s
summus et incommutabilis (commu *m. al. in ras.*) sit —

¹ Von Muratori herausgegeben — ² LXXXIII 1107 (XIII 415) — ³ l. c.
1111 b — ⁴ Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 195 ff. Fol. 1 — 156
Palimpsest der Clementinischen Recognitionen — ⁵ Isidori sententiarum
libri tres LXXXIII 537

f. 1^b xxxi¹ de gloria scōrum | expliciunt. capitula. libri. primi | Incipiunt. capitula. libri. secundi. | I de sapientia —

f. 2^b xlv² de ieiunio³ | Expliciunt. capitula. libri. secundi. | Incipiunt. capitula. libri. tertii. | I de flagellis dī —

f. 4 lxvi⁴ de exitu | Expliciunt. capitula | libri. tertii. finit. || f. 4^b In hoc libro continentur. | dicta. scī ysidori. spa| lensis. episcopi. eius. dic|ta. qui uult. legere. inqui|rat. prius. per capitula. | et sic. ibi. inuenit. quod. | desiderat. et. cum. in- uene|rit. legat. frequenter. ut. | semper. | habeat. dñm. in men- tem. ||

f. 5 über der Zeile m. s. XV Iste liber est monachorū congregatiōis scē Iustine de obseruātia ordīs scī Benedicti. | residentiū in mon̄ scī columbani de Bobio scriptus Sub nūō. 98. | Incipit. liber. primus. | I | Quod dñs summus et incommutabilis (commu m. al. in ras.) sit | summum b^onum dñs est quia incōmuta|bilis est. et corrūpi omnino non potest | creatura uiro (corr. m. al.) bonum sed non sūmum est. | —

f. 39^b (xxx) in nobis est xp̄s. utiq; ubi ascendit ipse etiam⁵ | nos ascensuri sumus. | Explicit. liber. primus. | Incipit. liber. primus. | Incipit. liber. secundus. || f. 40 ✠ De sapientia liber. secundus. | Omnis qui secundum dñm sapiens est be|atus est. Beata uita cognitio diuinitatis | —

f. 86 sicut aqua quae si nimis⁶ | imbres praebeat non so- lū nullū usū adhibet. sed etiā | pericōlosum⁷ exhibit. | Ex- plicit liber. secundus. | dō gratias. amen. semper. || f. 86^b ✠ In- cipit. liber. tertius. | De flagellis. dī. | Diuinae sapientiae subti- litas sicut | interior ut testis scrutatur consci|entias. ita exterior⁸ inrogat (in in ir m. al.) poenas | —

f. 155 Illi enim deplorandi sunt in morte quos | miseros infernus ex hac uita recipit. | non quos caelestis aula laetifi- candus (corr. m. al.) includit. | Explt. liber. tertius. | scī. ysi- dori. episcopi. | hic liber. scā. contenit. | dicta. opus est. eius. doc|trinam. frequenter. au|dire. et corde. tenere. | Dō fauente nazeris peccatore scribente | legentibus aperiāt dñs sensum. scrip|tori tribuat indulgentiam. | Rogo ut qui legeris ores pro scriptore. | simul et peccatore. si propitio habeas. | dñm salua-

¹ xxx — ² xliv — ³ de abstinentia — ⁴ lxii — ⁵ ipse ascendit, et —

⁶ nimios — ⁷ periculum — ⁸ exterior ut iudex

torem. | Sicut nauta desiderat adpropinquare ad | prosperũ por-
 tum. Ita scriptor ad ultimũ | uersum. || f. 155^b. 156. 156^b *leer* ||
 f. 157 Capla ¹ sermonũ sancti seueriani id est deficient.
 XIX. m. s. XIV — XV | + breb sermonum sc̃i seueriani
 id est. |
 de homine a natiuitate caeco ²
 de sp̃m inmundum surdum et mutum
 de resurrectione dñi sẽ mattheum sermo II.
 de resurrectione dñi sẽ marcum sermo II.
 de resurrectione dñi sẽ lucam sermo II.
 de euangelio (*in ras.*) sẽ iohannem
 de muliere peccatrice sẽ luca sermo III.
 de eo quod dicit ego sum pastor bonus
 de mattheo de auaritia
 de muliere a profluuio sanguinis curata
 de seruo centurionis
 de ieiunio quinquagesime
 de ieiunio et elemosynis
 de laude infanctum
 de mattheo publicano
 de natale ecclesiae
 de laude episcopi
 de ordinatione episcopi
 de natale dñi sẽ carnem sermo II.
 de fuga dñi in aegypto
 de pascha sermo
 de patre et duobus filiis sermo V.
 de uilico iniquitatis sermo II.
 de scandalis quod impossibile sit ut non ueniant
 de euangelio si peccauerit in te frater
 de pascha idem
 de arbore fici
 de resurrectionem dñi sẽ iohannem sermo III
 de diuite et lazaro ||
 f. 157^b XLIII de epifania
 XLIII de kalendis ianuariis

¹ Vgl. Muratori ant. Ital. med. aevi III 921 ff. — ² Auf dieser Seite den
 einzelnen Titeln griechische Zahlen vorgesetzt; meist ausgegangen

XLV VI VII de fide cum praefatione sermo III

VIII

XLVIII de unitate baptismi

L de illicito baptismo

LI de aequalitate xpi et sps sci

LII de oratione dominica expositio

LIII III V de symbolo et oratione per pentecoste sermones XII

VI VII VIII VIII LX LXI. II. III. III.

LXV de Kalendis ianuariis

LXVI VII

de ieiunio sermones V

VIII VIII LXX

LXXI de iussione dñi transfretare discipulos

LXXII de regione gerasenorum

LXXIII de eo quod dñs dormiebat in nauī

LXXIII de profluio sanguinis mulieris

LXXV de infirmitate mulieris annos XVIII

LXXVI de zaccharia sermones II

VII

LXXVIII de diuersis parabolis

LXXVIII de xpō cum discipulis ascindentem in nauī

LXXX de apostolo tractatum sermones VIII

Sunt omnes sermones LXXXVIII.

I | Dñs¹ quotiens desperatas humanorum curat | corporum
passiones. deitatis suae totiens | potentiam pandit. sed in una
eademq. | infirmitate quando ordinem suae curatio|nis inmutat
causas propter quas hoc facit² | noluit³ nos altius perscrutari. —

f. 160 et quod⁴ seminatum⁵ est in contu|melia resurgēt⁶
in gloria | II | Expl̃ inc̃p ub̃s ubi sp̃m eicit⁷. | Quia solito plus
sese terris aestus infuderat | diu tacui. ne conpraessio q. ex de-
siderio nasci|tur audiendi ipsa nobis cynocaumatum gene|raret
incendium. —

f. 162 dñō secuturo sermone pandemus. | Expl̃. inc̃. de
mattheo euangelist̃⁸ | III Quantum a uobis ego. a me tantum
pereg̃ | natus est sermo. —

f. 164 aduc⁹ recens itineris prohibet las|situdo. | Exp̃.

¹ Petri Chrysologi sermo CLXXVI LII 663 — Deus — ² faciat — ³ facit —

⁴ quidquid — ⁵ satum — ⁶ surget — ⁷ de daemoniaco surdo et muto cu-

rato — sermo LI l. c. 342 — ⁸ fol. 162 am Rande beschädigt — de eadem

(de resurrectione Christi) — sermo LXXV l. c. 411 — ⁹ adhuc

inẽ de eodem euangelio.¹ | III Superiorem sermonem² mariam
et alterã | mariam. ecclesiae ex duobus populis uenientis | figu-
ram diximus habuisse. —

f. 166 iudeae³ xp̃s uiuit. tu et te et tuos posteros occi-
disti + | Exp̃. inẽ de euangelio (o ex um) seẽ. marcũ. || f. 166^b
v + Quoniam⁴ mattheus sc̃s. iam nobis q̃ de re|surrectione dñi
cognouerat indicauit⁵. hodie | —

f. 168 quod sequi|tur proximo sermone dñõ reuelante
cogⁱnoscẽmus⁶ || f. 168^b Exp̃. inẽ. seẽ marcum. | VI | Hodiae⁷ bea-
tus aeuangelista sic rettulit. apos|tholos. in ipso crucis tempore
mensis. editos⁸. inhian|tes —

f. 170^b securi de nostra conscien|tia gloriemur. Expl̃. seẽ.
marcũ. | Inẽ. secundum. lucam⁹ | VII | Quoniam matthei et marci
super^{de}dominica | resurrectione¹⁰ iam cucurrimus lectiones —

f. 172^b iubante dõ quod remansit de se|rie lectiõis.¹¹ |
Exp̃. inẽ secundum lucam¹² | VIII | Dum rebellis iudaea creato-
rem suum debella|re contendit. et in auctoris sui necem leuat
impias. | —

f. 174^b ipse nos capere per se sentire¹³ | concedat | Exp̃
inẽ secundum iohannem¹⁴ | VIII Saepe diximus quod dñs corpo-
reis oculis non uidetur | quod diuinitas non clauditur mente
carnali. quod | —

f. 177 dñs rebellem non uult perdere | cum declinat | Expl̃.
Incipit. secundum. lucam¹⁵. | Ad prandium. et ad pharisei
prandium uenisse | xp̃m. sollicitus forsitan miretur¹⁶ auditor. —

f. 179^b tunc dice|mus. quando ea q̃ sunt exequentibus¹⁷
exponentur. | Explicit | Item incipit secundum. lucam. |

¹ de eadem deque secunda Christi manifestatione facta mulieribus a monu-
mento regredientibus — sermo LXXVI l. c. 414 — ² Superiori sermone —
³ Iudaeae — ⁴ Sermo LXXXII l. c. 430 — de Christi resurrectione et
quarta manifestatione facta duobus euntibus in castellum — ⁵ salutariter
indicavit — ⁶ innotescamus — ⁷ Sermo LXXXIII l. c. 432 — de nona
Christi manifestatione facta recumbentibus undecim discipulis — ⁸ deditos
— ⁹ de resurrectione Christi — sermo LXXIX l. c. 422 — ¹⁰ super do-
minicam resurrectionem — ¹¹ Quod r. d. s. l. d. iuvante, proximo sermone
perscrutabimur — ¹² de quinta Christi manifestatione facta discipulis, cum
Thomas abesset — sermo LXXXI l. c. 427 — ¹³ et sentire — ¹⁴ de deo
ut videatur, de livore et pertinacia Iudaeorum deque hominis morte —
sermo CXXXI l. c. 557 — ¹⁵ de conversione Magdalenae — sermo XCIII
l. c. 460 — ¹⁶ miratur — ¹⁷ in sequentibus

xī¹ | Quoniam sermone proximo. partes primas.² hodiernae
percurramus lectionis hac³ mirati⁴ pariter —

f. 182 ex sequentibus⁵ dō auctore pandemus. Explicit.
item in c. secl. lucā⁶ | xii | Omnia q. a xpō corporaliter gesta
referuntur | sic subnixa sunt storica ueritate. ut plena sem-
per —

f. 184^b mereamur. auctore ipso xpō domino nostro | cui
est gloria⁷ in saecula saeculorum amen | Expl. in c. de eo quod
dicit ego sum pastor bonus⁸ | xiii Ubi uernalis aurae tempus.
ubi agni⁹ ouium coeperint¹⁰ | partus aperire. ubi per campos
prata uias coeperit —

f. 186^b uidebit in messe. et quod¹¹ in sulco deflet | gau-
debit in fructu¹² explicit | In c. de mattheo sermo de auaritia¹³ |
xiiii | Dum¹⁴ mattheum publicanum dñs ad apostho-
latus fasti-
gium auocat et extollit. dat ma-
num labris. —

f. 188^b ne post iudex ferat in contumaces || f. 189 debi-
tam sine fine sententiam. Expl. | In c. de muliere a profluvio
curatam¹⁵ | xv | Omnes euangelicae lectiones¹⁶. magna nobis et
prae-
sentis et futurae uitae commoda largiuntur. | —

f. 191 sic exclusit ae-
ternitas tempus expl. | In c. de
seruo. centurionis¹⁷ | xvi | Xps in corpore nostro manens | quod
omnes non suscitauit mortuos. —

f. 194 signa et uirtutes | lassant. et nil¹⁸ proficiunt in
iudaeis. Expl. | In c. de ieiunio quinquagesimae | xvii | Sus-
cepturi¹⁹ sc̃m quinquagesimae de more ieiunium. scire debe-
mus. quia quod corporibus humanis nitrum praestat. hoc iei-
unium confert mentibus xpianis. sensuum. sor-
des mundat. delicta
labat animorum | diluit cordis crimina. maculas cordis tollit et
ad candorem castitatis hominē | totum miro splendore perducit.

¹ de eadem et Pharisaeo murmurante ac Christo respondente — sermo xciv
l. c. 464 — ² partem primam — ³ om. — ⁴ admirati — ⁵ in sequen-
tibus — ⁶ de eadem, ubi de Magdalenae allegorica conversione — sermo
xcv l. c. 467 — ⁷ honor et gloria una cum Spiritu sancto — ⁸ de bono
pastore — sermo xl l. c. 312 — ⁹ ubi agni] annuos — ¹⁰ coeperit —
¹¹ qui — ¹² fructu — ¹³ de eisdem et de auro — sermo xxix l. c. 281
— ¹⁴ Cum — ¹⁵ de eisdem (de filia archisynagogi deque muliere sanguinis
profluvio laborante) — sermo xxxiv l. c. 296 — ¹⁶ fratres carissimi add.
— ¹⁷ de centurione — sermo cii l. c. 484 — ¹⁸ nihil — ¹⁹ Muratori
l. c. 923, der öfter als nöthig an der Möglichkeit der Lesung verzweifelt

et sicut. || — f. 194^b saepelit semper illa. suscitāt ista semper. nesci|os uides o si se dormire dormiens sciat. inquie|ta quies som . . . otium negotiosum. laboriosa || f. 195 esse ¹ diuinis sociare quid erat plublica sic | num fratres in questione hac ingeni | non laboraret —

f. 195^b denique matthe|us. mox factus est terrae pauper ut | diues haberetur in caelo expl̃. || f. 196 Iñc de natale ecclesiae ² | xxi | Sicut magnae promissionis. longa ex|pectat̃o. accendit. animum. mentem | fatigat. —

f. 196^b omnes inuitet. omnes ad cumgaudendū ³ | s̃xui ⁴ gremio. caritas includat. ⁵ | Expl̃ iñc laude sic episcopi | xxii | Gra- tia ⁶ uobis e^t uotiua sollemnitas | ad uestrum. me conuentum inuitamen|to. sc̃i patres gratanter adduxit. ut —

f. 199 a sc̃o patre. grato. nullus umquam | discedat in- gratus. expl̃. | Iñc de ordinatione episcopi | xxiii. | Nemo ⁷ me- retur corr. si sc̃a ecclesia | si uirgo. materque numerosas so- boles —

f. 200 aetatem. | habet ipse pro se loquatur. expl̃. | Iñc de natale dñi. sẽc carnem. ⁸ | xxiiii | Quotiens transiui ? ⁹ me ¹⁰ dies dñicae | natiuitatis aduentat et uirtutum ¹¹ | partus fulgor orbe toto ¹² —

f. 202^b hodie ¹³ dñicū | sufficiat. sacramentum. Expl̃ | xxv | Iñc. sermo sequens de natale dñi ¹⁴ | Audistis ¹⁵ ff̃ quemadmo- dum || f. 203 nobis odie beatus euangelista corr. gene|rationes ¹⁶ retulit sacramentum. | —

f. 206 quem dñm magus adorauit. | in terris. amen. ¹⁷ ex̃pl̃. | xxvi | Iñc de fuga dñi ¹⁸ in aegypto. | Si ¹⁹ conceptum uirginis. uirginis. par|tum. sermo non aperit. sensus non | recipit —

f. 209 iohannes. ne abnegaret. au|fugit expl̃ iñc. sermo

¹ l. c. 281 a Bruchstück des sermo xxviii. Vorher fehlt ein Quaternio —

² in consecratione episcopi — sermo cxxx l. c. 556 — ³ congaudendum

— ⁴ sibi — ⁵ adest . . . commendat fehlt — ⁶ Muratori l. c. 924 f. —

⁷ Muratori l. c. 926 — ⁸ de eadem ac Ioseph sponso et sponsa matre —

sermo cxlvi l. c. 591 — ⁹ m. ead. corr. transcurrisse — ¹⁰ Quotiens

transcursis anni metis — ¹¹ virginei — ¹² toto orbe — ¹³ fratres add. —

¹⁴ de generatione Christi et de Ioseph Mariam dimittere volente — sermo

cxlvi l. c. 588 — ¹⁵ Audituri estis hodie — ¹⁶ generationis Christi —

¹⁷ om. — ¹⁸ Christi — ¹⁹ l. c. 599 sermo cl —

de parſca¹ | xxvii | hodierna feſtiuitas. ff² nouis³ uetera | co-
nectit⁴ nec carnes. agni reſeruat.⁵ | —

f. 210^b donec plenitudo gentium introiret.⁶ expl̃ incipit.
de patre et duob. | filiis. (xxviii in mg.)⁷ hodie nobis dñs. patrem.
cum | filiis duob. uocauit. et produxit in mediū. —

f. 213 ſequenti ſermone uotis communi|bus. conquiremus.⁸
Expl̃ Inç. ſermo | xxviii. | eiſdem ſecundus.⁹ Luxurioſum |
filium¹⁰ patris piſſimi deſertorem quae per|culerint mala et¹¹
fame tabidum porcorū | —

f. 216 communioni. et moribus plus debemus. | Expl̃ Inç.
de eodem ſermo tertius¹² | xxx | Fili¹³ luxurioſi abſceſſum.
regreſſum | culpam paenetentiam (*corr. m. al.*) cucurrimus¹⁴ —

f. 218 ue|uſtiores fratris. inuidiam proſequamur | expl̃
Inç. ſermo de eodem. quartus¹⁵ | xxxi | aduſcentioris fili. iam
de reditu.***¹⁶ | et ſalute gaudentes ſeniores ſic fili¹⁷. flebi|liter
pandimus et dolemus inuidiam —

f. 221 quae profunda xp̃o rebelante *corr.* pandamus | Expl̃
Inç. de eodem ſermo quintus.¹⁸ | xxxii | Callidi debitoris eet¹⁹
inuerecundi. ſaepe | cauta²⁰ non ſoluere —

f. 224^b non decorare²¹ ſed aperire compulit. et pla|nare²²
Expl̃ Inç de uilico iniqui|tatis.²³ Omnium quidem ciborum |
ſalubrae²⁴ eſt. coⁿdimentum ſi meſura non | deſit. —

f. 227 ſequenti per dñm. plenius | ſermone pandemus. expl̃
inç de ea | xxxiii | dem lectione.²⁵ Quam ſit commodum ||
f. 227^b quam locroſum (*corr.*) debitorum nodos ſoluere. | cautio-
num uincla laxare praeſentis. | —

f. 230^b plenitudinem in ueſtrae mentis infun|dat arcanum.

¹ de paſchali ſolemnitate — ſermo lxxiii l. c. 406 — ² cariſſimi *add.*

— ³ nobis — ⁴ non connectit — ⁵ ſeruat — ⁶ ex parte *add.* — ⁷ de

duobus filiis prodigo et frugi et primo de abſceſſu prodigi a patre — ſermo i
l. c. 183 — ⁸ inquiremus — ⁹ de eiſdem, ubi de reditu filii ad patrem

— ſermo ii l. c. 187 — ¹⁰ filium, filium — ¹¹ mala in tantum, ut —

¹² de eiſdem, ubi de occuſu patris ad filium — ſermo iii l. c. 190 —

¹³ Filii — ¹⁴ percucurrimus — ¹⁵ de eiſdem, ubi de livore ſenioris filii in
prodigum redeuntem — ſermo iv l. c. 194 — ¹⁶ De iunioris filii reditu

— ¹⁷ *om.* — ¹⁸ de eiſdem, Iudaeum et Gentilem figurantibus — ſermo v

l. c. 197 — ¹⁹ eſt et — ²⁰ pacta — ²¹ declamare — ²² explanare —

²³ de villico iniquo — ſermo cxxv l. c. 543 — ²⁴ ſal ſalubre — ²⁵ de
eodem — ſermo cxxvi l. c. 546

(Reifferscheid.) II.

Expl inẽ. seẽ lucam | de eo quod diẽ impossibile est¹ | xxxv | in prociñtu belli semper uigiliae sunt || f. 231 militum distributae. ut insidiis nil liceat | —

f. 233 qui noluit hominib. superna sapientibus computari.² expl | Inẽ. si peccaberit in te frater tuus³ | xxxvi. | Sicut in terra latit aurum ita diuinus | sensus uerbis celatur humanis et ideo quotiens —

f. 236 quatenus haec bona credere et uidere⁴ possimus | p xpm dnm. nostrum⁵ expl. | xxxvii | Inẽ. sermo. de pascha.⁶ Plenum satis est⁷ | perfectae diuotionis *corr.* indicium quod tempore | passionis tota creatori suo conpatiat⁸ | creatura. —

f. 239 indicium cui ante temptationis et ruine consilium detulisti. expl | xxxviii. | Inẽ de arbore fici⁹. Sicut peritus | magister ad audiendum rudes ad intellegendum | tardos discipulorum sensus uario genere doctrinae pulsat. —

f. 241 et nouissimum suscipiet. et cremauit¹⁰ incendium Expl. *m. s. XI add.*: Feria. iiii post pascha | xxxix | Inẽ de euangelio iohannis¹¹ | Post illam terris inexpertam¹² tremendam | caelis. inauditam saeculis inferis non ferendam || —

f. 243 sequenti sermone dno | iubante tractabimus expl | Incipit de resurrectione dni. || f. 243^b xl¹³ | aliquantum nos tacere¹⁴ et uigiliarum labor | fecit. et coegit. ieiunii lassitudo et ideo | —

f. 245^b quid autem nostra fides audiat¹⁵ ne hodie longum sit post dicemus.¹⁶ | Exp inẽ sermo de eodem | xli¹⁷ | Sermone proximo quia primam partem pers|istrinximus lectionis hodie quae —

f. 248 necessitatis. suae nostrae est hoc salutis | expl. Inẽ de diuite et lazaro¹⁸. || f. 248^b xlii Quotiens nobis a do.

¹ de scandalo tollendo — sermo xxvii l. c. 275 — ² comparari — ³ de remittendo fratri delicto — sermo cxxxix l. c. 572 — ⁴ uidere et tenere — ⁵ per — nostrum *om.* — ⁶ de resurrectione Christi — sermo lxxvii l. c. 417 — ⁷ et — ⁸ compatitur — ⁹ de ficu quae fructum non protulit — sermo cvi l. c. 495 — ¹⁰ cremabit — ¹¹ de septima Christi manifestatione facta discipulis ad mare Tiberiadis — sermo lxxviii l. c. 420 — ¹² inexpertem — ¹³ de resurrectione Christi — sermo lxxiv l. c. 408 — ¹⁴ fratres carissimi *om.* — ¹⁵ habeat — ¹⁶ praestante — amen *add.* — ¹⁷ de Christi resurrectione et secunda manifestatione facta mulieribus a monumento regredientibus — sermo lxxx l. c. 424 — ¹⁸ de eisdem (de diuite et Lazaro) — sermo cxxiv l. c. 540

diues ingeritur pur|puratus. totiens uulneratus pauper ad|po-
nitur —

f. 249^b qui lugebat abrahamae consolabatur¹ // f. 250²
qui³ detrahebant tibi | et uocabunt te ciuitatem dñi | —

f. 250^b XLIII Sp̃s dñm super me eo quod unxe|rit dñs me.
ad annuntiandum | mansuetis miset (*corr.*) me u. s. w.

PROSPER.

M. 32. Sup. membr. 4. foliorum 107. sec. X.

Vorn auf der innern Seite des Deckels In hoc uoluẽ ifra-
scripta cõtinẽt. vñ | Prosperi de uita cõtẽplatiua libri .iii. | Eius-
dez epigrammata. vñ. liber ille q̃ i scolis le|gĩt qui prosper
apellat. ||

f. 1 Liber sc̃ti 125 (*eras.*) columbani de bobio | In dñ no-
mine sũmi opificis inc̃p̃ p̃fatio. libri prosperi. | Diu⁴ multũque
renisus⁵ uoluntati tue mi domine studiosissime | pontificũ iuliane.
ñ uelut p̃tinacĩt durus sed p̃prie impossibili|tatis⁶ —

f. 1^b sed iã ipsa capitulaq; utcũq; soluenda p̃posu|istis
adtextã⁷ Explicit prologus. Incipiunt | capitula Libri primi. |
I Qd̃^{ea} sit unẽ⁸ cõtẽplatiue proprietas ubi dñ⁹ mundo corde
uidebit̃. | — viii Que¹⁰ quanta sit in hac carne uite cõtẽpla-
tiue p̃fectio¹¹ || f. 2 Inc̃p̃t lib̃ primus de uita contempla|tiua.
quod ea sit uitae contemplatiue | proprietas ubi dñ¹² mundo
corde uidebitur. | Contemplatiua uita in qua creatorem suum
crea|tura —

f. 19^b (xxv) atq; uirtutũ discutienda continetur ratio dis-
seramus. | Expt̃ liber primus incipiunt capitula¹³ libri sc̃c̃ | I
de actuali uita¹⁴ —

¹ l. c. 541 d — ² f. 250. 251 sec. vi. Von f. 251 nur ein Streifen er-
halten — ³ Ezech. 60, 14 — 61, 1 — ⁴ Iulianus Pomerius de vita contem-
plativa LIX 415 — ⁵ renisus sum — ⁶ Unten: Iste liber est congregat̃.
s. Iustinae de pa|dua ordinis S. Benedicti. deputa|tus monasterio Sancti |
Columbani de Bobio | signat̃s nũo | 12 || — ⁷ In der Ausgabe folgt noch
ein längerer Abschnitt — ⁸ vitae — ⁹ dominus — ¹⁰ Quae et quanta —
¹¹ vel qualiter ei perfruendae mundi contemptores inhaereant. Die Inhalts-
angabe der Capitel 9 — 25 fehlt in der Handschrift — ¹² dominus — ¹³ In
der Ausgabe folgen die Capitula auf die Vorrede — ¹⁴ quod pro diversitate
peccantium alii portandi sunt alii castigandi

f. 20 xxv. ¹ Quā utile sit ieiunio l̄ abstinentiae aduenientiū caritatē ple|rūq; preferre. Expliciunt capitula incipit | liber secundus de actuali uita .i. | Superiore libro rationē contēplatiuae uitae c̄plexus. | —

f. 41^b unde hic pauca t̄igimus lacius ac plenius | in tertio uolumine donante dñō ² disputemus | Explīt liber secundus incipiunt capitula ³ | lib̄ri terti. | .i. Quantū a ueris uirtutib; uirtutū similitudines distent; | —

f. 43 xxxiii Ubi se de toto opere loquutor ⁴ excusat. | Expliciunt capitula. | Incipit liber tertius | De uita contemplatiua. & quantum ab hea *corr.* differat | actualis. —

f. 83 Quando non res pro uer|bis sed pro rebus enuntian-
dis uerba sunt instituta. | Explicit liber tertius | Altus ⁵ prosator
uetustus dierum & ingenitus —

¹ xxiv — ² deo — ³ Auch hier in der Ausgabe die Capitula nach der Vorrede — ⁴ locutor de toto opere — ⁵ Da dies rhythmische Gedicht, wie ich glaube, unedirt ist und eigenthümliche Züge, wie in der Beschreibung des Weltgerichtes enthält, so will ich es ganz hiehersetzen: Altus prosator uetustus dierum & ingenitus erat absq; origine | primordii & crepide ē. & erit in secula seculoz infinita | Cui ē unigenitus xp̄s & sc̄s sp̄s quoānus in gloria dītatis pp̄ua | Non tres deos depromimus sed unum dñm dicimus. Salua fide | in personis tribus gloriosissimis. Bonos creauit angelos ordines | & archangelos (e ex i). principatum ac sedium. potestatum uirtutū | uti non ē bonitas. otiosa. ac maiestas trinitatis in omnibus largitatis munerib; Sed aber & caelestia in quibus priuilegia ostender & | magno pere possibili. fatimine. Caeli de regni apice stationis | angelicae. claritate pro fulgoris. uenustate speciminis. superbiendo ruerat. lucifer quem formauerat. apostateq; angeli. | angeli. eodem lapsu lugubri. auctoris caenodoxiae. pui|cacis inuidie. c̄eris remanentib; in suis principatibus. | draco magnus teterrimus (obscurus *sup. vers. m. post.*). terribilis & antiquus (q ex c). qui fuit serpeⁿs lubricus sapientior omnib; bestiis & animan|tib; terre ferocioribus tertiam partem sy**|derum tra|xit (ille draco *sup. vers. m. post.*) secum in baratrū. locorum infernalium diuersorū | quae carcerum ^{fugitiuas traxit secu dyso} refugas ueri luminis parasito (m. post.) praeci|pites. Excelsus mundi machinā p̄uidens & armoniā | caelum & terrā fecerat. mare & aquas condidit. || f. 83^b herbarum quoq; germina. uirgultorum arbuscula solem | lunam ac sydera. ignem ac (ac ex ab) necessaria. aues pisces & pe|cora. bestias animalia. hominē demum regere. p̄toplaus|tū. p̄sagmine. | Factis simul syderibus. &eris luminaribus. conlaudauer̄ | angeli. factura p̄mirabili. immense molis dñm. opificem (f ex e) | caelestium p̄conio laudabili. debito & immobili. concentu|quae egregio. grates egerunt dñō. amore & arbitrio | non natura donario. | Grassatis primis duobus. seductisquae parentibus. secundo |

f. 85 Quis potest dō placere nouissimo in tempore | ua-
riatis. insignibus ueritatis. ordinibus | hic insunt sub hoc corpore.
epigrammata | beati prosp̄ri quorū subtilissimus ac | dignus dō

ruit diabolus cum suis satellitibus quorum orrore | uultuum. sonoquae uolitan-
tium. consternarentur | homines. m&u terri fragiles. non ualentes carna libus
haec intueri ui*sibus (s eras.) qui nunc ligantur fascibus | ergastulorum nexi-
bus. | Hic sublatus e medio. deiectus. ē. a dñō. cuius eris (aeris corr.) spa|ciū
constipatur satellitum. globo inuisibilium | turpi^mdo (corr. m. post.) perduellium.
ne malis exemplaribus inbuti | hac sceleribus nullis ūquā tegentibus. septis
a^c pari&ib; fornicarentur homines. palā homnium oculis. | Inueunt nubes
pontias ex fontibus brumalias tribus | profundioribus. hoc ea nidodrantib;
maris celi cli.na|tibus cheruleis turbinib; pfuturas segetibus ui|neis & ger-
minib; agitate flaminib; thesauris. emergen|tib; quiq; paludes corr. marinas. eua-
cuant recipcas. || f. 84 Kadica ac turrannica (r eras). mundi. momentanea. regum
p̄sentis corr. m. post. gloria. | nuti dī deposita. ecce gygantes gemere sub aquis
magno ulcere | conprobantur incendio. aduri ac supplicio. fluus inferni cocitiq;
caribidibus. strangulati turgentibus. scillis obtecti fluctibus. | eliduntur & scrupi-
bus. Ligatas aquas nubibus frequenter crebrat (corr. m. post.) | dñs. ut ne erumpant.
protinus. simul ruptis obicibus. Quarum | uberioribus. uenis uelut uberibus. pedi-
tentim natantibus. telli per | tractus istius. gelidis ac feruentibus. diuersis in
temporibus. usquā | influunt flumina. numquā deficientia. magni dī uirtutibus. |
appenditur dealibus globus terre & circuli*s. abisso magne inditus. | suffultu
dī. idama. omnipotentis ualida. columnis uelud uectib; | eundem sustentan-
tibus. p̄montoris & rupib; solidis fundaminib; | uelut quibusdam basib; firmatis
inmobilib; nulli uidetur dubiū | in imis .eē. infernum. ubi habentur tenebrae.
uermes & dire bestiae | ubi ignis sulphureus ardens flammis edacibus (a exe) ubi
rugitus homi|nū fl&us & stridor dentium. ubi gehennae gemitus terribilis & an-
ticus. Ubi ardor flammaticus. sitis famisquae orridus (d ex t) | Orbem infra ut
legimus incolas .ee. nouimus. quorum genus prae|cario fraequent̄ flecti dñō. Qui-
busq. impossibile librū scriptū | reuoluere. obsignatum signaculis septē de xpi
monitis. quem | idē. resignauerat. postquam uictor extiterat. explen^s (m. post.)
sui prae|sagmina atuentus profetalia. plantatum a prochemio parady|sum a dñō.
legimus in primordio genesis nobilissimo. Cuius ex | fonte flumina quattuor sunt
manantia. cuius etiā florido lignū | uitae in medio. cuius non cadunt folia gen-
tibus salutifera cuius | inenarrabiles deliciae ac fertiles. || f. 84^b Quis ad condictā
dñi montē conscendit sinai. quis audiuit tonitrua | ultra modum sonantia. Quis
clangorem psterpere inormitatis | bucinae. Quis quoq; uidit figura (fulgora corr.
m. post.) in giro coruscantia. Quis lāpa|des & iacula saxaq. confidentia.
Praeter israhelitici moysen | iudicem populi. Regis regum rectissimi prope
ē. dies dñi. | dies ire & uindictae tenebrarū & nebulae. Diesq; mirabilium toni-
truoꝝ. | fortiū. dies quoq; angustiae meroris ac tristitiae. In quo cessabit |
mulierū amor ac desiderium. hominūque contentio mundi huius & cu|pido.
Stantes erimus pauidi ante tribunal dñi. | Reddemusq. de omnibus rationem
affectibus. Uidentes quoq; posita ante obtutus | crimina librosq; conscientiae
patefactos in facie. In fl&us amarissimos. ac singultus erūpemus. Subtracta.

cum uersibus solute orati|onis quibus catholice conscripte *corr.* | fuerant et opusculis sc̃i agusti|ni ep̃i. excerptos *sic* ac uelut de-
flora|tos exámetro et peⁿtámetro uer|sibus diuisi hoc ē. eligiaco
metro | stringens pulcher^e nimis atq. | eliganter degessit. | In-
cipit praefatio | Dum¹ sacris mentē plac& excercere loquellis.
corr. celestiq; | —

f. 85^b carmina² l&a fides; | De³ uera innocentia incipit. |
Innocentia uera ē. quae nec sibi — peccat. Epigramma.⁴ | Per-
fecte bonus. ē. & uere dicitur insons —

f. 105^b de querendo pseueranter dñ⁵; | Cū pia mens in
laude dī superata laboras — p̃dit adepta | tepens; hec⁶ augu-
stini ex *sacris*⁷ epigrammata dictis. | *dulcisono*** *rethor* conpones
carmine prosper. | Versibus exam&ris***** depinxit penta|
metrisq; Floribus ex uariis ceu fulg& nexa corona | Unde ego
te lector relegis qui haec sedulus horo. | Inteⁿtas | adibere sonis
caelestibus aures. Istic nam inue|nies animū sicura subintrat.
maxime qđ | doceant sacre moderamina legis; obseruare | ho-
mines uł quid sibi maxime uetent sidereum | caeli capiunt *sic*
qui scandere regnum. || f. 106 *m. s. XI—XII* ex quibus specie-

necessaria ope|randi materia. Tuba primi archangeli strepente admirabili |
erūpent munitissima claustra ac poliandria. Mundi p̃sentis | frigola hominū
lucescentia. undiq. conglobantib; ad compagines | ossibus. Animabus & rati-
bus eisdem obuiantibus. Rursumq; | redeuntibus debitis mansionibus. uaga-
tur ex climactere orion | caeli cardine. derelicto uirgilio astrorū splendidis-
simo. | Per m&as tethis ignoti orientalis circuli. Girans certis ambagib; |
redit priscis reditibus. Oriens post bienniū uesperugo in uesperū | sūpta
in problematibus tropicis intellectib; xp̃o de celis dño des|cendente celsis-
simo. Praefulgebit clarissimū signū crucis & uex|illū. tectisq. luminaribus
duob; principalib; cadent in terrā** | sidera ut fructus de ficulnea. eritq;
mundi spatiū ut fornacis | incendium. tunc in montiū specub; abscondent
se exercitus. || f. 85 Ymnorum cantionibus sedulo tinmentibus (*m in ni m. post.*)
tripudis (*p ex b*) sc̃is milibus | angelorum uernantibus. Quattuorq; plenissimis
animalib; | oculis. cum uiginti felicibus quattuor senioribus. Coronas | atmiten-
tibus agni dī sub pedibus. Laudatur tribus uicibus trinitas | a&nalibus. Zelus
ignis furibundus cosum& aduersarios. | Nolentes xp̃m credere dō a patre
uenisse Nos uero euolabimus | obuiam ei protinus. & sic cum ipso erimus.
in diuersis ordinibus | dignitatē pro meritis p̃miorum perpetuis. permansuri
in gl̃a | a sclis in scl̃a. Quis potest dō placere nouissimo in tempore | uaria-
tis insignibus ueritatis. ordinibus | *sic*

¹ LI 497 — ² carmine — ³ Quae sit — ⁴ *om.* — ⁵ deo — ⁶ Mai class.
auct. v 386 — ⁷ Das Cursivgedruckte m. al. in ras.

bus constent duodecim lapides pretiosi. de quibus & proph&a
isaias ait. Ecce ego sternam | —
f. 107 sed quasi uinũ rub** || appar&. finit | *Folgen Kü-*
chenrecepte aus derselben Zeit ||

PRUDENTIUS.

D. 36. Sup. membr. 8. foliorum 214. sec. VII.

f. 1 Liber s̃cti 128 columbani de bobio | matrona¹ demptis
proque gem|ma et serico | crinem fluentem sordidus | spargit
cinis | —

f. 3 ditatque fructus faeneran|tem centiplex. | hymnus (*in*
ras.) post ieiunium | metrum safficum — ex dacty|lo et spon-
deo.² | xp̃e seruorum regimen tuorũ | mollibus qui nos moderans
auenis³ | leniter frenas faciliq̃ septus⁴ | lege coheris⁵ (*e*
ex i) || —

f. 5 christicolarum. | hymnus omnis horae⁶ | sequitur me-
trum trochaicum. | — tetrametro catalectico. | da puer plectrum
choreis ut ca|nam fidelibus | —

f. 8^b diluit culpam recepto for|ma mortalis deo || f. 9⁷
Ad breuem⁸ se mortis usum dux salutis dedicit | — omnibus te
concelebrent seculorũ seculis; Finit. | Incipit hymnus circa exeq̃as
defunctor̃⁹ | metrum — sillaba. | D̃s ignis &¹⁰ fons animarum.
duo q̃ socians elementa. | —

f. 11 titulũq; & frigida saxa. liquido spargem̃ odore. finit. |
Incipit ad ualerianũ ẽpm de passione s̃ci | ypoliti martyris¹¹ |
Innumeros cineres s̃corum romula in urbe | —

f. 15 raptus & ipsa sacro sis comes hypolito. | Incipit
passio beati cypriani | Metrum — trocheis. || f. 15^b Punica¹²
terra tulit quo splendeat. omne q̃cqd usq̃ ~ | —

¹ Cathem. 7, 149 LIX 851. Die beiden ersten Quaternionen fehlen. Ausser-
dem fehlten schon im zehnten Jahrhundert weiterhin von der alten
Handschrift mehrere Quaternionen, da die Lücken von einer Hand des
zehnten Jahrhunderts ergänzt sind. Den Umfang der Ergänzungen habe
ich im Folgenden angegeben — ² Metrum etc. om. sic semper — ³ habenis
— ⁴ septos — ⁵ coeoces — ⁶ omni hora — ⁷ f. 9—21 Ergänzung —
⁸ 9, 94 l. c. 873 — ⁹ defuncti — ¹⁰ ignee — ¹¹ om. Peristeph. 11 LX 530
— ¹² 13 l. c. 569

f. 17 Instruit hic homines illinc pia dona dat patron. | Incipit passio scōrū¹ apostolorū | *m. rec. add.* petⁱ et pauli | In primo uersu — catalectico. | Plus² solito coeunt ad gaudia. dic amice quid sit | —

f. 18^b diem bis festum sic colas memento. Finit | passio scōrū apostolorū petri & pauli | uersus constantinae constantini filiae | scripti. in absida basilicae quā condidit | in honore scāe agnes | Constantina³ dñm uenerans xpōq; dicata | — O felix uirgo memorandi nominis agnes. | Itē de eadē uersus damasi epī | urbis romae | Fame⁴ refert scōs dudū regulis se⁵ parentes. | —

f. 19 Ut damasi p̄cibus fañeas sic praecor inclyta martyr.⁶ | Incipit ymnus viii kl ianuaras. | dimetrum — diiambis. | Quid⁷ est quod artū circulū. sol iā recurrens deserit | —

f. 20 quem te furoris p̄sulae. mors ausit & mox reddidit | Finit uersus viii kl ianuaras | hoc est natale dñi | Incipit ymnus de epiphania. | Quicumq;⁸ xp̄m quaeritis. | —

f. 21^b animasque rimatur nouas.⁹ || f. 22 locum minutis artubus | —

f. 23^b iam nemo posthac mortuus | Finit. cathemerinon. | incipit. apotheoses | scī romani martyris contra gentiles dic|ta opuscula aurelii prudenti *corr. m. al.* clementis | metro iambico senario.¹⁰ | Romane christi fortis adse|tor dei | —

f. 24^b nec cassa sentit morsuum | *in mg. m. post.* pericula | Explicit praefa|tio¹¹ Incipit | passi|o. Galerius orbis forte romani | statutum¹² | —

f. 29^b te cognitore dignus ire in carcerem || f. 30¹³ quid¹⁴ aureorum conditorem temporum. | —

f. 34 sulcant per altus¹⁵ longa tractim uulnera¹⁶. || f. 34^b leer || f. 35 obliqua rectis recta transuer|sis secant | —

f. 57^b sit dexter agnus induatur uellere || f. 58 Finit. sancti. romani lib̄ peris|tefanon. | Incipit. auř. prudentii. clementis | hymnus¹⁷ in honorem sancto|rum martyrum | emeteri

¹ om. — ² 12 l. c. 556 — ³ XIII 402 Anm. 2 — ⁴ Fama XIII 402 — ⁵ retulisse — ⁶ virgo — ⁷ Cathem. 11 LIX 888 — ⁸ 12 l. c. 901 — ⁹ 12, 112 — ¹⁰ Passio S. Romani martyris Peristeph. 10 LX 444 — ¹¹ In der Ausgabe keine praefatio unterschieden — ¹² statum — ¹³ f. 30—34 Ergänzung — ¹⁴ 10, 206 — ¹⁵ artus — ¹⁶ 10, 454 — ¹⁷ Peristeph. 1 l. c. 275

et chelidoni.¹ calagor|ritanorum² | metrum — syllaba | Scripta
sunt caelo duorum mar|tyrum uocabula | —

f. 62 sit dies haec festa nobis sit sa|cratum gaudium h̄d
(*m. post.*) | Finit hymnus in honorem | sc̄m martyrum | emeteri.
et celidoni. cala|gorritanorum | *unter der Zeile m. ead. post.*
quo beatæ trinitatis conci t̄e | natur gloria³ || f. 62^b in̄ passio
laurenti beatissi|mi martyris⁴ | antiqua⁵ fanorum parens | iam
roma christo dedita | —

f. 72^b absolute uinclis saeculi | Finit. hymnus san̄c. laurenti |
in̄. hymnus. in honorem | eulaliae. beatissimae martyris⁶ | *unter*
der Zeile apute || f. 73 germine nobilis eulalia | mortis et indole
nobilior | —

f. 74^b non pietas ueneranda senum || f. 75⁷ quo⁸ teme-
raria debilitas ecce parata ministeria | excruciables exicii; | —

f. 76 carmine propitiata fou&. Finit eulalie. | Incipit passio
sc̄i uincenti martyris. | Beate⁹ martyr p̄spera. diem triumph^halē
tuum | —

f. 79^b Pleriq. uestem linteam. stillante tingunt sanguine¹⁰ ||
f. 80 tu tamen ut sacrum suis | —

f. 85 cunctis in aeuum saeculis | hymnus in honorem sc̄or.¹¹
xviii. | martyrum caesaraugustanorum | Bis¹² nouem noster po-
pulus sub uno | —

f. 89 mox resurgentes animas | et artus | tota sequeris |
Finit passio san̄c̄m xviii | in̄ passio. agnes | Agnes¹³ sepulchrum
est romu|lea in domo | —

f. 92 dignaris almo uel pede tangere | Finit. passio agnes.
in̄ hymnus. || f. 92^b in honore¹⁴ beatissimorum | martyrum
fructuosi episcopi | ecclesiae tarraconensis. et | augorii. et eulo-
gii. diaconum¹⁵ | Felix¹⁶ tarraco fructuose uestris | —

f. 97 dulces hendecasyllabos re|uoluens | in̄. hymnus. in
honorem | quirini beatissimi. martyris. | episcopo¹⁷. ecclesiae.
siscianae || f. 97^b Insignem¹⁸ meritis¹⁹ uirum | —

¹ Hemeterii et Celidonii — ² *om.* — ³ *om.* — ⁴ S. Laurentii — ⁵ Peristeph.
— 2 l. c. 294 — ⁶ B. Eulaliae martyris Peristeph. 3 l. c. 340 — ⁷ f. 75—
79 *Ergänzung* — ⁸ quos 3, 113 — ⁹ Peristeph. 5 l. c. 378 — ¹⁰ 5, 342
— ¹¹ *om.* — ¹² Peristeph. 4 l. c. 357 — ¹³ Peristeph. 14 l. c. 580 — ¹⁴ *om.*
¹⁵ Augurii Eulogiique diaconum — ¹⁶ Peristeph. 6 l. c. 411 — ¹⁷ episcopi
— ¹⁸ Peristeph. 7 l. c. 424 — ¹⁹ meriti

f. 99 corpus suscipiunt aquae | Finit passio. quirini. | inē.
passio. scī. cassiani | forocorneliensis | Sylla¹ forum statuit cor-
neli² | —

f. 102^b domum reuertor cassianum | praedico | Exp̃. passio
scī | cassiani | iñp lĩb apothesis³ || f. 103 Est tria summa d̃s.
triūm | specimen. uigor unus. | —

f. 104^b Zizaniorum semina⁴ | plurima sunt sed pauca
loq^vor⁵ | ne dira relatu⁶ | —

f. 134^b aut exile trahens sonitus | producit acutos ||
f. 135⁷ aut⁸ murmur tenerū sublidit uoce minuta | —

f. 139 despuite exsurgens quo xp̃s puocat ite. | Finit apo-
theoses. Incipit amarte|genia Lib̃ II. de origine peccatorū⁹ |
Fratres efebi fossor & pastor duo | —

f. 142^b Obtegit & uirides adlābunt ora ceraste¹⁰ | *drei*
Zeilen leer; *m. rec.* desiderantur versus 135 — 583 || f. 143 prae-
sumere¹¹ uel si | de phisicis exempli aliquid sic uipa ut
aiunt | —

f. 146^b lapsa colūbarū nubes descendat in aruum;¹² ||
f. 147 Ruris frugiferi laqueos ubi cal|lidus auceps | —

f. 152^b glorificet¹³ me poena leuis cle|menter adurat |
Explicit. lib. secun|dus¹⁴ amartigeniae | incipit lib. terti|us.
psychoma|chia¹⁵ senex fidelis prima credendi uia || f. 153
Abram beati seminis serus pater | —

f. 155 herede digno patris inpleuit¹⁶ | domum | xp̃e gra-
ues hominum semper | miserate labores¹⁷ | —

f. 178^b nascitur hinc inopina mali¹⁸ | lacrimabilis astu ||
f. 179¹⁹ tempestas²⁰ placide turbatrix inuida pacis | —

f. 182^b luctantisque animę uoluisti ** agnoscere casus²¹ ||
f. 183 Nouimus ancipites nebulo|so in pectore sensus | —

f. 183^b aeternum solio diues sapi|entia regnet | Exp. pys-
choma|cia. liber. III. | feliciter. || f. 184 Inē (*m. s. XV add.*

¹ Peristeph. 9 l. c. 432 — ² Cornelius — ³ Apotheosis LIX 915 — ⁴ Schluss
der praefatio — ⁵ loquar — ⁶ Dieser und der folgende Vers miniirt —
⁷ f. 135 — 146 Ergänzung — ⁸ Apoth. 848 — ⁹ Incipit liber Hamartigenia
l. c. 1007 — ¹⁰ Hamart. 135 — ¹¹ 581 — ¹² 805 — ¹³ glorificent —
¹⁴ Ausradirt und in primus verbessert — ¹⁵ Psychomachia LX 11 — ¹⁶ im-
plebit — ¹⁷ xp̃e etc. miniirt — ¹⁸ mali von derselben Hand des zehnten
Jahrhunderts, welche die Ergänzungen vorgenommen hat, in ras. corrigirt
— ¹⁹ f. 179 — 182 Ergänzung — ²⁰ Psychom. 668 — ²¹ Psychom. 892

prudētiī. eximii ūsificatoris) contra orationem sym|maci¹ lib̃ I. |
Paulus² preco* dei qui fera | gentium | —

f. 186^b arsurum mediis inferat ignib. || f. 187 Credebam
uitiis aegram genti|libus ārbem | —

f. 202 ne tractum sine fine ferat | fastidia carmen | Finit
contra symmachum | lib̃ .I. iñp̃ eiusdem sec̃d̃ || f. 202^b Simon
quem uocitant petrū | summus discipulus dī | —

f. 203^b insistam fluetantibus sic | Finit (*m. s. X add. p̃fatio*)
inc. Lib̃ .II. | hactenus et ueterum cuna|bula prima deorum | —

f. 206^b ecquis³ erit qui mille meos (*m. m. m. post. in
ras.*) | reprehenderit annos *m. post. unter der Zeile* || f. 207⁴
Uno⁵ omnes sub sole siti uegetamur *corr. m. rec. eodem.* | —

f. 214^b Mercurius seruare suas de clade palestras⁶ ||

SEDULIUS.

R. 57. Sup. membr. 8. foliorum 23. sec. VII.⁷

f. 1⁸ Liber sc̃ti 142 columani sic de bobio | Conspecit⁹
et ferre¹⁰ | iuuenem. gelidūq: cadauer | plureb; exsequiis. et
in|ani funere passum. | —

f. 7^b Frondibus arboreis laudē | caelestib; ymnis. | obuia
turba dedit. dñō. nisi | cū patre xp̃o. | qui regit etherium.
prin|ceps in principe regnum. | Expl. liber .III.¹¹ | Inc̃p. liber
.III.¹² | noui testamenti. | Has inter uirtutes | opis.¹³ iam pro-
xima | paschae || —

f. 23^b Facta redemptoris nec | totus cingere mundus | suffi-
ceret densis¹⁴ per tan|ta uolumina libros. | Expl. operis sedulii |
sacri librorum. | noui. et | ueteris testamenti | libri quinq. feli-
citer ||

¹ contra Symmachum — ² l. c. 111 — ³ Et quis — ⁴ f. 207 — 214 Ergän-
zung — ⁵ Contra Symmachum 2, 85 — ⁶ 519 l. c. 219 — ⁷ Palim-
psest Ciceronischer Reden. Der Codex stark beschnitten: mehrmals fehlen
zwei Verse am Ende des Blattes. — Vgl. über diese Handschrift Peyron
l. c. 216 ff. — ⁸ Sechs Quaternionen fehlen — ⁹ Sedulii carm. pasch.
iv 128 XIX 684 — ¹⁰ conspicit efferri — ¹¹ quartus — ¹² quintus — ¹³ vir-
tutis opes — ¹⁴ densos

TERTULLIANUS *de oratione.*G. 58. Sup. membr. 8. foliorum 73. sec. X—XI.¹

f. 1^b uirtutibus excusare — strabis intendisse || f. 2 inter innumeras — tot diademata² ||

f. 3 Liber scti 82 columbani de bobio | Regule diffinitio- num. beati papae gregorii maioris | 1 Qd ñ sit nouũ in eligendo eþo —

f. 3^b xxxi Opus exerptũ ex historia ecclesiastica gentis anglorũ. uenerabilis bede prbri. | Interrogationes beati augustini epĩ cantuariorũ ecclẽ. & responsiones beati | pp gẽ ad consulta eiusdem antistitis. lib suprascripto. tit. xxvii. | Gregorius clero et nobilibus ciuium neapolim 1 | Nec nouũ nec reprehensi- bile ẽ —

f. 14^b (xxx) captius delectatione quã por|tat inuitus. Fi- nit. Incip epla zosimi epĩ ad prbos rauennae dirct | Zosimus cõmonitorium prsbiteris & diaconibus qui rauennẽ s ex relatione frĩs nrĩ | archidami — honorio xii. | & Theodosio. vii. augustis. consẽ. || f. 15 *Über der Seite m. rec.* Ad episcopos et clerũ pertinentia | 1 De ordine eþorum libro legũ nouellarũ primo constitutione septima. tit cccxxviii. | —

f. 16 lxxxvi De diuortiis bona grã faciendis. lib nouel. i. tit. cccxxiii. | Haec constitutio In primo capite de consecratione. DE ORDINE EþORũ | —

f. 26 Nam cæris ego dico *** non dñs. | Incip epla sci aug. ad auxiliũ epm. pro causa iniustae excommunicationis. | Domino dilectissimo & uenerabili frĩ & consacerdoti auxilio. augustinus in dño | sal. Vir spectabilis — f. 27 nrĩs quẽ ñ agit perperam. | *Excerpte aus andern Schriften Augustins, aus Chry- sostomus und Hieronymus*

¹ Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 180 ff. — ² f. 1^b und 2 sec. vii—viii enthalten die von Angelo Mai (Q. Aur. Symmachi octo orat. ined. Mediol. 1815 p. 58 sq.) herausgegebenen Fragmente Cassiodorischer (?) Pane- gyrici. Andere Fragmente derselben Handschrift in Turin. Leider war f. 1 an den Deckel angeklebt, f. 2^b aber ist fast ganz ausradirt worden, um den Index der vorliegenden Handschrift aufzunehmen: In hoc uoluĩe u. s. u.

f. 27^b (in deuteronomio) eo qđ diligeret te. Rabbani magonciacensis archiep̃i. | Cap. 1 De fide catholica — xxxi De modo dandę poenitentię || f. 28 Ep̃la rabani archiep̃i pro synodo sua ad dom̃ hludouuicũ im̃rm | Domino serenissimo & xristianissimo regi hludouuico — sine fine mansura. Dignissime reuerentię urę —

f. 29 p̃tegat in sempiternũ. De fide catholica .1 | Initiũ actionis urę de fide eẽ decreuim'. —

f. 32 (xxx) tẽporib. regni ur̃i usq. in finẽ seru&ur. Fiñ. ||

f. 32^b Incipiunt quaedã cap̃ moderna. De fa'sis testib. | Falsus testis put crimen est —

f. 38^b aut corporali subdendũ supplitio. || f. 39 *m. al. sed aequali* debitorib. suis scđm dominicã orationẽ — laude et | gl̃a dñi nr̃i ihu xp̃i am̃. Incip̃. de consuetudine triduani ieiunii. | Triduanis — puo|cauerunt. De diuersorũ temporum ieiuniis. | Pr̃ter haec aut legitima tẽpora — tẽptaũta uincunt. | De modis poenitentiae inquisitio | Sciendũ uero ẽ —

f. 39^b hoc sunt sol̃ lxiii. | De potente quomodo se rediũ | De criminalib. culpis. —

f. 40 requiescere uidet̃. Inquisitio sc̃i hieronimi p̃bri. | Duodecim triduanas — ad dñm dabit illi dñs. | Incipit liber poenitentialis. | Pastoralis sollicitudine ac deuota fratrũ postulatione c̃strict' ad cõponenda spi|ritaliũ —

f. 44 in pane et aqua. Finit lib̃ poenitentialis. | In nomine dñi. Incipit excar̃sum de poenitentia bedae pr̃bri. | De remediis peccatorũ paucissima —

f. 46 Sacerdos si nec legens iii. dies. Finit | Excar̃sum de canonibus catholicorũ patrũ l poeniten|tiae ad remediũ animarũ dom̃ elberchti archiep̃i. eburacis. | Institutio illa quę fiebat in dieb. patrũ nr̃orũ rectas uias nunquã deseru|it —

f. 50 Si cuius uxor fornicata | fuerit lic& dimittere eã. & aliam accipere. | Incipit lib̃ beati aug̃ siue ut alii uolunt gemnadii pr̃bri | massiliensis. l certe diffinitio dogmatũ aeclesiasticor̃ | niceni concilii in regulis lvi. ad edificationẽ catholice fidei | de trinitate quia non est confusa in una persona¹ | 1

¹ Gennadii Massiliensis liber de ecclesiasticis dogmatibus LVIII 979: *in mg. m. al. sed aequali* Caute lege qđ & si dñ ecclesiasticorũ dogmatũ | in quib.dã dubius uidet̃.

Credimus unum dñm eē¹ patrē & filiū & sp̃m sc̃m. Patrē eo qđ habeat filiū² | —
 f. 54^b LVI³ Quomodo in homine imago dī | quomodo similitudo credat⁴ | Propter nouellos legis doctores⁵ qui ideo | animā adi maginē dī tantū⁶ creatā dicunt ut qđ dñs incorporeus recte || f. 55 credit⁷ &iā anima incorporea⁷ eē credat² libere confitem² imaginē in ēnit²ate similitudinē in morib. inueniri. Explē. Scđm aliquos attamen | iuxta diuinę scripturę relationē integrū hominē qui ex anima c̃stat | — & feminā crea|uit eos. Explicit expositio fidei catholicae. | Inē. tertulliani diuersarū rerū necessariarum⁸. | I Posse nos sup adicere. | — XXI De ui & affectu orationis. | Anacephalesis | Compendiis pauculorū uerborū qđ attinguntur | — quę filius docuit. Posse nos super adicere. || f. 55^b I | Qm̃ tam dñs p̃spector humanarū necessitatū. seorsū post traditā orandi di|sciplinā —
 f. 58^b (XXII sic) Quid ergo amplius de officio orationis. | &iā ipse dñs orauit. Cui sit honor & uirtus in sēcula sēculorum. | Incipit synodus ep̃ha | Prima ducentorū ep̃oz habita aduersus nestoriū | constantinopolitanum ep̃m qui pu|rū —
 f. 62 uinculum indissolubile maneat sacerdotibus. Explicit synodus ephesēnae. | Incipit synodus grangrensis | *der Rest der Seite leer; ebenso f. 62^b || f. 63 m. rec.* Synodus Romana an. 863. sub Nicolao I. | I De metensi synodo a teutgaudo treuirenensis. & gunthario | agripinae coloniae archiep̃is collecta penitus abolenda. | Synodus quae nup̃ id est sub piūssimo imp̃re hluouico — pari subiaceant excōmunicatione | constricti. Quia dñs ih̃s xp̃s. carne tantū modo passus est. | I Ueracit̃ quidē credendū ē. — (VI) inuiolabili p̃mulgatione statuimus. | Explicat concilium beatissimi nicolai papae. | Quod ur̃a dō digna paternitas ac in xp̃o diligenda fraternitas in unū | —
 f. 71^b hec sc̃i patres confirmant. ||
 f. 72 73 saec. VI — VII⁹
 f. 72 secundum¹⁰ linguas suas fit ista rec̃a|tulatio etiam obscurius. sicut in euan|gelio —

¹ esse deum — ² filium habeat — ³ LXXXVIII — ⁴ Ueberschrift fehlt —

⁵ latores — ⁶ tantum ad imaginem dei — ⁷ incorporea anima — ⁸ Muratori anecd. III 1 ff. — ⁹ Die Ränder der Blätter beschädigt. Fragment von Aug. de doctrina christiana, von mir verglichen — ¹⁰ 3, 36 XXXIV 87

f. 73^b se|quenti uolumine quae dñs donauerit |icam ¹ |
 Exp̃ Liber III de doctrina | xp̃iana inẽ liber III | dõ gratias |
 |ib̃ I de rebus continentib. fidem |
 |b̃ II de rebus et signis |
 |ib̃ III de signis et uerbis |
 |ib̃ IIII de omnibus que intelleguntur proferendis ||

Ein anderes Fragment (zwei Blätter) eines alten Codex (saec. VII) derselben Schrift findet sich in M. 77. Sup. (membr. 4. fol. 97. saec. XII: Anastasii vitae Rom. pontif.), f. 1 und 97. Da diese Blätter zum Einband verwandt worden, so hat die Schrift sehr stark gelitten, namentlich auf f. 97. 97^b. Auf fol. 1 lässt sich mehr lesen; f. 1^b ist die alte Schrift zum Theil ausradirt, um die Inhaltsangabe der Anastasiushandschrift aufzunehmen. Peyron l. c. p. 173 erwähnt diese Fragmente: er gibt den Anfang von f. 1^b an: quae tamen plena sunt omnia pestifere caritatis (Aug. doctr. christ. 2, 37 XXXIV 53); f. 1 (zu Peyrons Zeit vielleicht noch am Deckel befestigt) beginnt: endum est quae uel ad cultum ido|lorum uel ad creaturam eiusquae 2, 36 l. c.

VICTORIUS AQUITANUS.

H. 150. Inf. membr. 8. 2. col. foliorum 160. sec. IX—X.

f. 1 Iste liber est monachor̃ — s̃b nũo .53. | Incipit² prologus |
 sc̃i cyrilli alexandrini ep̃i de rati|one paschae | Sc̃m paschae
 mysterium | eiusquae clara solem|nitas sicut est a salua|tore
 nostro apostolis | tradita obseru&ur³. —

f. 4^b sicque traditur | per maiorum traditionẽ | bissextus. |
 Explicit. prologus | sc̃i cyrilli. alexandri|ni. ep̃i. || f. 5 In no-
 mine dñi nr̃i ih̃u | xp̃i incipiunt capi|tula de compotum | I De
 comp̃. grecorũ. uel latinoř | —

f. 6 CLVI. It̃ de cyclo. xviii^{le} paschl | Expliciunt capitula |
 libri compotum | Si uis scire omniq; ⁴ datarũ | quota fr̃ te ⁵ eue-
 nerit — vii feř erit; | Si uis scire omniq; ⁶ die datarũ quo|ta
 luna te euerit ⁷ —

¹ disseramus — ² Herausgegeben von Muratori anecd. III 111 ff. 'Liber de computo'. Peyron hat diese Handschrift vergeblich gesucht; vgl. l. c. 168 f.

— ³ observatur — ⁴ omni die — ⁵ om. — ⁶ omni — ⁷ fuerit

f. 6^b sedecim duo⁷ adicies *etc.* || f. 7 Incipit computatio | grecorum uel lati⁸norum qual⁹it¹⁰ calcu¹¹lare de¹²b omnib; an¹³n | Ian¹⁴r ag¹⁵t & decem¹⁶b iii. no¹⁷n | *u. s. w.*

f. 101¹ Incipiunt in x²p³i nomi⁴n | argumenta. grecorum | de cyclis paschalibus egyptior⁵u inuestigata soler⁶sia qu⁷e diunisius urbis ro⁸m⁹ sc¹⁰issimus abbas utriusq. || f. 101^b lingue graece uidelic¹¹& & lati¹²n | eligante sciencie p¹³dictus co¹⁴posuit & conscrip¹⁵ de numero | annor¹⁶u ab incarnatione x¹⁷p¹⁸i | Si nosse uis quotus annus e¹⁹ | —

item alia ad annus d²⁰ni
ad indictione
ad circulum xviii^{le}
ad aepactae lune
item alia
ad cyclum lune
ad concurrentes
ad bisextum
Item de bisexto
de luna xiiii^a paschale
ad annus d²¹ni. inuenie²²n.
an²³n ab initio mundi
ad indictione

f. 103^b clv de partes

f. 105^b clvi de ciclo paschal. | Pascale² ciclum ippolitus *etc.* de temporibus³ | i de cronica uocabulo | — xii de seculis & atib; —

f. 114 de astronomiae. no⁴mine. | Zeile *ausradirt* || f. 114^b ii de inuentorib; astronomie | — xlviii de nominib; stellaru quib; | ex causis nomina acciperunt. | —

f. 122^b & in supna con⁵templationem conlo⁶car⁷. || f. 123 In nomine d⁸ni d⁹i nr¹⁰i | ihu x¹¹p¹²i inc¹³pt prolo¹⁴gus cicli | Dilectis¹⁵simo¹⁶ & honorabili. | fratri uicturio hilarus e¹⁷ps. | urbis romae cu¹⁸ pler¹⁹aq; de ra²⁰tione paschali — directionis tramite diri²¹gamur. | Incip²² prologus ad eo²³dem de ratione pasch²⁴ | Domino⁶ uere sco²⁵

¹ Unmittelbar vorher gehen die von Muratori l. c. 204 erwahnten cycli decem-novenaes. Den Inhalt von f. 101—130 hat Muratori so gut wie nicht angegeben — ² Isid. orig. 6, 17 — ³ l. c. 5, 28 sqq. — ⁴ l. c. 3, 24 sqq. — ⁵ Victor. Aq. ed. Bucher. (de doctrina temporum) p. 1 — ⁶ l. c. p. 2

& in xp̃o | uenerabili pape hilaro | uictorius Utinam precep|tis
tuis scaē papa hilare tā | effectū —

f. 127^b obseruatū | est repe'rere non posse | Explicit pro-
logus. sc̃i | uicturi a pape hilaro de | ratione paschale | ciclus
a passione dñi p | annos dxxxxii. | A mundi principio usq; ad |
diluuiū sunt anni .ii.ccxlii | — Restant de sexto miliario |
anni .cxxvi. || *halbe Columne leer* || f. 128 añ. i duob. geminis
consl k̃l Iañ. die. v. Luñ xviii | pascha v k̃l apl Luñ xvi | ii
uicinio & longino k̃l iañ. die sab̃b Lũ xxx | pascha xv k̃l m̃ai
Lũ xvi. | —

f. 130 cxxxi. mamertino & ruffo. k̃l iañ d̃ dom̃ L xxviii p̃s
xvi k̃l m̃ l xviii. ¹ || f. 130^b Incipit tractatus sc̃i ad|thanasi ep̃i

¹ Der Seltenheit der Victoriushandschriften wegen setze ich die Consular-
fasten, wie sie der Ambrosianus bietet, hieher: duob; geminis. uicinio &
longino. sulpio & silla. prisco & uetellio. gallo & nonniano. gallieno & plau-
cian. proculo & nigrino. iuliano & asprinate. publicula & nerua. cesare &
iuliano. caesare & saturnino. saturnino & uedusto. theberio & gallo. crispino
& tauro. uicinio & cornelio. asiatico & lisano. thephero & uetellio. uitellio
& publicola. uarano & gallo. uetere & neruiliano. claudio & orfito. siluano &
siluio. tiberio & antonino. silano & ohone. silano & antonino. marcellino &
auioli. nerone i & ueterei. neroñ iii. & pysone. neroñ iii & mesala. neroñ
v & cornelio. pio & corpiliano. agrino & gallo. crasso & basso. siluano &
paulino. celsino & puleio. capitone (c ex p) & ruffo. italico & turpiliano.
siluano & othone. uespacian & tito. uespano .iii & nerua. uespatiano .iii & tito.
uespatiano v & tito .iii. uespaciano vi & tito v. uespaciano vii & tito vi.
commodo & ruffo. uespasiano viii & tito vii. uespaciañ viii & tito viii. siluano
& uero. domiciano & ruffo. domiciano & misaliañ. domiciano ii & ruffo ii.
domiciano iii & sapino. domiciano .iii & rufo .iii. domiciañ v & dolabella.
domiciañ vi & rufo .iii. flauio & traiano. domiciano vii & nerua. traiano ii
& gabrioñ. domiciañ viii & sarnino. siluano & prisco. asprinate & clemen.
domiciano viii & clente. nerua ii & rufo v. flauio & uetere. sauino & anto-
nino. nerua .iii & traian .iii. senicione & palma. traiano .iii & frontoñ. tra-
iano v & orfito. senitione ii & sura. traiano vi & maximo. senitione 3 iii
& sura ii. urbano et marcello. candido & quadrato. conmodo & cercale. seni-
tione .iii & esura. gallo & bradua. afrecano & crispino. crispino ii. & buleno.
physone & rustico. traiano vii & africano. celso & crispino. asta & physone.
mesala & pedone. emelio & uetere. nigro & aproniano. claro & alexandro.
adriano & salinatore. adriano ii. & rustico. seruilio & fuluio. uiro & augure.
auiola & pansa. paterno & torquatur. gabrione & apriliano. atico & quinio.
antonino & ambiguo. gallegano & ticiano. torquato & libone. celso & mar-
cellino. ponciano & ruffo. augurino & sirigiano. tiperio & silano. sergiano
ii & uero. pompeiano. ii & atiliano. pompeiano & comodo. celio & albino.
cameriano & nigro. antonino & presete. antonino .ii. & presente ii. seuerio
(Reifferscheid.) ii.

alexandrinⁱ | de ratione pasche. | Mensis hic uobis initium |
mensuū primus erit uobis in | mensibus anni —

f. 133^b qui nos | uocauit per xpm etc. seculo|rum. amen.
Explicit | feliciter. | Incipit ciclus annorū | octoginta et quatuor |
qui computatur die | Kalendarum ianuari|arum | Fosto sic & gallo
consules — & iohanne hunc consulis. sic || f. 134 añ i. die. solis
luñ xxi pasç. v. id̃ aṗ Luñ xxi | —

f. 135 iterum ad caput re|uertitur. explicit. || f. 135^b Nul^{is}
sane pe'moueat eo quod | — in unum conuenientes cele|bremus;
Explicit tra|ctatus de ratione pas|chae hoc ẽ de duodeci|mo k̃
apl. | In commentariis uictorinⁱ. | —

f. 136 con|ceptum quo et resurrexit | amen | dies. domi-
nica | — dies. septima. | Domino¹ et filio sisebu|to. esidorus. |
Dum te praestante ingenio fe|cundiaque —

f. 136^b dictorum. fidẽ efficiat. | Incipit capitulatio. | i de
dieb: — XLVI. De monte &hna. || f. 137 i De diebus | Dies est
solis orientis praesentia | —

f. 159^b (XLVI) finẽ | numquam. est habitatu|rus.² || f. 160
Incipit uersus | annus solis continẽur | iiii^{or} temporibus aẽ
dein|de adimplẽur —

f. 160^b bisque trinis supra missis ||

VIGILIUS TAPSENSIS *de trinitate.*

O. 210. Sup. membr. 4. fol. 1—45. sec. VII, fol. 46—53. sec. VIII.³

Liber s̃cti 20. columbani de bobio | Incipit consultatio
aureli augustini ad hieronimū | praesb. de origine animae |

& siluano. rufino & torquato. torqua ii & herode. aauiola & maximo. anto-
nino iii & aurilio. grato & seleoco. Aantonino iiii & aurelio. largo & mesa-
liano. orfito & prisco. torquato iii & iubiliano. gaione & uetere. (Gordiano
et Maximo — Severo et Herenniano om.) orfito & maximo. seuero ii. &
pompeiano. gallo & flacco. physone & iuliano. pollione & apro. commodo &
quintillo. orfito & ruffo. commodo ii & uero ii. presente & gordiano. com-
modo iii & pirro. mamertino & ruffo. Hier schliesst in der Handschrift das
Consulenverzeichniss. — Vgl. Th. Mommsen, Chronik des Cassiodorus
Senator, Abh. der Sächs. Ges. d. W. VIII 660 ff. und die Beschreibung
des Cod. Leid. Scal. 28 von Iaffé bei Mommsen l. c. 677 ff.

¹ Isidorus de natura rerum — ² habiturus — Cap. 44 und 48 fehlen. Vgl. Isi-
dorus de natura rerum ed. Becker prolegg. xxvi — ³ Vgl. über diese
Handschrift Muratori anecd. ii 112 ff.

Zeile leer | dñn¹ qui nos uocauit in suum regnum et gloriam
et | rogaui et rogo. ut hoc quod ad te scribo san^cte frater | —

f. 12 in su^{is} sacramentis commendauit. possit (*it in e corr.*)
liberari. | Explicit epistula agustini ad hieronimū. | In^c eiusdem
hieronimi ad agustinum | Dño² uere s^co et omni mihi affectione
uenerabili | papae agustino hieronimus in x^po salutē. | Uirum
honorabilem fratrem meum. filium dignatio^{nis} tuae —

f. 13 praesbiterum firmum dirige:³ Incolumem te & me-
morem mei. x^ps⁴ custodiat. dñe uere sancte.⁵ | Inc^p. libelli
septe *sic* s^ci athanasi e^pi. orientalis | de unitate deitatis | Tu⁶
unus d^s pater & filius & s^ps s^cs.⁷ qui unitatē (*corr. m. post.*)
deita^{tem}⁸ nobis declarasti. —

f. 18^b plenitudi^{nis} patris & fili & s^ps s^ci⁹ fecissae me-
mini.¹⁰ | Explicit libellus primus de unitate deitate | trinitatis
in^c de propriis personis et¹¹ unito | nomine diuinitatis¹² | Nunc¹³
per singula nomina personarum ut nomen dei^{tatis} mihi exponas
apostolum¹⁴ audi filius in nomine | —

f. 20^b patrem talem & tantum | dicas & filium & s^pm s^cm.
amen.¹⁵ expl. libellus secund^{us}. | de propriis personis & unito
nomine diuinitatis. | In^c. libellus tertius aduersus nouellam
heresem | Potentini et Mascelionis de adsumptione hominis¹⁶ |
Vnam aequalitatem confiteris esse fili¹⁷ cum patre cum ipse | —

f. 27 Ideo omnis potestas dō¹⁸ adscribenda & omnis infir-
mitas¹⁹ homini est inputanda | Explicit libellus tertius | In^c.
libellus ⁱⁱⁱⁱ de singulis nominib. aduer^{sus} nouellas crescens *sic*
potentini²⁰ | Hinc²¹ iam de singulis nominib. aequae²² personis
identi^{dem} refers²³ mihi non²⁴ tibi sufficere debuerat unum
pro | multis —

¹ XXII 1124 — Deum — ² l. c. 1161 — ³ direxi, quae si ad te venerint,
ei dirigere non graveris — ⁴ mei memorem Christus dominus — ⁵ et bea-
tissime papa *add.* — ⁶ LXII 237 (Vigilii Tapsensis de trinitate libri duo-
decim, quos edidit sub nomine Athanasii) — Interrogatio. Tu — ⁷ unigenitus
deus filius, deus spiritus sanctus — ⁸ unam deitatem — ⁹ sancti Spiritus
— ¹⁰ me memini — ¹¹ et de — ¹² trinitatis — ¹³ Haereticus. Nunc —
¹⁴ postulo. Athanasius. Audi si — ¹⁵ patrem, sic profitearis esse filium et
spiritum sanctum — ¹⁶ de assumptione hominis contra Marcellinum haere-
ticum — ¹⁷ Haereticus. Quemadmodum in una deitate eademque unam
aequalitatem confiteris filii esse — ¹⁸ est *add.* — ¹⁹ passionis *add.* —
²⁰ novellam haeresim cuiusdam Potentini Urbici — ²¹ Haereticus. Hic —
²² atque — ²³ refer — ²⁴ Athanasius. Non

f. 30 nomina singula tantum in¹ personis perfectae | distinguuntur. | Explt li^bellus III de singulis nominibus | Incp. quintus de una² et sempiterna substantia | trinitatis | hic contradicentis persona est ariom|nitarum cur³ conexus⁴ —

f. 32^b & sempiternitas | fili patris⁵ eius est quia ipse cum ante cuncta.⁶ || f. 33 quod⁷ xp̃s est faciens dñm uerum anathema sit homo enī | per adoptione & sanctificationem — grandines non dī nutu fieri uel moueri anathema sit. || f. 33^b Inē doctrina iniqui et perfidi manichei | Zeile *ausradirt* | In qua⁸ doctrina decip& animas infirmorum und&u xp̃ia|ne catholicae quisquis es lege & caue ne seducaris uerbis | —

f. 38 silentio igitur facto | plurimum adgressus est modo. | Explt. | Incpt. epistula. sc̃i. archilai episcopi ca|tholici contra manicheum | Archilaus diodoro praesbytero filio honorabili salutē | acceptis litteris tuis ualde gauisus sum dilectissimae | —

f. 45 quib. tibi uidentur quaestiones habeantur | ex his dictis discesserunt | Explicit lege cum pace || f. 46 *über der Zeile m. s. XIV—XV* ep̃la sc̃ti gelasii pape | gelasius⁹ uniuersis episcopis per utramq. pice|ni prouinciam constitutis¹⁰ barbaricis¹¹ hactenus doleuamus incursibus. maxime uicinas urbi | —

f. 53^b nec accessum prorsus | ecclesiae uel usquam participationem catholice communionis inueniat qui hereticorū¹² ||

Die Schrift des Vigilus erscheint hier in einer von der bekannten sehr verschiedenen Recension: in dieser umfasst sie zwölf Bücher, während die hier vorliegende dem Titel zufolge auf sieben Bücher sich beschränkte.

VITAE PATRUM.

F. 84. Sup. membr. 4. foliorum 153. sec. VIII.

f. 1^b m. s. XV In hoc uolumīe ifras̃pta cōtinēt. vz. | Vita patrum siue adhortationes ð. octo principalia uicia | Sententie patrum | Castigatio sc̃ti lupi ad clericū monēdū ||

¹ perfecte ostenduntur et deitatis usiae indicium uniter per haec ipsa indicatur — ² unita — ³ Haereticus. Cur — ⁴ confessus — ⁵ pater — ⁶ l. c. 272 c — ⁷ Herausgegeben von Muratori l. c. 112. Vorher fehlt ein Quaternio und ausserdem noch vielleicht drei Blätter — ⁸ Herausgegeben mit der folgenden epistula nach dieser Handschrift von H. Valesius in der Ausgabe des Socrates und Sozomenus Paris. 1668 am Schluss der annotationes p. 197 ff. — ⁹ episcopus *add.* — ¹⁰ per Picenum in domino salutem — ¹¹ LIX 35 — ¹² l. c. 40 d

f. 2 Liber sc̃ti 149 columbani de bobio | In xp̃i nom̃ | incipiunt | adortacioñ | patrũ ad profectũ monachorũ | Interrogauit ¹ quidam *** ² | antonium dicens, || f. 2^b quid custodiens placebo dñ ³. | et respondens senis (senes *corr.*) ⁴ dixit; | quae mando tibi custodi. q̃ocũq̃ | uadis dñ semper habe prae | oculis tuis: et in his quae | agis addi *corr.* tibi ⁵ testificationẽ | scripturarum sc̃arum. ⁶ | et in quocumq̃ loco sederis. | non *cito mouearis. haec tria | custodiet (et *in* es) ⁷ saluus eris, | Interrogauit abbas pambo abbatẽ | antonium —

f. 40 Dixit senis. *corr.* humana prudentia | omnem uigorem interioris | hominis ampotat *corr.* et relinquit | eum aridum. ⁸ | Inc̃pt de eo quod non oportet | at iudecare *corr.* quemquam. | Contigit ⁹ alequando *corr.* fratri in congregationẽ ¹⁰ abbatis heliae | —

f. 43^b qui solus bonus est gratias re|ferentes, | Inc̃p. de disericione | Dixit abbas antonius quia sunt | quidam conterentes corpo|ra sua in abstenencia (te *in* ti) —

f. 76 in mortem | et requiem percipit (ce *corr.*) aeternã. ¹¹ amen. | Inc̃p̃ capitulum ut sine | intermissione et sub|briae dibiat orare | dicibant ¹² *corr.* de abbate arsenio | quia uespere sabbati luciscenti (te *corr.*) domi|nica relinquit *corr.* post ** ¹³ solem et extendibat *corr.* —

f. 80 hoc cum dixisset *corr.* facta orationem ¹⁴ dimisirunt *corr.* nos. | Incipit quod oporteat hospitalẽ | esse et misericordem in helaritatẽ. *corr.* | Perrixirunt alequando *corr.* quidam pa|trũ ad abbatẽ iosiph *corr.* in Panifo (i *in* e *corr.* m. rec.) ut | —

f. 86^b fidem et uirtutẽ ¹⁵ glorificauit dñ | Incipit de oboediencia | Beate memoriae abbas arsenius | dixit aliquando abbati alexandro, | quando perexpendas ¹⁶ palmolas | —

f. 96^b Ex hanc ¹⁷ enim ablactati sunt | et pro ¹⁸ hanc ad perfeccionem | uenerunt. | Incipit de humilitate | Abbas antonius deficiens | in considerationem pro ¹⁹ || f. 97 facire ²⁰ *corr.* propter humilitatem | —

¹ De vitis patrum lib. v. Verba seniorum LXXIII 850. Die Eintheilung in libelli kennt die Handschrift nicht — ² abbatem — ³ deo — ⁴ senex —

⁵ adhibe — ⁶ sanctarum scripturarum — ⁷ custodi et — ⁸ ? — ⁹ l. c. 909

¹⁰ congregatione — ¹¹ ? — ¹² l. c. 941 — ¹³ se — ¹⁴ oratione — ¹⁵ uirtutem senis — ¹⁶ perexpenderis — ¹⁷ hac — ¹⁸ per — ¹⁹ consideratione profunditatis — ²⁰ Vorher Blätter ausgefallen

f. 110^b destruit (destruet *corr.*) omnem uirtutem nos|tram |
Incipit de paciencia. || f. 111 Dicibant *corr.* fratris de abbate
gelasio | quia habuirit *corr.* cudicem *corr.* in mem|branis ualentem
soledus (solidos *corr.*) decim *corr.* | et octo —

f. 139^b accipiens corpus|colum *corr.* eius tradedi *corr.* sepul-
ture¹ | Incipiunt. septē. capitola | uerorum (uirorum *corr.*)² quae
misit abbas | moisis (moises *corr.*) abbati permenio³ et | qui
custodierit ea liberabi|tur a poena.⁴ | Dixit seni* (senex *corr.*)
moisis *corr.* quia dibet *corr.* | homo quasi mortuus esse so|cio —

f. 149 Igitur pater eius uinit (uenit *corr.*) se|cundum con-
suetudinem et acci|piens filius ipsius bipinnem ab | ipso percussit
eum et occidit | et continuo adhegit⁵ ei sp̃s mali|gnus et offoga-
bat⁶ eum. | in nomine dñi contoli *corr.* ut putauī. | Expliciunt
sermonis *corr.* patrū | interpretaeti de greco in latino | a diacono
pelagio s̃cae aeclesie | romanae et iohannae subdiaco|num mo-
nachis a s̃co petro bo|noso et negellioni (ni in ne).⁷ || f. 149^b
Incipiunt sentencie | patrum | Inquisitus⁸ senes cuius modi di|bi-
ret *corr.* esse monachus resp̃. se *corr.* | quantum ad me est solus
ad | solum. Item inquisitus senes | a quodam quor (quor *corr.*)
in heremo ambolans *corr.* formidarit (et *corr.*). —

f. 151^b odio habire *corr.* peccata diligire uir|tutem et depre-
care dñō (in dñm) sēper. || f. 152 cui est honor gloria et inpe-
rium | in saecula saeculorum amen. | Incipit. oratio. | Dñē⁹ ih̃s xp̃i
corr. quia omnia in tua per|manent uoluntate illum indulge | quod
feci et hoc presta ut ego pec|catur *corr.* amplius peccatū — te
sēper in mente habire *corr.* merear. || f. 152^b Incipit oratio in uia |
D̃s¹⁰ qui ductor es omnium s̃cor̃ | et diriges itera *corr.* iustorū.
dirige | angelum tuū bonum huius famulo tuo nomen. scopilione.
quem | per omnia spacia. itineris — perducant ad consorcium
xp̃i. || f. 153 Incip̃. castigatio s̃ci lupi ad clericū monendum | Au-
dite¹¹ de puero ecclesiae deuota|tum quia tiro d̃i esse coepisti |
omnimodis insiste ut dō pos|sis ex fide seruire quia miliciae | —

f. 153^b scio te nubilem *corr.* natum sed nubilior *corr.* ||
f. 154 eris si haec omnia obtinere (ti *corr.*) | potueris. | Expli-
ciunt. testimo|nia de id. quod libel|lus. iste. continetur. ||

1 ? — 2 verborum — 3 Poemenio — 4 de vitis patrum lib. vi verba senio-
rum libellus quartus l. c. 1014 — 5 adhaesit — 6 offocabat — 7 Diese
Subscription ist soviel ich weiss unbekannt — 8 ? — 9 ? — 10 ? — 11 ?

— 1. 89. Sup. membr. 8. fol. 1—4. sec. XV., fol. 5—146^b. sec. XI., fol. 146^b—172. sec. XII.¹

Vorsetzblatt, auf der Rückseite Scē columba tibi scotto
tuus incola dungal | Tradidit hunc librum quo fratrū corda
beent² | Quī legis ergo dñs pr̃ium sit muneris ora ||

f. 1 Prologus sc̃ti hieronimi presbyteri in uita patrum. |
Benedictus² deus qui uult omnes homines saluos | fieri —

f. 2^b patientiē palmā³ requirant. | Explicit prologus inci-
piunt capitula. | De sancto Iohanne heremita. — De Nitriē
loco. || f. 3 Incipiunt capitula secundi libri. | De sc̃o Ysidoro
presbitero. — De quodā lectore cui crimen inpingebatur. | In-
cipiunt capitula de octo principalibus | uitiiis. De castrimargia.
id est gula — De superbia. ||

f. 4^b In hoc uolumīe ifras̃pta cōtinēt. vz. | Vita sc̃toꝝ
patruz. īcipiēs a sc̃to Ioh'e hēmita. | Tabula caploꝝ ī p̃ncipio |
Adhortationes patrū cōtra octo p̃ncipalia uicia. | Vita Theophili
uicedñi | Visio cui'daz ante ei' decessuz. Quedaz alia ī fine
incōpleta || f. 5 Liber 147 sc̃ti columbani de bobio | *unten m. s.*
XV Iste liber est monachorū congregationis sc̃te Iustine de ob-
suantia. ordīs sancti | Benedicti. residentiū in mon°. sc̃ti colum-
bani de Bobio | script, s̃b nūo 147 | sc̃i⁴ operis inuitentur — requi-
rant. *ausradirt* | Explicit prologus | Incipit de sc̃o iohanne he-
remita.⁵ | Primum igitur tamquam uere fundamentum | —

f. 19 atq; ita perrexit | ad dñm. cui est gloria in sēcula
sēculorum amen. | Explicit de sc̃o iohanne | Incipit de sc̃o ap-
pellen.⁶ | Vidimus & alium presbiterum in uicina regione | —

f. 21 audientium uix credibile. | Explicit; Incipit de sc̃o
pafnutio⁷ | Vidimus & monasterium sc̃i pafnutii hominis dñi | —

f. 25 hymnum canentibus et conlaudantib; | dñm amen.
m. post.: De Sancto helia⁸ | Vidimus et alium senem uenera-
bilem heliam | —

f. 26 neq; consuetudine | permittente⁹ Explicit | Incipit
de sc̃o eulogio | Vidimus¹⁰ & alium sc̃m patrem eulogium no-
mine | —

¹ Vgl. über diese Handschrift Muratori ant. ital. med. aevi III 826 ff., Peyron
l. c. 219 f. — ² XXI 387 (Rufini historia monachorum) — ³ om. — ⁴ l. c.
389 — ⁵ cap. I — ⁶ cap. XV — ⁷ cap. XVI — ⁸ cap. XII — ⁹ Schluss von
cap. XIII — ¹⁰ cap. XIV

f. 26^b digni habeamini | communione ¹ | Incipit de scō anu-
fab | Abbas ² aliquando syrus & esaias & paulus occur|rerunt | —

f. 27^b ascendens ³ dn̄m conlaudabat; | Incipit de scō he-
leno. ⁴ || f. 28 Fuit & alius uir sc̄s nomine helenus. qui *in ras.* ⁵
a pueritia | —

f. 30^b consignata est dō. ām | Incipit de scō theona | Vi-
dimus ⁶ & alium non longe ab urbe ad eam partem —

f. 31^b cellulam plurima deprehendabantur *sic* Explicit |
Incipit de scō di°scor°o | Vidimus & alium uenerabilem patrem
apud | —

f. 32 sanitas expetenda est Explicit | Incipit de scō or |
Vidimus ⁷ & alium apud thebaidem mirabilem —

f. 33 peruigiles | uiderentur. | Explicit de scō or | Incipit
uita sc̄i apollonii. | Vidimus ⁸ & alium sc̄m uirum nomine apollo-
nium | —

f. 42^b omnibus diebus uitae ūrae; | Explicit de apollonio.
Incipit de beato ammone | Igitur ⁹ digressi a beato apollonio
cum progredere | —

f. 44 adpropinquare ei audebant. | Incipit de coprete |
Erat ¹⁰ quidam presbiter copres nomine. —

f. 50 et pro beneficiis diuinis. | Incipit de oxyrincho ha-
bitatoribus | Venimus ¹¹ ad ciuitatem quandam thebaidis nomi ne —

f. 50^b uirtutibus ministrantes. | Incipit de scō syrapione
abbate | Vidimus ¹² & alium quandam presbiterum in regione | —

f. 51^b congregata sunt. | Incipit de scō apollonio martyre |
Tradebant ¹³ autem ¹⁴ seniore^s fuisse ¹⁵ quandam per|secutionis —

f. 52 orationesq; complere | Incipit de nitriae loco. | Veni-
mus ¹⁶ autem ad nitriae famosissimum in omnibus —

f. 55^b Incipit liber secundus. | De uita scōrum patrum |
Beatifico ¹⁷ et admiror propositum tuum. | —

f. 56^b ueritatis doctrinam exempla; salutis. Explicit
aepistola | Incipit. de ysidero presbitero. | Cum ¹⁸ primum ad
alexandrinam ¹⁹ perrexisset ciuitatem —

¹ communione Christi — ² Vgl. cap. x — ³ abscedens — ⁴ cap. xi — ⁵ hic
— ⁶ cap. vi — ⁷ cap. ii — ⁸ cap. vii — ⁹ cap. viii. Der erste Satz
Quae—credidi fehlt — ¹⁰ cap. ix — ¹¹ cap. v — venimus autem et —
¹² Vgl. cap. xviii — ¹³ cap. xix — ¹⁴ ergo — ¹⁵ horum fuisse —
¹⁶ cap. xxi — ¹⁷ Muratori l. c. 827 f. — ¹⁸ Palladii Lausiaca LXXIV
343 — ¹⁹ Alexandriam

f. 59 possebunt (*corr.* possidebunt *m. post.*) terram. Explicit. Explicit | Incipit de scō pascho in scitis | Pascho ¹ quidam nomine ² septuagesimum. a|gens —

f. 60^b reliquos dies amen. ³ | Incipit de scō. didimo. | In quibus & didimus sacrorum librorum ex|positor. ⁴ —

f. 61^b in dñm suauissime Explicit de scō didimo || f. 62 Incipit de uirgine auara et superba. | Non ⁵ autem pretermittam narrare etiam. | —

f. 63^b sine filiis | defuncta est Explicit | Incipit de scō ammonio. | Ammonius hic ⁶ habuit duos fratres germanos | —

f. 65^b populos docere potu|it. ⁷ Explicit | Incipit. de scō. or in nitria. | et de abbate. pambo. | In hoc monte nitriae. uir abstinentissimus | —

f. 66^b incipiens dñm colere. | Incipit de scō beniamin. | In hoc monte nitriae beniamin dictus est qui ⁸ | —

f. 67^b erat tumor corporis. ⁹ | Incipit de scō apollonio. | Appollonius quidam nomine ex negia|tore fuit. — heremus esset locus. ¹⁰ | Incipit de scō nathanael. | Fuit alius quidam de antiquis monachis no|mine —

f. 69 et hic finis. | Incipit de duobus scīs machariis | De magnis et praecipuis et scīs ac beatis|simis —

f. 80^b Ipse autem diŕ mihi — mirificis indicaui tibi ¹¹ (mihi *etc. add. m. al. antiqua*) || f. 81 Incipit de scō moyse aethiope | Quidā ¹² moyses nomine ethiops genere. seruus | —

f. 83 discipulos monachos | Septuaginta amen ¹³ | Incipit de scō euagrio diacono. | Scī ¹⁴ euagrii et uero dī digni diaconi eruditissimi | —

f. 86 immortalis est pater añ ¹⁵ Explicit | Incipit de scō eulogio et de quodam | leproso. | Chronius ¹⁶ presbiter ecclesiae nitriae | —

f. 90 prae nimietate aeterna|rum paenarum *sic.* | Incipit de scō stephano in libia. | Stephanus quidam libicus genere ex latore | —

¹ Pasco — ² nomine erat — ³ *om.* — ⁴ In sanctis patribus Didymus fuit sacrorum expositor librorum — ⁵ Dies Capitel fehlt in der Ausgabe —

⁶ Beatus Ammonius — ⁷ ? — ⁸ quidam est, sanctus vir, qui — ⁹ l. c. 351. In der Ausgabe folgen noch zwei längere Abschnitte — ¹⁰ locus ille —

¹¹ ? — ¹² l. c. 368 — ¹³ *om.* — ¹⁴ Beati Euagrii vere deo digni diaconi et eruditissimi — ¹⁵ pater immortalis est — ¹⁶ Cronius

f. 90^b infirmitatibus | laborare. | Incipit de scō innocentio presbitero. | Hic ¹ beatus innocentius presbiter in mon|te —

f. 91 ita erat extortus. || f. 91^b Incipit de quodam lectore | cui crimen inpingebatur | Pre^sbiteri ² filia in cesarea palestine cecidit | —

f. 92 & cognoscamus earum apud dñm ³ potentiam. | Incipit uenerabilis famuli dñi nili mo|nachi de octo principalibus uitiiis | Principium fructus flores. et principiū | —

f. 94 mutus ab impetu libidinis. | Incipit de fornicatione | Castitatem gignit abstinentia. —

f. 96 inflammat desiderium | Explicit. Incipit de filargiria. | Cupiditas siue auaritia radix —

f. 97 imagines portat diuitiarum. Explicit | Incipit. de iracundia | Iracundia. uitium est insaniae. —

f. 98 dñi solutiones suscipiet. | Incipit de tristitia | Tristitia est meror animae | —

f. 99^b a cogitationibus mestitiae | Incipit de acedia. | Acedia est defectio anime. —

f. 100^b et sp̃s acediae effugi& a te. Expl | Incipit de uana gloria. | Vana gloria uitium est sine ratione. —

f. 101^b glorificatur in secula Explicit | Incipit de superbia | Superbia est tumor animi —

f. 102^b si ceciderit | conteretur. Incipit cōmonitiones scōrum patrum qui in | studio spiritalis uite senuerunt quę ad instructio|nem iunioribus dixerunt fratribus ⁴ | Incipiunt capitula |
I Quidam scōrum patrum interrogantibus se mo|nachis de abstinentiae ratione Respondit quae | competebant. —

f. 103 xv De interrogatione fratrum ad abb ioseph de susceptione peregrinorum. | Incipiunt monita | Quidam scōrum seniorum patrum interro|gantibus —

f. 109^b re|uersi sunt ad cellulas suas. | Explicit monita scōrum patrum. | Incip̃ capit̃ contra sp̃m fornicationis | I De discipulo cuiusdā scī senioris qui inpugnabat || f. 110 ab spū immundo fornicationis | —

f. 110 xi Exhortatio scī macharii ad monachos | Expliciunt capitula. | Incipit exempla scōrum patrum. | Contra sp̃m forni-

¹ ? — ² Presbyteri cuiusdam — ³ apud deum earum. Das letzte Capitel fehlt

— ⁴ Vgl. de vitis patrum liber III sive verba seniorum LXXIII 739

cationis | et inmundis cogitationibus cordis sui. || f. 110^b Discipulus cuiusdam sc̃i senioris in|pugnabatur —

f. 117 uoluminis p̃s splendore sic semper gaudere. | Explicit capitula | Incipit de uirtute humilitatis | et patientiae monita sc̃orum. || f. 117^b 1 De monacho in heremo commonante sic qui seruus quo|rundam erat. | —

f. 118 xviii De iuvene qui uenit ad beatum macharium desi|derans monachus eẽ. Explicit capitula. | Incipiunt monita et exempla sc̃orum | patrum de uirtute humilitatis et patientiae. | Dicebant sc̃i seniores patres de quodam monac|ho —

f. 135^b accipiat coronam tuam. | Explicit de uirtute humilitatis et patientiae || f. 136 Incipiunt capitula de doctrina ad monach̃ | 1 (de *add.*) Doctrina seu monita patrum ad monachos qualẽ | oportet affectum circa corporales parentes seu propin|quos habere | — x De beato arsenio qui fuit quondam sublimis | ualde in palatio imperatoris et postea magnus | inter sc̃os patres Expliciunt capitula | Sc̃s ac beatissimus antonius uerus in xp̃o pater | —

f. 143^b (viii) uacuam efficiunt mentem atq; ani|mam nostram | Incipit de beato arsenio qui fuit quondam | in palatio sublimis sub t^heodosio imperatore | cuius filios id est arcadium et honorium | augustos de b̃tismo suscepit. | Hic itaq; arsenius desiderio diuini amoris | —

f. 146^b Sed & suã animam perdit qui talis est. et omnem congrega|tionem perturbat fratrum. | Explicit uita sc̃orum patrum | Uenerabilis a^bb Lunibertus leuita iussit hunc | scribere librum. | De¹ fr̃e quodã in monast̃ nobili ignobiliter uiuente | Noui autẽ ipsum fratrẽ. quẽ utinã non nouissẽ. | —

f. 147^b ñrarũ lectione litterarum | fiat. Incip̃ uita theophili uicedomini | Quandã pat̃ uenerabilis historiam dignã relatu | —

f. 156 migravit ad sup̃eros. laborũ suor̃ p̃mia recepturus Explicit. | Magnas s̃ep̃ d̃no gr̃as referre debem'. q̃ ñ uult perire peccatores. in | —

f. 161^b inuenire m̃iam in illa die. qm̃ | ipsius est honor et gl̃a in scl̃a sclorũ. amen. Incip̃. p̃fatio p̃aentiẽ sc̃e taysis. | Domino² k̃mo mihi fr̃i pastori abbati. Dionisus. Sc̃e | taysie quendã meretricis mirabilẽ p̃nitentiã —

¹ Von hier an m. s. xii. — ² Muratori l. c. 827 f.

f. 162 Ora p me uenerabilis pater. | Saluti humane aeterni regni aditū paenitentibus patet. & si quocūq; | —

f. 163 & pausauit in pace dño p gente pietate. am̃. Ex-
pliç | uita taysis. Incip̃ sententia sc̃i ambrosii ad hominem
penitentem qui in sc̃lo conuersatur. | Ad ¹ te adsurgo ² hominē
quē scio esse fidelē. ad increpationē festino. quē scio ³ | —

f. 165 ibunt impii in ignē ętnū. iusti aut̃ in uitā ętnā. ⁴
Incip̃ epla sc̃i | gregorii pape miss̃ palladio pbro de monte sina
qualit̃ tes|te ueritate. detractiones et odia sint toleranda. et
qd̃ de|trahentes. Qd̃ aliud faciunt nisi in puluerē sufflant. |
atq. in oculos suos trā excitant. | Gregorius. palladio pbro de
monte sina. Eph̃is ⁵ dilectionis tuę susceptis. | filiū meū sympli-
ciū reqrere curauī. —

f. 166 quia ⁶ nobis | transmissa sunt. De eo qd̃ male sen-
tiunt Q̃ dicunt | non eē faciendā confess̃ peccatorū sac̃dotib.
sed soli | dō tantūmodo. Epla hec alcuini magistri miss̃ ad
uiros illustros sic fr̃s ac pbr̃s Q̃ s̃t in gotie partib. c̃stituti. |
de c̃fessione peccatorū. mirifice edocet. | Dilectissimis uiris
frĩb. & patrib. in puincia gotthor. humilis eccl̃e xp̃i uernaculus.
albin' diãc̃ sal. Plurima ur̃ę saga|citatis —

f. 169 florere faciat uiri fr̃s dilectissimi & | sc̃ssimi patres.
Amen. | Visio quae fratri ñro. uuetino (e in i). ostensa. | fuerat
pridie ante transitum eius. || f. 169^b Cū praedictus frater uuit-
tinus die sabbati cū aliqb; fratrib; ñris | —

f. 172^b // // // // // indulgentiā peccatorū ei' poposcerant. Quib;
// // // // // ||

¹ Pseudohier. XXX 242 — ² surgo — ³ ad te increpatio mea festinat, quem
sentio — ⁴ ibunt iusti in vitam aeternam, impii autem et peccatores in ignem
aeternum — ⁵ ep. xi 2 LXXVII 1119 — ⁶ qua a

f. 162 Ora p me uenerabilis pater. | Saluti humane aeterni regni aditū paenitentibus patet. & si quocūq; | —

f. 163 & pausauit in pace dño p gente pietate. am. Ex-
pliẽ | uita taysis. Incip̃ sententia sc̃i ambrosii ad hominem
penitentem qui in sc̃lo conuersatur. | Ad¹ te adsurgo² hominẽ
quẽ scio esse fidelẽ. ad increpationẽ festino. quẽ scio³ | —

f. 165 ibunt impii in ignẽ ẽtnũ. iusti aut̃ in uitã ẽtnã.⁴
Incip̃ ep̃la sc̃i | gregorii pape miss̃ palladio pbro de monte sina
qualit̃ tes|te ueritate. detractiones et odia sint toleranda. et
qd̃ de|trahentes. Qd̃ aliud faciunt nisi in puluerẽ sufflant. |
atq. in oculos suos trã excitant. | Gregorius. palladio pbro de
monte sina. Eph̃is⁵ dilectionis tuę susceptis. | filiũ meũ sympli-
ciũ req̃rere curauĩ. —

f. 166 quia⁶ nobis | transmissa sunt. De eo qd̃ male sen-
tiunt Q dicunt | non eẽ faciendã confess̃ peccatorũ sac̃dotib.
sed soli | dō tantũmodo. Ep̃la hec alcuini magistri miss̃^a ad
uiros illustros sic fr̃s ac pbr̃s Q st̃ in gotie partib. ẽstituti. |
de ẽfessione peccatorũ. mirifice edocet. | Dilectissimis uiris
frĩb. & patrib. in puincia gotthor. humilis eccl̃e xp̃i uernaculus.
albin' diãc̃ sal. Plurima ur̃ę saga|citatis —

f. 169 florere faciat uiri fr̃s dilectissimi & | sc̃ssimi patres.
Amen. | Visio quae fratri nr̃o. uetino (e in i). ostensa. | fuerat
pridie ante transitum eius. || f. 169^b Cũ praedictus frater uuit-
tinus die sabbati cũ aliqb; fratrib; nr̃is | —

f. 172^b ////////////// indulgentiã peccatorũ ei' poposcerant. Quib;
//////////////////// //

¹ Pseudohier. XXX 242 — ² surgo — ³ ad te increpatio mea festinat, quem
sentio — ⁴ ibunt iusti in vitam aeternam, impii autem et peccatores in ignem
aeternum — ⁵ ep. xi 2 LXXVII 1119 — ⁶ qua a

Reifferscheid, August,

Bibliotheca patrum Latinorum Italica

Bd.: 2,1=III

Wien 1871

Hbh/E 7830-2

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10799983-1